

Møte torsdag den 1. desember 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 26):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (rammeområde 14) (Innst. 10 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))
2. Interpellasjon fra representanten Michael Tetzschner til justisministeren:

«Enhver voldtekt er en alvorlig krenkelse av offe- ret. Voldtektsutvalget anslo at det årlig begås mellom 8 000 og 16 000 voldtekter i Norge. Antallet overfalls- voldtekter har økt dramatisk. Det avgjørende spørs- målet må være hvordan vi kan forhindre at det sta- dig blir nye ofre for overgrep. Enkelte byer har klart å slå tilbake voldtektsbølger tidligere. I Stavanger kom det brått en massiv økning i antallet overfallsvold- tekter, med hele 23 anmeldelser i 2009. I 2010 var det ikke en eneste anmeldelse for overfallsvoldtekt. Det er viktig å lære av tiltakene som ble iverksatt i Stavanger.

Hva vil statsråden foreta seg innenfor sitt ansvars- område for å øke sikkerheten i hovedstaden, med ster- kere politinærvær i sentrum og på utsatte steder, samt øke oppklaringsprosenten og strammere straffefølg- ning?»
3. Innstilling fra justiskomiteen om endringer i offentlig- lova (Innst. 66 L (2011–2012), jf. Prop. 125 L (2010– 2011))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) og om samtykke til inngåing av avtale 28. juni 2006 mel- lom EU, Island og Noreg om overleveringsprosedyre mellom partane (Innst. 68 L (2011–2012), jf. Prop. 137 LS (2010– 2011))
5. Innstilling fra justiskomiteen om lov om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) og om samtykke til inngåing av avtale 28. juni 2006 mel- lom EU, Island og Noreg om overleveringsprosedyre mellom partane (Innst. 67 S (2011–2012), jf. Prop. 137 LS (2010– 2011))
6. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland As- myhr, Per Sandberg, Åse Michaelsen, Anders Anund- sen og Morten Ørsal Johansen om lov om endring i domstolloven (fotoforbud overfor fornærmede og pårørende) (Innst. 56 L (2011–2012), jf. Dokument 8:143 L (2010–2011))
7. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Linda C. Hofstad Helleland, Arve Kambe og Ingjerd Schou om bekjempelse av 1 % MC- klubber (Innst. 58 S (2011–2012), jf. Dokument 8:173 S (2010–2011))
8. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om represen- tantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thom- messen og Svein Flåtten om utredning av hjemmel for klarering av opphavsrettigheter fra andre land, tverrterritorial klarering (Innst. 70 S (2011–2012), jf. Dokument 8:159 S (2010–2011))
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om repre- sentantforslag fra stortingsrepresentantene Ib Thom- sen, Øyvind Håbrekke, Trine Skei Grande og Ole- mic Thommessen om digital formidling fra teater- og musikk institusjoner (Innst. 71 S (2011–2012), jf. Dokument 8:160 S (2010–2011))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om represen- tantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Hå- brekke, Knut Arild Hareide, Geir Jørgen Bekkevold og Dagrun Eriksen om ny giv for frivilligheten og det sivile samfunn (Innst. 77 S (2011–2012), jf. Dokument 8:165 S (2010–2011))
11. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om represen- tantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å overføre fylkesnemndenes oppgaver for barnevern og sosiale saker til de ordinære domstolene (Innst. 76 S (2011–2012), jf. Dokument 8:169 S (2010–2011))
12. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om repre- sentantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjer- mund Hagesæter og Åge Starheim om å avgrense rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap (Innst. 72 S (2011–2012), jf. Dokument 8:171 S (2010–2011))
13. Interpellasjon fra representanten Solveig Horne til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«Undertegnede viser til de mange debatter og pro- blemstillinger som er avdekket i mediene knyttet til barns interesser den siste tiden. Dette omfatter i stor grad hvordan barnevernets praksis er i forhold til å håndheve de retningslinjer og føringer som ligger til grunn for deres arbeid, samt ressursituasjonen i det kommunale barnevernet. I tillegg til dette har man sær- lig sett utfordringer i forhold til det biologiske prin- sipp, fosterhjem og barns rettsikkerhet. Det er viktig at Stortinget til enhver tid følger med på utviklingen knyttet til barns vilkår i samfunnet. Dette er en svært sårbar gruppe som har behov for fleksible og tilpassede tiltak ut fra det enkelte barns og den enkelte families behov.

Hva vil statsråden gjøre for å forme fremtidens barnepolitikk, og hvordan ser han for seg fremtidens barnevern?»

14. Stortingets vedtak til lov om næringsberedskap (næringsberedskapsloven) (Lovvedtak 6 (2011–2012), jf. Innst. 47 L (2011–2012) og Prop. 111 L (2010–2011))
15. Stortingets vedtak til lov om endringer i sjøloven (Lovvedtak 7 (2011–2012), jf. Innst. 51 L (2011–2012) og Prop. 143 L (2010–2011))
16. Stortingets vedtak til lov om oppheving av hermetikkavgiftsloven og endringer i enkelte andre lover (Lovvedtak 8 (2011–2012), jf. Innst. 29 L (2011–2012) og Prop. 151 L (2010–2011))
17. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane (Lovvedtak 9 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
18. Stortingets vedtak til lov om endringer i ligningsloven (Lovvedtak 10 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
19. Stortingets vedtak til lov om endring i straffeprosessloven (Lovvedtak 11 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
20. Stortingets vedtak til lov om endringer i alkoholloven (Lovvedtak 12 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
21. Stortingets vedtak til lov om endring i folketrygdloven (Lovvedtak 13 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
22. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 14 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
23. Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 15 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
24. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 25. juni 2010 nr. 41 om endringer i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 16 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
25. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (Lovvedtak 17 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))
26. Referat

Presidenten: Fra representanten Borghild *Tenden* foreligger det søknad om velferdspolis i tiden fra og med 1. desember til og med 6. desember.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Abid Q. *Raja* innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Abid Q. *Raja* er til stede og vil ta sete.

Så vil presidenten fortelle at talmannen i den finske riksdagen, Eero Heinäluoma, er på offisielt besøk i Norge.

Han er til stede her i dag, på galleriet, og det er en stor glede å ønske ham og hans delegasjon velkommen til Stortinget. Vi håper at de får et interessant og hyggelig opphold hos oss, og at besøket vil medvirke til enda nærmere samarbeid mellom Stortinget og den finske riksdagen. Velkommen. (Applaus i salen).

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Sak nr. 1 [10:01:27]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (rammeområde 14) (Innst. 10 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))

Anders Anundsen (FrP) [10:02:11] (komiteens leder): Det er jo leit at alle forlater salen når kontroll- og konstitusjonskomiteen skal fremlegge det som har vært fremstilt som et av våre mest spennende budsjetter, i hvert fall i denne stortingsperioden, gjennom noen oppslag i en riksavis, men det skal jeg komme kort tilbake til.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen behandler i budsjettssammenheng Det kongelige hus, Stortinget, Ombudsmannnemnda for Forsvaret, Stortingets ombudsmann for forvaltningen eller nærmere bestemt sivilombudsmannen, Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste, også kalt EOS-utvalget, og Riksrevisjonen.

Heller ikke i 2012 er det foreslått vesentlige endringer i apanasjen til Den kongelige familie, til tross for høylytte spekulasjoner i en av riksavisene tidligere. Verken komiteens flertall eller mindretall har i innstillingen indikert at det er noen sammenheng mellom kronprinsparets landbruksvirksomhet og apanasjen.

Stortingets budsjett er opprinnelig foreslått økt med ca. 15,7 pst., og økningen relaterer seg særlig til delbetaling av leilighetskjøp og noen større bygningsmessige endringer utover normalt vedlikehold. Komiteen vil imidlertid vise til at Stortinget vedtok å redusere rammen til komiteen under behandlingen av finansinnstillingen, og komiteen har dekket inn denne reduksjonen ved å redusere kapittel 41 post 01 Driftsutgifter med 5 mill. kr og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold med 25 mill. kr.

Jeg vil imidlertid presisere at de ulike partiene i sine merknader og forslag til finansinnstillingen har andre inndekningsmåter i sine alternative forslag, men av praktiske årsaker har komiteen valgt bare å henvise til disse ulike forslagene i innstillingen, mens en under denne behandlingen stemmer for det resultat som uansett vil bli sluttresultatet – av praktiske årsaker. Det betyr at samtlige opposisjonspartier i denne innstillingen viser til egne kuttforslag fremmet i finansinnstillingen.

Budsjettet for Ombudsmannnemnda for Forsvaret beholdes på om lag samme nivå som i fjor. Komiteen har

merket seg at pågangen av henvendelser hvor nemnda gir råd og veiledning, er sterkt økende. Det er viktig at en følger med i denne utviklingen, for Ombudsmannsnemndas arbeid på dette området er veldig viktig.

Stortingets ombudsmann for forvaltningen har fortsatt stor og økende pågang av klagesaker fra borgerne. Sivilombudsmannens rolle er som kjent å føre kontroll med at det av den offentlige forvaltningen ikke blir begått urett eller feil mot rikets borgere. Det er også viktig at sivilombudsmannen opprettholder et høyt aktivitetsnivå i forhold til utrettet virksomhet.

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste har et vidt arbeidsfelt og kontrollerer både den sivile og den militære etterretnings- og sikkerhetstjenesten. EOS-utvalget har over tid fått noe økning i sine budsjetter, og det skal gi rom for at utvalget kan gjennomføre flere prosjektertede undersøkelser som et supplement til den løpende kontrollvirksomheten og inspeksjonsvirksomheten. Komiteen har også tidligere pekt på muligheten for at EOS-utvalget i særlige tilfeller kan be Stortinget om tilleggsbevilgning, på samme måte som det ble gjort da utvalget ville gjennomføre særskilte undersøkelser om metodebruken til POT i Treholt-saken.

Riksrevisjonen har en viktig rolle som Stortingets kontrollorgan. Riksrevisjonens rapporter er viktige for Stortingets oppfølging av det kontrollansvaret Stortinget har overfor den utøvende myndighet. I 2012 skal nye revisjonsstøtteverktøy, nye internasjonale standarder og elektronisk saksbehandling implementeres i Riksrevisjonen. Det er lagt opp til at dette vil gjøre Riksrevisjonen mer effektiv og sikre enda bedre kvalitet under revisjon og mulighet til informasjonsdeling. Riksrevisjonens budsjett er i tråd med det fremlagte forslag.

Komiteens innstilling er enstemmig, men både Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har enkelte særmerknader. Fremskrittspartiet viser til finansinnstillingen, hvor partiet foreslo kutt i bevilgningene til partigrupppestøtte med 30 mill. kr. Høyre har på sin side vist til finansinnstillingen, hvor partiet foreslår å kutte 15 mill. kr i Stortingets driftsbudsjett, 15 mill. kr i Stortingets investerings- og vedlikeholdsbudsjett og 15 mill. kr i Riksrevisjonens budsjett. Venstre har vist til sine forslag i finansinnstillingen, hvor de foreslår en reduksjon i Stortingets budsjett på 45 mill. kr i posten for kjøp av leiligheter.

Jeg vil kort tillate meg å bytte ut komitélederhatten et øyeblikk og si litt på vegne av Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet har merket seg at det denne gangen er skjedd noe som i hvert fall ikke vi har oppdaget tidligere. Sivilombudsmannens opprinnelige forslag til budsjett lå nemlig 3 mill. kr høyere enn det forslaget til budsjett som sivilombudsmannen til slutt la frem for Stortingets presidentskap. Bakgrunnen for endringen skal angivelig være at presidentskapet har bedt sivilombudsmannen komme tilbake med et nytt forslag til budsjett med innstramninger i forhold til det fremlagte budsjettet. På vegne av Fremskrittspartiet vil jeg si at jeg synes dette er en uheldig måte å håndtere sivilombudsmannens budsjettforslag på, særlig tatt i betraktning at både kontroll- og konstitusjonskomiteen og det politiske miljø tidligere har vært tydelige på

at den økte sakspågangen som sivilombudsmannen merker, også må kunne reflekteres gjennom sivilombudsmannens budsjetter. Til alt overmål er altså denne korrespondansen i utgangspunktet unntatt offentlighet. Det betyr at vi ikke har tilgang, eller kjennskap, til det som i dette tilfellet har vært sivilombudsmannens opprinnelige budsjettforslag. Fremskrittspartiet har foreslått at det rettes opp i finansinnstillingen gjennom å øke bevilgningen til sivilombudsmannen med 3 mill. kr. Men jeg vil anmode presidentskapet om for fremtiden å utvise en viss varsomhet med å sende budsjettforslag tilbake til sivilombudsmannen – i tilfelle heller overlate til Stortinget i den ordinære budsjettbehandlingen å håndtere det.

I den grad det er behov for ytterligere kommentarer – og da tar jeg plutselig på meg komitélederhatten igjen – eller begrunnelser fra de respektive partier, antar jeg at de selv vil gjøre videre rede for sine synspunkter.

Utover disse merknader er komiteens innstilling enstemmig, og med dette lagt frem.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Nybakk (A) [10:08:41]: Jeg tar ordet som saksordfører for ombudsmannen for Forsvaret – det burde kanskje hete ombud etter hvert, men det heter nå ombudsmann fortsatt.

Det framkommer i ombudsmannens budsjettframlegg at det er et økende antall kvinner inne i førstegangstjeneste som tar kontakt med Ombudsmannsnemnda. Det kan for så vidt være positivt, men det er også et varsko.

Vi er et land som i årevis har toppet all likestillingsstatistikk, men i FNs utviklingsprogram – altså UNDPs siste utviklingsrapport – der Norge fortsatt troner øverst som verdens beste land å bo i, har vi falt ned når det gjelder likestilling mellom kjønn. Det kan være flere årsaker til det: mangel på kvinnelige ledere i næringslivet, eller at vi er blant de aller dårligste når det gjelder kvinner i Forsvaret.

Det har i den siste tiårsperioden vært en erklært målsetting å øke kvinneandelen i Forsvaret, både blant dem som gjennomfører førstegangstjeneste, og blant andelen befal og offiserer. Flere strukturelle tiltak er gjennomført, bl.a. er det nå sesjonsplikt for både jenter og gutter – men uten merkbar endring.

Nye unge kvinner kommer riktignok til, men like mange slutter etter kort tid. Kanskje det er helt andre tiltak enn de strukturelle som skal til. Kanskje er det selve kulturen og den interne kodeksen som må endres.

I en innstilling fra et utvalg under Arbeiderpartiets daværende kvinnepolitiske styre fra 2003 – det begynner å bli noen år siden – kan vi lese følgende:

«Forsvaret er på mange måter en mannsbastion som fremmer tradisjonelle verdier. Slik dette lukkede systemet virker, vil unge menn som i utgangspunktet både er likestillingsorientert og opptatt av mykere verdier, bli dullet inn i en virkelighetsoppfattelse som er noe annerledes enn den offisielle Norske likestillingspolitikken. For å si det med Kristin Mile og Mona Hansen-Asp: Den mannsrollen som eksponeres i Forsva-

ret rimer dårlig med de forventninger samfunnet ellers stiller til moderne, likestilte menn.»

De siste ukers medieoppslag har vist oss at de unge jentene – de som tør å trække over terskelen og si ja til å gjennomføre førstegangstjeneste – sliter både med kulturen og med machomennene blant lavere befall.

Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 fra oktober 2000 – som vi nevner i komitéinnstillingen – tar ikke bare opp kvinner som ofre i krig, og krav om at kvinner skal være med når freden og demokratiet bygges, resolusjon 1325 befaler også medlemslandene å sørge for at det er kvinner både i de fora som fatter sikkerhetspolitiske beslutninger, og i de væpnede styrkene.

Vi vet at mannlige offiserer ikke kan følge afghanske kvinner til skole eller jobb, eller for den saks skyld kommunisere med kvinnelige flyktninger i Tsjad om sanitære artikler. Vi må rett og slett ha jenter der. Men da må vi sørge for at det er mulig for jenter, ikke bare å gå inn i Forsvaret, men faktisk å bli der.

Derfor har komiteen også bedt Forsvarets ombudsmann om å gi en nærmere redegjørelse for henvendelsene fra jentene i sin neste ordinære rapport.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:12:43]: Komiteens leder presenterte innstillinga på en svært grei måte. Jeg skal derfor bare ha et kort innlegg.

Ved statsbudsjettets behandling i finanskomiteen førte det til en beskjeden justering og forbedring av budsjettet. Det skjedde ved at det ble en reduksjon på 30 mill. kr på bevilgningen til Stortinget. Det beløpet er ikke stort, men det er et signal om en noe større sparsommelighet i Stortingets virksomhet. Ikke minst er det et viktig signal inn i ei tid hvor større jordnærhet vil måtte prege samfunnet – fra topp til tå – når det gjelder bruk av penger.

Kort til slutt: Stortinget bevilger Kronprinsens apanasje. Kronprinsens apanasje er et årlig budsjettspørsmål, slik det er i vårt demokrati. Apanasjen skal stå i forhold til det ansvar og oppgaver Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen til enhver tid har. Jeg er veldig glad for at vi har et slikt system, at Stortinget hvert år gir beskjed om hvilke rammer Kongehuset, og Kongen og Kronprinsen har i vårt demokrati.

Per-Kristian Foss (H) [10:14:35]: Det er ikke for å markere den litt uvanlige alliansen mellom Høyre og Lundteigen i denne sammenheng, likevel kan jeg ikke unnlate å gjøre oppmerksom på den. Den sparsommelighet representanten Lundteigen nå omtalte, er Høyres forslag fra finansinnstillingen, som så fikk flertall under behandlingen der. Det er en sparsommelighet som jeg tror Stortinget absolutt kan leve med.

Men jeg ba primært om ordet til en replikk til komiteens leder i det øyeblikket han tok av seg komitélederhatten og anmodet presidentskapet om ikke å behandle saker som gjelder de stortingsoppnevnte organer. Til det kan jeg si at den anmodningen vil jeg for min del iallfall ikke følge, for det at noen organer ikke får de penger de ber om, er faktisk ganske vanlig. Hvis man summerte hva alle underliggende organer under regjeringsapparatet ber

om av penger, ville man meget raskt finne ut at de fleste ikke får det de ber om.

Når det gjelder organer som Stortinget oppnevner, ombudsmennene – altså sivilombudsmannen, ombudsmannen for de militære tjenesteppliktige og for de sivile tjenesteppliktige, Riksrevisjonen og EOS-utvalget – er det praksis at det ikke behandles av regjeringen, naturlig nok. Dette skal være Stortingets uavhengige kontrollorganer, derfor er saksbehandlingen her annerledes. Da går på en måte presidentskapet inn og tar departementets rolle og behandler disse søknadene. Det er absolutt ikke uvanlig at det skjer en dialog som gjør at det disse administrasjonene for EOS-utvalget, for Riksrevisjonen, for ombudsmennene, ber om, ikke blir imøtekommet. Det er en helt vanlig prosedyre, og i den tid jeg har sittet i presidentskapet, har det også vært det vanlige. Så med andre ord, det at man ikke får det man ber om, er mer praksis enn det er unntaket. Slik bør det også være, for den sparsommelighet som skal prege denne forsamling ved vedtakelsen av et budsjett, skal også prege Stortingets behandling av de organer vi bevilger til. Så en slik anmodning om å gi det man ber om, vil jeg for min del ikke følge. Denne praksis har vært slik under skiftende presidentskap, også i alle de perioder hvor Fremskrittspartiet har vært godt representert i Stortingets presidentskap.

Presidenten: Det blir replikkordskifte. Anders Anundsen ønsker ikke replikk?

Anders Anundsen (FrP) (fra salen): Nei, jeg ønsker innlegg.

Presidenten: Anders Anundsen ønsker da ordet til innlegg og ikke til replikk, og presidenten vil oppfordre representantene til å bruke det elektroniske systemet for å be om taletid, eventuelt replikk.

Neste taler er Hallgeir H. Langeland.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:17:29]: Eg har brukt det elektroniske systemet, og det verkar.

Saksordføraren har på ein grei og god måte lagt fram komiteens innstilling, og eg vil òg seia at dei innvendingane som kom med omsyn til sivilombudsmannen, må me sjå nærmare på neste år for å diskutera om det som komiteens leiar sa, med hatten av, er realitetar.

Ein kort kommentar til dette med apanasjen, som blei eit tema i diverse media knytt opp mot ein merknad som Senterpartiet foreslo, og som SV ikkje hadde noko problem med å slutta seg til – nemleg at ein skulle kutta noko i apanasjen i år – men som likevel ikkje blei teken inn i innstillinga. Det er jo klart at for SV, som eit republikansk parti, er det heilt naturleg å sjå på kor mykje pengar ein bruker på å ha eit kongehus i Noreg. Då er det lett å slutta seg til forslag som ser på dette heilt konkret.

Når me likevel frå SV si side ikkje har foreslått kutt i apanasjen, er det bl.a. fordi me har forstått at dette er ei så viktig sak for «Det kongelige norske arbeidarparti» at me er nøydd til å la den saka liggja og heller prioritera politikkområde som det er viktigare for SV og regjeringa

å vere opptekne av. Det er grunnen til at me ikkje foreslår kutt i apanasjen.

Presidenten: Presidenten vil bare bemerke at det er ingenting som heter «Det kongelege norske arbeidsparti», og det vet sannsynligvis representanten Langeland meget godt.

Anders Anundsen (FrP) [10:19:22]: Da kan også jeg bekrefte at det elektroniske systemet for å be om taletid, virker. Fingrene virker ikke like godt nå, forstår jeg, som det de gjorde før. Det skal jeg ta til etterretning.

Grunnen til at jeg tok ordet, er ikke at jeg vil starte noen polemikk med representanten Foss. Men jeg antar at representanten Foss hadde på seg presidenthatten da han sto her og var relativt belærende i måten han forklarte hvordan man behandler budsjetter fra Stortingets egne organer på. Det er det ikke behov for. Det er jeg relativt godt kjent med, og hvis representanten Foss hadde fulgt nøye med, sa jeg at presidentskapet bør være tilbakeholden med å be om nye budsjetter fra sivilombudsmannen, i lys av de signaler kontroll- og konstitusjonskomiteen og Stortinget tidligere har gitt, hvor det akkurat har vært pekt på at det på grunn av den økende saksmengden til sivilombudsmannen kan være behov for økte budsjetter. Det er da fulgt opp fra sivilombudsmannen side, og jeg er veldig glad for at saksordføreren i komiteen for sivilombudsmannen nå meddeler at han vil se nærmere på denne problemstillingen i forbindelse med behandlingen av neste budsjett. Det ser jeg frem til.

Per-Kristian Foss (H) [10:20:41]: Med fare for å virke belærende er det faktisk slik at Stortinget uttrykker seg kun på to måter. Det er gjennom romertallsvedtak og gjennom lovvedtak. Signaler sendes ikke, verken til presidentskap eller til regjeringer, dvs. man kan sende de signaler man vil, men de er helt uforpliktende for en regjering. Stortinget bestemmer gjennom de former vi har.

For øvrig er uttrykket at «et budsjett blir sendt tilbake» helt galt, fordi det skjer ikke at man sender budsjetter tilbake. Det skjer en dialog mellom presidentskapet og de organer som Stortinget oppnevner, med sikte på å fastsette et budsjett som begge parter så til slutt er blitt enige om. Det er den samme prosedyre som foregår mellom et departement og underliggende organer. Vi kan se at her sitter det jo to statsråder som har betydelig underliggende organer, og som jeg er helt sikker på har ønsket mer penger enn det de fikk i budsjettet. Den korrespondansen er heller ikke undergitt offentlighet. Den praksis følges også i Stortinget.

Anders Anundsen (FrP) [10:21:50]: Jeg tror både representanten Foss og jeg kan være enige om at regjeringen ikke er så flink til å følge signaler, men jeg må si at jeg forventer at Stortingets presidentskap klarer å følge signaler som står i innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1038)

Sak nr. 2 [10:22:11]

Interpellasjon fra representanten Michael Tetzschner til justisministeren:

«Enhver voldtekt er en alvorlig krenkelse av offeret. Voldtektsutvalget anslo at det årlig begås mellom 8 000 og 16 000 voldtekter i Norge. Antallet overfallsvoldtekter har økt dramatisk. Det avgjørende spørsmålet må være hvordan vi kan forhindre at det stadig blir nye ofre for overgrep. Enkelte byer har klart å slå tilbake voldtektsbølger tidligere. I Stavanger kom det brått en massiv økning i antallet overfallsvoldtekter, med hele 23 anmeldelser i 2009. I 2010 var det ikke en eneste anmeldelse for overfallsvoldtekt. Det er viktig å lære av tiltakene som ble iverksatt i Stavanger.

Hva vil statsråden foreta seg innenfor sitt ansvarsområde for å øke sikkerheten i hovedstaden, med sterkere politinærvær i sentrum og på utsatte steder, samt øke oppklaringsprosenten og strammere straffeforfølgning?»

Michael Tetzschner (H) [10:23:32]: Det er voldtekt når en person blir tvunget til sex mot sin vilje.

En voldtekt er ikke bare et overgrep mot kroppen. Det er også et overgrep mot sjelen. Voldtekt medfører store etterreaksjoner, og ofte retter offeret bebreidelsene mot seg selv. Dessverre bærer noen kvinner på den smertefulle hemmeligheten i årevis og forsøker å glemme overgrepet i håp om at de kan legge det bak seg.

Internasjonale undersøkelser konkluderer samstemmig at voldtekt er en sterkt traumatiserende hendelse. En undersøkelse av kvinner i voldtektsmottak viste at to uker etter voldtekten oppfylte hele 72 pst. kriteriene for diagnosen akutt stressforstyrrelse – ASD, kjennetegnet ved uvirkelighetsfølelse, gjenopplevelse, tilbaketrekning og økt vaksomhet. 27 andre kvinner ble undersøkt tre måneder etter overgrepet. 56 pst. av disse oppfylte kriteriene for diagnosen posttraumatisk stresslidelse – PTSD, og hele 33 pst. manglet bare ett symptom for å få diagnosen.

To store amerikanske studier har sett på forekomsten av posttraumatisk stresslidelse og hvilke traumer som oftest fører til utvikling av denne lidelsen. Man fant at blant menn så vel som blant kvinner var voldtekt en traumatisk opplevelse som oftest førte til utviklingen av posttraumatisk stresslidelse.

32 pst. av dem som hadde eller hadde hatt posttraumatisk stresslidelse i løpet av sitt liv, hadde vært utsatt for en fullbyrdet voldtekt. Ytterligere 31 pst. av dem som hadde eller hadde hatt posttraumatisk stresslidelse i løpet av sitt liv, hadde vært utsatt for andre seksuelle overgrep.

Undersøkelsene jeg viser til, er laget av forskerne Elklit, Magnúsdóttir og Knudsen, samt Barlows «Clinical Handbook of Psychological Disorders», publisert i 2008.

Når jeg bruker tid innledningsvis til å beskrive voldtekt som den alvorlige integritetskrenkelsen den representerer, er det ikke fordi det er politisk uenighet om å beskrive problemet, men for å minne oss selv om at voldskriminalitet ikke er en sak blant mange, men et samfunnsproblem som må bekjempes for at vi i det hele tatt skal kunne si at vi lever i et godt og trygt samfunn.

Vi får aldri utryddet kriminalitet fullt ut og dermed heller ikke voldtekter. Men vi må spørre oss om vi gjør nok, og om det vi gjør, virker.

En sammenligning med andre skandinaviske hovedsteder gir oss et grunnlag for å mene noe om det. Ifølge NRK viser nye tall fra politidistriktene i de to nabolandene våre at de 48 overfallsvoldtektene i Oslo hittil i år sender byen til topps sammenlignet med København og Stockholm. Folketallet tatt i betraktning har Oslo 7,9 anmeldte voldtekter per 10 000 innbyggere, mens Stockholm ligger 20 pst. lavere og København 60 pst. lavere.

Nå kan dette variere litt fra år til år, men over en tiårsperiode har antallet anmeldte voldtekter i Oslo økt med over 84 pst. Bare de siste tre årene har økningen vært på over 20 pst., mens trenden i våre to nabohovedsteder er fallende prosenttall. I dag ble vi møtt med morgennyheter som fortalte om problemet gjengvoldtekter.

Jeg tror vi alle er enige om at voldtekt må bekjempes på bred front. Forebyggende arbeid i skolen, innsats overfor nyankomne asylsøkere og arbeidsinnvandrere, det at vi opplyser våre byrom og at noen går natteravn, er noen eksempler på hvordan man også mobiliserer det sivile samfunn.

Men det er ikke det som er temaet for denne interpellasjonen. Det dreier seg om en utvikling av overfallsvoldtekter i Oslo politidistrikt, som etter mitt og mange andres skjønn har kommet ut av kontroll.

Min utfordring til statsråden handler om hennes ansvarsområde. Hvordan kan hun som leder for landets justissektor bidra? Grunnen til at jeg understreker at det er statsrådets ansvarsområde vi skal diskutere i dag, er at hennes forgjenger hadde en tendens til å trekke inn alle andre tiltak enn dem han selv hadde ansvar for, når vi diskuterte dette.

Vi har nå, etter mitt skjønn, behov for følgende beskjed fra landets justisminister: Jeg har ansvaret for kriminalitetsbekjempelsen i Norge, og det nytter å gjøre en innsats.

La meg antyde noen løsninger. Polititjenestemenn og -kvinner i Oslo gjør en god jobb, gitt de rammebetingelsene de er underlagt. Det er ikke deres skyld at de er underbemannet. Det er ikke deres skyld at man har halvert antallet patruljerende politimannskaper siden 1987.

Erfaringsmessig vet vi at 80 pst. av kriminaliteten utøves av 20 pst. gjengangere, lovbrutere som har overtrådt rettsreglene på andre områder. Derfor har jeg tro på at det går an også å ha en målrettet innsats for å bekjempe voldtekter.

Vi må være villig til å gå inn på et deltema som kanskje ikke alltid er politisk korrekt, og som av og til utnyttes av politiske sidehensyn, nemlig det faktum at gjerningspersoner med ikke-norsk bakgrunn står for 65 pst. av voldtektene og således er sterkt overrepresentert i statistikken. Rask hjemsendelse av personer uten lovlig opphold er viktig også i denne sammenheng.

Voldtektsutvalget leverte sin innstilling i januar 2008. Regjeringen skulle hatt mer enn tilstrekkelig tid til å overveie de tiltakene som der ble anbefalt som nokså treffsikre.

Jeg ser av avisene at statsråden har tatt til orde for en handlingsplan, men mitt parti, Høyre, har allerede fremmet en rekke konkrete forslag til handling. Jeg vil nevne noen:

- Frivillig politi: Sivile gis egnet opplæring og fungerer som en form for forsterket vektertjeneste – en avhjelping av manglende politikraft i en overgangspe-riode.
 - Bedre bruk av sivilt ansatte i politiet vil frigjøre mannskap til politioppgaver og gi synlig tilstedeværelse.
 - Tiltak for å beholde senioren i politiet lenger i arbeid gir mer politikraft og bedre muligheter for kunnskapsoverføring internt i organisasjonen.
 - Bruk av «second opinion» til DNA-analyser: For tiden er det en lang rekke sporprøver som det ikke finnes DNA-materiale på. Disse bør sendes til ny analyse ved et annet laboratorium. Høyre ønsker at denne virksomheten skal konkurransesettes for å sikre best mulig kvalitet til lavest mulig pris.
 - Bruk av anerkjente private laboratorier, akkreditert av Rettsmedisinsk institutt, som kan gi svar i løpet av tre til fem dager, der de offentlige bruker måneder, og hvor det har vært ventetid på opptil seks måneder. Dette er jo også avgjørende for å få den kvaliteten på etterforskningen som gjør det mulig å irettføre og dermed oppklare og straffeforfølge flere overgrep og få straffet flere gjerningsmenn.
- Jeg ser frem til den etterfølgende debatt.

Statsråd Grete Faremo [10:31:35]: Voldtekt er en svært alvorlig forbrytelse. Det er krenkelse av menneskeverdet på det groveste, det påfører offeret store lidelser, og det sprer frykt og utrygghet. Slik vil vi ikke ha det, og vi må gjøre alt vi kan for at jenter og kvinner kan føle seg trygge. Spørsmålet om hvordan vi forhindrer nye overgrep, er avgjørende. Styrket politiinnsats og holdningsskapende arbeid er vesentlig i det forebyggende arbeidet.

Forebyggende innsats mot voldtekt krever også samarbeid. Det er viktig å videreutvikle og koordinere en bred, helhetlig innsats mellom politiet og kommunen, og mellom offentlig, privat og frivillig sektor. Regjeringen har vektlagt politiråd som en viktig kriminalitetsforebyggende arbeidsform. Politiråd er et samarbeidsforum på strategisk nivå der kommunen trekkes inn i det forebyggende arbeidet sammen med politiet. Som spørsmålsstilleren er inne på, er dette gjort i Stavanger med godt resultat. Det har også vært positivt å se at det er flere enn politiet som bidrar for å ta Oslos gater tilbake, bl.a. gjennom et stort antall natteravner og gjennom Oslo byråds tiltak, bl.a. til belysning.

Regjeringen har over lengre tid styrket arbeidet for å bekjempe voldtekt. Det omfatter tiltak for å bedre etterforskningen, domstolsbehandlingen, hjelpetiltak etter voldtekt, og forskningen, i tillegg til forebygging.

Vi er i ferd med å utarbeide en statusrapport for tiltakene som ble foreslått av Voldtektsutvalget, som vil bli lagt ut på regjeringens hjemmeside. Statusrapporteringen vil danne et godt grunnlag for det videre arbeidet.

Jeg vil understreke at det allerede gjøres mye for å

bekjempe voldtekt, og dette arbeidet fortsetter. I tillegg intensiverer vi innsatsen i Oslo i forbindelse med den situasjonen vi har hatt i den senere tid.

Politiet spiller en vesentlig rolle i det trygghetsskapende arbeidet. Fra og med helgen 4.–6. november har innsatsen i Oslo i helgene vært betydelig styrket med tilnærmet en fordobling av antall polititjenestemenn ute i gatene. I tillegg bidrar Utrykningspolitiet med bilpatruljer. Vi skal ha et synlig politi som ivaretar befolkningens behov for trygghet, og under denne regjeringen har politi og påtalemyndigheten fått tilført betydelige ressurser.

Voldtektssaker er utfordrende å etterforske og bevise, og krever store ressurser. I kjølvannet av de mange voldtektene i Oslo den senere tiden har politimesteren i Oslo opplyst at volds- og sedelighetsseksjonen i Oslo blir styrket med ti nye stillinger, for å bedrive etterforskning og analyse.

Kvalitet og kompetanse i etterforskningen er nødvendig for å øke oppklaringsprosenten. Økt oppklaringsprosent er også nødvendig for at straffereaksjonen skal virke preventivt.

Vi har etablert en voldtektsgruppe i Kripos som skal arbeide mot seksualisert vold. Regjeringen har foreslått fire nye stillinger i budsjettet for 2012, slik at det totalt vil bli 16 stillinger i denne voldtektsgruppen. Gruppen er blitt et viktig nasjonalt fagmiljø for informasjons- og kompetansedeling når det gjelder voldtekt. Den bidrar til økt kvalitet på etterforskningen og raskere oppklaring av voldtektssaker ute i politidistriktene, og den vil ved behov kunne bistå Oslo-politiet.

For å forbedre kvaliteten på politiets og påtalemyndighetens behandling av slike saker ga riksadvokaten i februar 2008 også nye påtalemessige direktiver, herunder at det rutinemessig vurderes opptak av lyd og/eller bilde av fornærmedes politiforklaringer i voldtektssaker. Det fremgår også av riksadvokatens instruks om mål og prioriteringer at voldtektssaker skal prioriteres.

Riksadvokaten har videre gjennomført et fagseminar for politi og påtalemyndighet om bevisvurdering og aktorering i voldtektssaker. Etterforskningsarbeidet er også styrket ved at Kripos har utarbeidet en nasjonal tilgjengelig elektronisk dreiebok for etterforskningen i voldtektssaker.

DNA-reformen, som har åpnet for at også mindre alvorlig kriminalitet kan registreres i DNA-registeret, vil bidra til å identifisere lovbrøtere så tidlig som mulig. Svært mange av dem som blir dømt for alvorlige lovbrudd, har tidligere blitt dømt for mindre alvorlig kriminalitet. Erfaringen etter DNA-utvidelsen i Danmark er at flere voldtektssaker av eldre dato er oppklart fordi gjerningsmenn siden siktes for ny kriminalitet og i den forbindelse blir DNA-testet. Det er svært god kapasitet for analyser av DNA-personprøver, og jeg er glad for å kunne fortelle at restansene er nedarbeidet.

I dag er grensen for å bli registrert i DNA-registeret dom på 60 dagers fengsel. Vi vil vurdere å senke denne grensen, slik at det tas DNA-prøve også av dem som blir dømt for mindre alvorlig kriminalitet, noe som kan bidra til flere oppklaringer. Dette må imidlertid vur-

deres nøye og bl.a. veies opp mot viktige personvernhen-syn.

En forutsetning for at etterforskning kan iverksettes, er at ofre for voldtekt anmelder overgrepet. Et viktig bidrag for å øke anmeldeshyppigheten er å sørge for at den som kommer til politiet, møtes med empati og profesjonalitet. I den sammenheng er familievoldskoordinatorne i samtlige politidistrikt vesentlige. Familievoldskoordinatorfunksjonen skal være en 100 pst. stilling, og har fått utvidet sitt mandat til også å omfatte seksuelle overgrep. I de større distriktene er det etablert egne team.

Det er igangsatt en omfattende evaluering av politiets arbeid med vold i nære relasjoner som vil gi innspill til hvordan vi kan styrke innsatsen ytterligere. Ordningen med familievoldskoordinator og team inngår som en sentral del av evalueringen. Evalueringsrapporten vil foreligge i juni neste år.

God og målrettet forebygging krever kunnskap. Det gjennomføres nå fire studier om henholdsvis forekomst av voldtekt og kjennetegn ved voldtektsmenn. Jeg vil også trekke fram Oslo politidistrikts voldtektsrapport for 2010, «Voldtekt i den globale byen. Endringer i anmeldte voldtekter og seksualkultur i Oslo». Rapporten er utarbeidet for å danne grunnlag for politiets forebyggende arbeid mot voldtekt. Oslo politidistrikt har lagt fram en strategiplan på bakgrunn av rapporten som vil bli etterfulgt med forslag til tiltak.

Jeg vil også minne om at før vi kan konkludere i forhold til økningen av antall overfallsvoldtekter, må det foretas en analyse av tallgrunnet, med samme metoder og grundighet som lå til grunn for fjorårets tall. Det er også grunn til å understreke at den største andelen av voldtekter skjer mellom personer som kjenner hverandre. Det skjer i parforhold, i hjemmet, i nære relasjoner. Festrelaterte situasjoner med høyt alkoholkonsum er en arena hvor kvinner er særlig utsatt ifølge voldsrapporten for Oslo for 2010. Av de 189 voldtektene og voldtektsforsøkene som ble anmeldt i Oslo i 2010, utgjør overfallsvoldtektene 12,9 pst. Hvis definisjonen av voldtekt og strategiene for å forebygge og følge opp blir ensbetydende med overfallsvoldtekt, blir fokus for snevert, og vi vil bare i begrenset grad kunne lykkes med arbeidet.

Vi skal styrke vårt arbeid mot voldtekt. Vi vurderer å nedsette en interdepartemental arbeidsgruppe som skal utarbeide en egen handlingsplan mot voldtekt. I arbeidet skal det bl.a. tas utgangspunkt i hvilke utfordringer som gjenstår fra Voldtektsutvalgets utredning Fra ord til handling, fra 2008, og det vil være en målsetting å gjøre opp status i forhold til hvilke tiltak som ikke er iverksatt og hvordan nødvendige og gode tiltak kan gjøres så målrettede og effektive som mulig.

Michael Tetzschner (H) [10:40:10]: Statsråden var i sitt innlegg inne på at hvis fokus blir for snevert, vil man ikke nå sine mål innenfor bekjempelse av voldtekt. Jeg tror denne regjeringen har hatt altfor bredt fokus på hva den driver med. Den har altså overskudd til å ha en oppfatning av hvordan familiene skal innrette sin hverdag, hvordan de skal fordele foreldrepermisjonen, hvordan hjem-

meværende fedre i permisjonsperioden i forbindelse med nyfødte barn skal organisere samværet med andre fedre i samme situasjon. Det er altså et for bredt fokus i forhold til alvorlige samfunnsproblemer som voldtekt.

Jeg er enig i at det ikke bare er overfallsvoldtekter. Men de har faktisk en sammenheng med en annen type kriminalitet, nemlig det vi ser her i byen – at områder hvor det finner sted overfallsvoldtekter, også er de mest belastede når det gjelder vanlige ran og grove ran. Hvis man også interesserer seg for den siden av det politimessige arbeidet, kan man få med seg en del mer alvorlige forbrytelser, men som – tross alt – rangerer i kategorien under voldtekt.

Jeg lyttet med interesse til det statsråden sa om aktiviteter. Ettersom statsråden er relativt ny i denne omgang, i dette departementet, får man også avvente noe hva som vil komme. Som jeg var inne på, synes jeg at den rød-grønne regjeringen i sin regjeringperiode allerede har hatt et galt fokus, og også lovlig lenge ventet med oppfølgingen av Voldtekstutvalgets innstilling ved ikke å forholde seg aktivt til forslagene. De har heller ikke fortalt Stortinget hvorfor man ikke går inn på anbefalingene. Det er en tendens til at man legger slike utredninger i en skuff. Statsråden var inne på en henvisning til riksadvokaten. Han har – i tillegg til det som ble referert – også vært bekymret for lønnsforhold, etterforskerens status innad i politiet. Statsadvokaten i Oslo mener også at manglende status gjelder etterforskere i denne saksstypen, og at dette utgjør en del av et større problem. Det betyr også at man rett og slett har problemer med å få ferdigbehandlet sakene og få dem irettført. Det får selvfølgelig også betydning for med hvilken kraft og forebygging justissektoren nærmer seg dette feltet.

Statsråd Grete Faremo [10:43:36]: Voldtekter er alvorlig kriminalitet og et samfunnsproblem. Jeg prøvde å få fram bredden i de tiltak regjeringen har iverksatt for å bekjempe dette. For å kunne forebygge voldtekt er det også helt avgjørende at man får til et godt samarbeid på tvers, mellom etater, myndighetsnivåer og frivillige organisasjoner. Jeg kjenner meg ikke igjen i bildet som ble forsøkt tegnet av manglende fokus. Det er ingen regjeringer som har hatt sterkere fokus på innsatsen mot voldtekter og vold i nære relasjoner, og hvor det er gjort et systematisk arbeid over flere år. Vi skal oppsummere hvor vi er, i kjølvannet av den NOU-en som ble lagt fram i 2008, som jeg sa. Når det insinueres at tiltak ikke er fulgt opp, har jeg lyst til å påpeke at det har vært en diskusjon om hvorvidt det var å oppfylle utvalgets forslag da man etablerte voldtektsgruppen ved Kripos, framfor å etablere en sentral, egen enhet mot seksualisert vold. Min erfaring fra denne sektoren er at for et fagmiljø å kunne trekke på den brede analyse og etterforskningskapasiteten som ligger i et miljø som Kripos, rett og slett gir en slik voldtektsgruppe større kraft enn om man hadde etablert den på egen kjø.

Det er også sagt en del om antall anmeldelser og antall voldtekter. Jeg er glad for å se at antall anmeldelser øker. Jeg tror det er med på å gjøre det usynlige synlig, og at når vi har hatt en økning i antall anmeldelser på 500 pst. siden 2006, tror jeg ikke det nødvendigvis speiler den re-

elle økningen i antall voldtekter, men at jentene/kvinnene tør å komme fram. Og så må vi vite at det er et godt tilbud både i politiet og i helsevesenet med sikte på å kunne hjelpe og irettføre den alvorlige kriminaliteten som har funnet sted.

Jan Böhler (A) [10:46:53]: For ordens skyld vil jeg først bare si at når det gjelder tallene fra København og Stockholm, ble de kommentert av Hanne Kristin Rohde ved Oslo politikammer. Uten at det på noen måte reduserer alvorret i situasjonen, sa hun at det var ulike måter å registrere på, og at når det gjaldt antall overfallsvoldtekter i Oslo, registrerte man både fullbyrdede voldtekter og forsøk på overfallsvoldtekter, mens hun mente at praksisen var annerledes i København og Stockholm. Men det reduserer som sagt ikke det dramatiske alvorret i situasjonen.

Jeg merket meg at det i interpellasjonen sto at det var viktig å lære av erfaringene i Stavanger. Vi i justiskomiteen har besøkt Stavanger, og der var det nettopp samspillet mellom kommune, politi og alle frivillige som kunne stille opp, de viste til som hovednøkkelen. Når interpellanten går så sterkt ut og sier at han bare vil diskutere statsrådens ansvar og ikke diskutere samspillet, overrasker det meg litt. I mitt arbeid med dette i Oslo har jeg hele veien understreket at det er viktig at vi nå slutter å anklage hverandre, men prøver å stå opp sammen mot et fenomen som ingen andre enn gjerningsmennene har skylden for. Den mobiliseringen vi nå har sett i Oslo, den positive holdningen, hvor kommunen har stilt opp med sine etater, hvor politiet har doblet sine ressurser på gaten – vi har sett mange flere av dem – hvor frivillige har stilt opp som natteravnere og annet, og har vært til stede på en helt annen måte, skaper en stemning om at nå skal vi stoppe dette, som jeg tror vil få gjennomslag når vi bare holder ut og viser standhaftighet i innsatsen. Jeg er litt overrasket over den konfronterende holdningen der, og at man ikke vil snakke om det samspillet som jeg mener er en avgjørende nøkkel. Jeg mener det er positivt at alle skal ta sitt ansvar, og at staten ikke på noen måte må prøve å peke på andre, men gjøre sin del av jobben.

Den andre erfaringen vi fikk fra Stavanger og også fra da vi besøkte Bergen, var at etterforskningsmetodene til politiet er avgjørende. Et eksempel på det fra Bergen er at man kombinerte bruk av DNA-register med lagring av trafikkdata. Overfallsvoldtekten var foretatt på et sted, og så sjekket man med basestasjonene hvem som hadde oppholdt seg i nærheten av det stedet, ved hjelp av lagrede trafikkdata. Så inviterte man dem som hadde oppholdt seg i området, til å avlegge DNA-prøve. På den måten kombinerte man to avanserte etterforskningsmetoder og fant gjerningsmannen. Jeg tror derfor at det som statsråden trekker opp: å utvide DNA-registeret og gjøre det mer omfattende, vil gi større mulighet for å oppklare disse sakene, som er veldig vanskelige å arbeide med for politiet. Jeg tror at det også vil ha andre forebyggende effekter, fordi en kriminalitetskarriere ofte begynner med mindre ting, og da vil man kunne få stoppet lovbrysterne på et tidligere stadium. Jeg synes det er et godt spor statsråden er inne på der.

En annen side ved alvoret i kampen vår mot voldtekter gjelder straffenivået. I fjor så Stortinget seg nødt til å gripe inn – det tar tid før den nye straffeloven av 2005 blir iverksatt – og fremme en egen sak om økning av straffenivået og strafferammene, og vedta den her på Stortinget. Derfor er jeg litt bekymret for en rekke saker i media i det siste, hvor det er uklarthet rundt straffenivået ved domstolene. Eksempelvis var en som var dømt for en serie grove overfallsvoldtekter, hvor det var flere personer involvert – og jeg understreker en serie voldtekter – dømt til 15 års forvaring av tingretten og lagmannsretten. Høyesterett gikk inn og satte den ned til 12 år. Et annet eksempel er at Oslo tingrett hadde dømt en person for voldtekt til tre år og seks måneder, mens lagmannsretten gikk inn og satte den ned til ett år. Et tredje eksempel er i Drammen, hvor statsadvokaten hadde påstand om seks år, mens tingretten dømte tre år.

Jeg skal ikke gå inn i de enkelte sakene, det er vel å merke ikke vår oppgave her på Stortinget, men jeg vil bare uttrykke en bekymring for at vi, etter å ha understreket straffenivået i voldtektssaker så mye, ser at det er uklartheter ved domstolene, og at praksisen ikke har lagt seg i et klarere leie.

Åse Michaelsen (FrP) [10:52:07]: Antall voldtekter har økt kraftig det siste året, ikke bare i Oslo, men også i flere andre større byer i Norge. I løpet av året har det kommet melding om at politiet i Oslo og i Trondheim har lagt bort flere hundre saker som omhandler overfallsvoldtekter og andre seksuelle overgrep. Men fakkeltog og festtaller hindrer ikke overfallsvoldtekter. Vi trenger handling, vi trenger helt konkrete tiltak, og vi trenger dem kjapt.

Som foregående taler sa, var justiskomiteen i september på komitéreise til Rogaland og fikk dyptgående informasjon om hva som fungerte, og hva som ikke fungerte da Stavanger by for to år siden hadde et meget høyt antall overfallsvoldtekter. Noen av disse tiltakene har knapt blitt nevnt i den offentlige debatten, men jeg kommer inn på disse senere i dette innlegget. Det fantes altså mange ulike tiltak som ble igangsatt. Disse tiltakene bør ikke være ukjente for justisministeren.

Videre la Voldtektstutvalget, under ledelse av Rita Sletner, fram sin rapport allerede i 2008. Der pekte hun på en rekke gode forslag som ville kunne bidratt til å få ned antall overfallsvoldtekter, men dessverre ser vi at bortimot ingen av disse forslagene er blitt igangsatt. En kan vel si det så sterkt at de er blitt lagt i en skuff og siden blitt liggende der.

DNA er en viktig beviskilde i voldtektssaker. Tjenestefolk i politiet snakker ofte om viktigheten av å jobbe med etterforskning mens bevisene fortsatt er ferskvare. Dette gjelder i særdeleshet biologiske spor. Justiskomiteen har flere ganger i denne sal diskutert problematikken rundt monopolene til RMI, Rettsmedisinsk institutt, og de problemene det medfører med lang ventetid og lang saksbehandlingstid. Nå hørte jeg at justisministeren mente at restansen var bygd ned. Jeg kan ikke se at det er helt korrekt, men jeg håper i alle fall at det er bedre enn det har vært, og det ser det ut til.

I mangel på varetektsplasser ser vi at potensielle gjerningsmenn slippes fri i påvente av svar på en DNA-analyse. De får dermed en sjanse til å stikke av eller begå nye voldtekter. Vi trenger nyansert informasjon om hvem som begår disse voldtektene, og hvorfor. Et forslag er at vi legger alle fordommer til side og analyserer presist det vi tror vi vet:

1. Nesten ingen etniske nordmenn gjennomfører overfallsvoldtekter.
2. Noen få personer står bak mange overfallsvoldtekter.
3. De er ikke-vestlige, men ikke nødvendigvis med illegalt opphold i riket.
4. Ofrene er alene, og enkelte områder i byene er mer utsatt enn andre.

I år har det vært 48 registrerte overfallsvoldtekter i Oslo. Politiet har tatt syv gjerningsmenn. Alle har ikke-vestlig bakgrunn. Det er bred politisk enighet om at voldtekt i bunn og grunn handler om holdninger og om mangel på respekt og empati for andre mennesker. Vold, voldtekt og overfallsvoldtekter hører sammen. Det er store mørketall, særlig i nære relasjoner, og jeg trenger vel heller ikke si at vold er et vel så stort problem sett i sammenheng med disse holdningene. Våre krisesentre rundt om i landet er i stort flertall fylt opp med kvinner og barn med utenlandsk bakgrunn.

Politiet i Stavanger tok i bruk utradisjonelle metoder for å bekjempe overfallsvoldtekter. De trykte bl.a. opp en egen infobrosjyre på ulike språk om norsk kultur og norske regler som ble fordelt på steder hvor mange med utenlandsk bakgrunn ferdes. De tok kontakt med imamer for å opprette en dialog om tiltak og behov for informasjon ut til miljøet. De trykte opp ark med informasjon og etterlysning av gjerningsmenn på flere språk og fordelte disse ut i restaurant- og diskotekmiljøet. Og de igangsatte egne kurs i regi av introduksjonsprogrammet med større fokus på norske forhold og kvinners rettigheter. Resultatene taler for seg – fra godt over 20 voldtekter og ned til null på kort tid, det klarte de å få til i Stavanger.

Den tidligere justisministeren karakteriserte voldtekt som nestendrap. Jeg er overbevist om at den nye justisministeren deler dette synet.

Stortinget får snart to representantforslag som omhandler overfallsvoldtekter, ett fra Venstre og ett fra Fremskrittspartiet. Jeg forventer at regjeringen benytter sjansen og stemmer for flest mulig av disse forslagene.

André Oktay Dahl (H) [10:57:28]: Jeg vil starte med å oppklare en åpenbar misforståelse. Høyre er ikke kritisk til regjeringens fokusering på vold i nære relasjoner. Der har vi faktisk skrytt av den forrige justisministeren, Størberget, for å ha et enormt fokus. Han er en av de få som har tatt det opp. Men tema i dag er altså voldtekt i mer fjerne relasjoner i forhold til statsrådets ansvar.

Nylig møtte jeg en ung mann som ble utsatt for en grov voldtekt da han var 14 år. I flere år gjorde han alt han kunne for å holde det inni seg. Det han sa, var: Jeg vil bare greie å sove, greie å få meg en utdanning og ikke være så sint.

Det var det han hadde av meldinger til oss – om vi kunne hjelpe ham med det.

Voldtekter kommer til å skje, og vi må som samfunn greie å forebygge. Det er det som er tema i interpellasjonen i dag. Men når skaden først har skjedd, må vi også som samfunn greie å fange opp symptomene som ulike voldtektsofre har. Noen endrer veldig oppførsel, noen oppfører seg ikke som det perfekte offer og ligger i fosterstilling, som de som har sett det på film, tror de skal gjøre. Noen blir seksuelt utagerende, noen blir veldig aggressive, og noen virker ekstremt sterke og tøffe fordi de ikke har lyst til å være et voldtektsoffer. De er voldtektutsatte, men ser seg ikke selv som et offer.

Det stiller noen krav til hjelpeapparatet og politiet som skal møte dem, for flere av dem som hjelpeapparatet møter, tenker ikke at det er det som er problemet. Gutten jeg snakker om, hadde gått hos psykolog i to år. Psykologen visste etter to år altså ikke at han hadde vært utsatt for en grov voldtekt. Det sier noe om at en profesjonsutdanning ikke nødvendigvis kvalifiserer til å hjelpe personer med det som er årsaken til symptomene de har.

I to uker har debatten om overfallsvoldtektene nærmest overskygget alt annet. Nå er kameralyset slukket litt igjen, og det jeg er redd for, er at det sitter en hel gjeng med ofre og utsatte igjen som nå føler at de er glemt. Nå har stort sett de fleste vært kjempesinte, veldig engasjert i spørsmålet, og nå sitter stort sett de spesielt interesserte igjen og diskuterer hva man kan gjøre for å forebygge og for å hjelpe dem som er utsatt.

Gutten jeg møtte, vil ikke anmelde. Det orker han ikke. Han vil bare ha hjelp til å sove og hjelp til å greie å få seg en utdanning, etter at en idrettskarriere ikke blir noe av fordi han ikke greide å dusje sammen med de andre gutta.

Det er situasjonen for dem som er blitt utsatt for voldtekt.

Så over til det som er hovedtema for interpellanten. Det er bevisst valgt, fordi det er riktig som interpellanten sier, at vi har hatt en justisminister som har snakket om veldig mye forskjellig – veldig mye viktig, veldig mye bra – men veldig sjelden om det som har vært kjernen i problemstillingen, nemlig justisministerens eget ansvar.

Politidekningen har de siste årene gått ned i 21 av 27 politidistrikter. Når bemanningen går ned i forhold til innbyggertall, er forebygging og ikke minst fokus på sedelighetsforbrytelser ikke nødvendigvis det som prioriteres høyest internt i et politidistrikt. Neste år vil politidekningen antakeligvis kunne gå ned i forhold til befolkningsøkningen, og det i strid med Stortingets forutsetninger.

Det er også ubegripelig at regjeringen ikke vil bruke andre til å analysere DNA. Man bruker ideologiske argumenter – det er greit – men hadde man vært ideologisk, hadde man ikke brukt private firmaer til å drive bevisinnhenting på langt mer inkriminerende ting, som f.eks. innholdet i mobiltelefoner, datamaskiner osv. Det er langt mer alvorlig hvis man mener at man er personverninnstilt, som er det regjeringen bruker som argument, mot å bruke for eksempel GENA i Stavanger.

Det foreligger ingen sentral strategi for bedre bruk av sivilt ansatte, og politiet er ikke på jobb når det skjer mest kriminalitet i mange politidistrikter. Det er heller ingen dedikert person i Politidirektoratet som holder en hånd

over det som handler om å bekjempe sedelighetsforbrytelser.

Når det gjelder overgrep i minoritetsmiljøer, har jeg som styremedlem i noe som heter Skeiv verden, en rimelig sterk tvil om at de i det hele tatt har kompetanse i Oslo-politiet til å jobbe mot voldtekt og overgrep i minoritetsmiljøer, ut fra de tilbakemeldinger jeg får. Spørsmålet er om det med gruppen i Kripos blir som med rammeoverføringene til kommunene, at det er noe som vil vare noen år, for så å bli innlemmet i det vanlige driftsbudsjettet, og så faset ut eller ikke få prioritet. Det er et åpent spørsmål, det gjenstår å se.

Til slutt: Jeg er enig med representanten Bøhler i at vi er nødt til å se på straffnivået igjen. Også Høyre reagerer kraftig på den høyesterettsdommen, for man kan lure på hva som skal til for å bruke strafferammen fullt ut, når så grove voldtekter begås. Det tror jeg mange oppfatter som en hån mot samfunnet og ofrene for øvrig.

Gina Knutson Barstad (SV) [11:02:40]: Jeg vil takke interpellanten for å ta opp et viktig spørsmål. Det er et spørsmål som alle kvinner kjenner på kroppen, og som jeg mener er blant de viktigste spørsmål nasjonalforsamlingen kan debattere.

Som mange har vært inne på, er det at noen invaderer kroppen din med vold eller annen tvang, noe av det mest krenkende et menneske kan oppleve. Jeg synes justisministeren sa det presist da hun sa det var en krenkelse av menneskeverdet.

Overfallsvoldtekter skiller seg fra andre voldtekter på et par punkter. For det første er de generelt sett langt mer voldelige enn andre voldtekter. For det andre er det sånn at ofrene for overfallsvoldtekter i større grad frykter for sitt eget liv under voldtekten. I tillegg er det sånn at overfallsvoldtekter skaper frykt i befolkningen, spesielt i den kvinnelige delen av befolkningen. Det gjør det utrygt for kvinner å bevege seg utendørs.

Jeg vil gjerne si noen ord om debatten. Så langt i denne stortingsdebatten har heldigvis alle talere før meg vært veldig tydelig på hvem som har ansvaret for voldtekt. Det er jeg glad for. Men i den offentlige debatten ser vi til stadihet et tilbakevendende tema, og det er hva offeret selv kunne gjort annerledes for å unngå voldtekten. Altfør ofte er det fokus på hvor jenter beveger seg, i hvilket tidsrom de beveger seg, hva de har på seg når de beveger seg i dette tidsrommet, og hvorvidt de har drukket alkohol eller ikke. Noen går til og med så langt at de hevder at noen kvinner ber om å bli voldtatt gjennom oppførselen sin. Den beskjedne de som ytrer seg slik, sender til voldtektsofferet og til alle kvinner, er at de aksepterer at voldtekt skjer, og at kvinner har å avfinne seg med at voldtekt skjer, og at de må ha sine egne retningslinjer. Den beskjedne jeg ønsker at vi skal sende til alle kvinner, er at vi ikke aksepterer det, og at det er voldtektsmannen som har et problem.

Dette er holdninger som befester seg langt inn i rettsapparatet. Det er mer alvorlig enn at man bare leser det i avisen. I rettsaker og i domspapirer beskrives ofte offerets påkledding ned til hver minste detalj. Jeg har f.eks. lest at et offer hadde på seg en lett oppkneppelig kjole.

Man kan jo lure på hva slags relevans det hadde til saken, og vi ser at gjerningsmenn blir frikjent på grunn av hva slags seksualhistorie offeret har hatt før voldtekten. Dette truer norske kvinners rettssikkerhet. Norske kvinner har ingen rettssikkerhet mot voldtekt når vi har sånne tilstander i norske rettssaler. I tillegg skaper det et skille mellom verdige og uverdige ofre som vi ikke kan leve med.

Mange har omtalt voldtektene i høst som en bølge, inkludert jeg selv. Jeg foreslår at vi slutter med dette her og nå. Når noe skjer jevnt hele tiden, er det ikke en bølge, men en kronisk tilstand.

Helt til slutt et lite hjertesukk: Det er bra og riktig at vi har en egen debatt om overfallsvoldtekt, ikke minst på grunn av den frykten det skaper hos alle, når overfallsvoldtekter skjer. Jeg er bekymret for at vi med utelukkende fokus på overfallsvoldtekt i offentligheten er med på å forsterke en fortelling om hvordan voldtekter skjer, som ikke alltid stemmer med virkeligheten, for som oftest når voldtekter skjer i Norge, kjenner gjerningsmannen og offeret hverandre. Oftest er det ikke spesielt voldelig engang. Det at vi som samfunn og som kvinner er så opplært i en fortelling om en mann som gjemmer seg bak en busk, gjør at vi ofte tviler på om vi har blitt utsatt for et overgrep, når vi har det. Ofte oppdager offeret sent – mange uker etterpå – at det som skjedde, faktisk var en voldtekt. Da er det ganske sent å sikre spor og bevis.

Jeg holder fast på at denne debatten er kjempeviktig. Jeg vil takke interpellanten for å ha tatt opp overfallsvoldtekt i stortingsalen, men vi trenger å få den samme krisestemningen som vi har når det gjelder overfallsvoldtekt, for alle de andre voldtektene som begås i Norge.

Jenny Klinge (Sp) [11:07:50]: Det denne interpellasjonen tek opp, er eit veldig viktig tema, og eg er einig i det som blir sagt frå fleire, at det er viktig å skilje mellom debatten om valdtekter generelt og overfallsvoldtekter, ikkje fordi vi ikkje skal ta den første typen på alvor, men fordi det trass alt er ulike fenomen.

Eg vil likeins som André Oktay Dahl peike på at også menn blir valdtekte, og at mørketala der nok er større enn blant kvinner. Dei blir også utsette for meir grov, blind vald. Det er også noko vi må ta på alvor.

Eg trur at det at vi pratar mykje meir om valdtekt no, både om overfallsvoldtekt og om andre typar valdtekt, forhåpentlegvis fører til at fleire melder frå til politiet, og at vi dermed kan ta fleire gjerningsmenn, og at fleire forstår at dei ikkje skal skjammast sjølve når dei har vorte utsette for ein slik type overgrep.

Stavanger har gjort eit imponerende arbeid mot overfallsvoldtekter, og der må også Oslo sjølvsagt lære av dei erfaringane dei har gjort. Men så må vi hugse på at Oslo er både langt større og meir uoversiktleg enn Stavanger, og det trengst mykje meir massiv innsats i Oslo, trur eg, for å kunne få tilnærma like resultat.

Det har vore gjennomført gode analysar av valdtektsproblematikken i Oslo, men målretta strategi og konkret oppfølging kan forbeistrast. Det er neste steg. Eg meiner det hastar at dette steget blir teke.

Kvinnesyn er ein del av denne saka. Valdtektsmenn

finst det openbert mange av, både blant nordmenn og blant utlendingar. Når norske menn valdtek, seier vi ikkje at dette er ein del av norsk kultur og kvinnesyn. Det er viktig for meg å påpeike at det kan det lett bli til når det er utanlandske valdtektsmenn. Men så er det slik at statistikken tyder på at det relativt sett er langt fleire ikkje-vestlege gjerningsmenn, spesielt frå enkelte land – dei er i stort fleirtal, spesielt når det gjeld overfallsvoldtektene.

Eg meiner vi må balansere denne debatten så godt vi kan, og sjølvsagt hugse på at dei aller fleste ikkje-vestlege menn ikkje er valdtektsmenn. Vi må ikkje gå i ei felle her. Men om vi ser bort frå statistikken og ikkje gjer tiltak basert på den kunnskapen vi kan få, meiner eg at vi ikkje kan kjempe mot problemet heller. Det er dessverre slik at det rår ganske sterke og skremmande kvinnefiendtlige haldningar i enkelte grupper, og da er det viktig at vi ikkje gløymer den delen.

Vi må påpeike at kvinner skal få kle seg og te seg som dei vil, utan at dei blir sedde på som potensielle valdtektsoffer som det er grunn til å kunne angripe. Ein part eg har etterlyst i denne debatten, er innvandrorganisasjonar og imamar. I Stavanger var nettopp asylmottaket ein viktig part i det samarbeidet som vart gjennomført for å få bukt med overfallsvoldtektene, der det handla om å formidle det vi gjerne oppfattar som og kallar norske verdier og norsk kvinnesyn, og likestillingsperspektivet – ein type formidling av viktige verdier for forhåpentlegvis å førebyggje problemet rundt valdtekt.

Eg meiner i den grad eg tek feil når eg trur at det relativt sett er fleire blant enkelte grupper som har eit nedsettjande kvinnesyn, er det fullt mogleg for innvandrorganisasjonane og imamane å rette opp det synet ved å vere meir aktive i debatten, ved å slå fast at kvinner skal få te seg og kle seg som dei vil, og at dei ikkje er lette på tråden osv. om dei går kledd på ein annan måte enn kanskje deira kvinner gjer.

Vi har ei regjering som tek dette problemet på alvor, og eg er noko forundra over noko av den kritikken som kjem. Mange gode tiltak er iverksette, det gjeld m.a. DNA-reforma, eit eige etterforskningsmiljø i Kripes og ikkje minst at vi også har skjerna straffelova.

Til det siste ønskjer eg å formidle at eg meiner domstolane i altfor liten grad ser ut til å ha teke inn over seg dei tydelege signala som den lovgivande forsamlinga, som vi er, har gitt om at dei bør i mykje større grad bruke den øvre delen av strafferammene når dei dømmer nokon for valdtekt. Det må skje mykje meir og raskt, meiner eg.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:12:47]: Først må jeg få lov til å takke interpellanten for å ha tatt opp et viktig tema og for å få til en god debatt i Stortinget. Dette er en sak som har vært mye diskutert, selv om det nå har blitt mer stille enn det det var for noen uker siden.

Interpellanten tar for seg både overfallsvoldtekter og voldtekter i nære relasjoner, i sin tekst. Jeg vil kalle det en bølge av overfallsvoldtekter, fordi det er så mange flere i år enn det det har vært før. Jeg ser også at andre byer, som Stavanger, som interpellanten viser til, har klart å gjøre noe med det. Derfor tenker jeg at dette er en dis-

kusjon om voldtekter generelt, men det er også en diskusjon om overfallsvoldtektene, som skaper en enorm frykt i hele byen og i hele landet. Samtidig er det også en diskusjon om voldtekt i nære relasjoner, som også er forferdelig. Jeg vil prøve å komme med mine momenter om begge deler, fordi jeg mener, som representanten Gina Knutson Barstad på en glimrende måte også påpekte, det er viktig å bekjempe begge deler.

På kort sikt mener jeg det er veldig viktig nettopp å stoppe overfallsvoldtektbølgen, fordi den skaper en enorm frykt, og fordi en ikke lenger kan gå trygt rundt i byen. Et viktig poeng for Kristelig Folkeparti er nok synlig politi. To momenter der er f.eks. at det er mange nyutdannede politimenn/kvinner som i dag går uten jobb. De kunne fått en jobb og skapt trygghet i byen.

Et annet poeng er at en kunne redusert skjenketidene og gjennom det frigjort mye ressurser i politiet, som bruker tiden sin på feil tid av døgnet, som heller kunne brukt sin kapasitet og sine ressurser på flere politifolk som kan være med på å forebygge voldtekter.

Så vil et annet poeng være kompetanse på etterforskning og også at DNA-bevis må komme raskt. En vet at mange av mennene i forbindelse med overfallsvoldtekter er serievoldtektmenn. Det å få dømt dem så fort som mulig vil også hindre nye voldtekter.

Så må vi ha en bedre ivaretagelse av ofrene, slik at flere tør og orker å melde fra. Og så må vi se til dem som har lyktes, om det er til utlandet, eller om det er til Stavanger. Men jeg synes poengene fra Stavanger – der en klarer å stoppe det helt – er veldig gode. Koordinering er et stikkord – ha et eget forum, som de f.eks. har i Stavanger, der frivillige organisasjoner, DIXI, Ottar, flyktningmottak, flyktninghjelp, drosjer, kommuner og politi jobber sammen. En får da også mye mer fokusering på spaning. Dette er tiltak som er mer på kort sikt, som jeg mener det er viktig å gjennomføre nå, for å få redusert antall overfallsvoldtekter og stoppe den bølgen som er nå. Men på lang sikt, som det kanskje er vel så viktig å snakke om når en diskuterer voldtekter, etterlyser Kristelig Folkeparti at det blir fattet et vedtak om en nasjonal handlingsplan mot voldtekt og seksuelle overgrep.

Jeg mener at statsråden bør gå i bresjen for nettopp en nulltoleranse når det gjelder voldtekt, at en tydelig sier at det er uakseptabelt, og at en tverrpolitisk kan lage en handlingsplan som går ut på det overskriften, eller tittelen, på Voldtektsutvalgets rapport, som kom i 2008, var: «Fra ord til handling». Jeg synes rapporten fra Voldtektsutvalget nettopp beskriver viktigheten av en nasjonal handlingsplan. Den kom med klare anbefalinger, og vi vet at i dag er det ni av tolv av de forslagene som ikke er fulgt opp. Det viser at vi trenger ansvarsfordeling, å vite hvem det er som sitter med ansvaret. Vi trenger egne budsjetter. Vi trenger tidsfrister når det gjelder tiltakene. Hvis en kan gjøre det forpliktende, blir det også fulgt opp. Det kunne det blitt gjort gjennom en handlingsplan.

Et annet poeng er forebygging. Man må få bedre seksualveiledning og ansvarliggjøring av gutter når det gjelder hvor grensene går. Det må skje i skolen, og det må, som flere har vært inne på, skje i asylmottak. Innvandrermil-

jøene og skolene må få enda mer kunnskap og innføring i nettopp det å sette grenser og i likestilling.

Så mener jeg at det også må være mer forskning på sedelighetsdømte, slik at en kan få mer kunnskap. Det bør etableres en nettportal der det er mulig både å søke informasjon og å gjøre det lettere å kunne anmelde.

Så vil jeg kjapt komme inn på et poeng til, og det er at domfellellesprosenten er betydelig lav. Voldtekt er nesten en av de tryggeste forbrytelsene å gjøre. 90 pst. blir ikke anmeldt, sa Voldtektsutvalget. Åtte av ti anmeldelser blir henlagt. Det er alvorlig at ikke ofrene opplever at når de anmelder, blir voldtektsmannen også dømt.

Abid Q. Raja (V) [11:17:56]: Aller først vil jeg takke interpellanten for å ta opp en viktig problemstilling. Vi er alle enige om at voldtekt er grusom kriminalitet, og det frarøver borgerne trygghet og friheten til å bevege seg rundt.

Aller først vil jeg si at jeg er enig med representanten Knutson Barstad fra SV, som sier at det aldri er kvinnens feil, uavhengig av hvordan hun går kledd, eller om hun er beruset eller ikke. Men dette er dessverre ikke alle enig med oss i.

Jeg vil også si at Fremskrittspartiets Åse Michaelsen var inne på noen ubehagelige sannheter, og jeg må berømme henne for å være klar og ha en ærlig tale. Vi må våge å snakke om også de vanskelige tingene. Men så må vi passe oss for å stigmatisere en allerede svak gruppe. Det er ikke slik at alle innvandrermenn er potensielle voldtektmenn. Det er noen ytterst få som skaper stor utrygghet, og det må vi kunne gjøre noe med.

Jeg hadde for noen år tilbake en arbeidsuke hos P4, «Michael Direkte», og da var jeg ute og intervjuet noen innvandrermenn om dette temaet. Det var ganske lett å få urovekkende holdninger på tape, der man snakket om at norske kvinner selv hadde skyld i at de ble voldtatt – på grunn av måten de gikk kledd på. De hadde et kvinnesyn som vi ikke helt har klart å forstå i Norge. Dette må vi tørre, våge, å snakke om.

Fremskrittspartiet har noen ganger vært ute å kjøre når de sier at vi må stoppe asylsøkerne som kommer til Norge, og at asylsøkerne er skyld i overfallsvoldtektene. Da er vi på et feil spor. Vi må komme inn på det riktige sporet. Vi må kunne klare å kalle en spade for en spade, men allikevel klare å ha verdigheten i behold når det gjelder asylsøkere.

Det er faktisk også slik at det er barn som er født i Norge som vokser opp og blir voldtektmenn. Da har vi ikke lyktes som samfunn. Det må vi kunne gjøre noe med. Det handler ikke minst om likestilling og kvinnesynet.

I VG 6. november i år oppfordret jeg daværende justisminister, Knut Storberget, om å ta tak i dette, til å gjøre noe med holdningene til innvandrerne. Jeg oppfordret ham til å lage en holdningsendrende kampanje, rette en åpen invitasjon til imamer og innvandrerledere, invitere dem inn for å gi dem et mandat til å gå ut og snakke om likestilling og kvinnesyn. Han rakk jo ikke å ta tak i dette. Derfor sender jeg nå denne ballen over til den nåværende justisminister. Jeg vil gjerne bidra på dette området dersom justisministeren ønsker å ta den ballen.

Voldtekt, som jeg var inne på, handler om holdninger og mentalitet og ikke minst om menns holdninger til kvinner. Her må også mennene selv stå fram som et godt forbilde. Det handler om å endre det fordreide kvinnesynet som finnes i enkelte miljøer. Det er mange innvandrersfamilier som ikke tør å ta tak i disse problemene ved middagbordet, fordi man ikke er vant til å diskutere dette med sine barn. Sexprat med barn, som kanskje ikke er så uvanlig i de etnisk norske hjemmene, er ikke så vanlig i de ikkeetnisk norske hjemmene i Norge. Dette må vi også snakke om. Ikke minst tjener det faktisk ikke innvandrernes sak at det er så mange som er representert prosentvis på overfallsstatistikken. Det er med på å undergrave integreringsarbeidet, og det er med på å gjøre det enda vanskeligere for muslimene i Norge at det er så mange som er overrepresentert på overfallsvoldteksstatistikken. Dette må vi gjøre noe med.

Justisministeren var inne på å starte en interdepartemental arbeidsgruppe for at de skal lage en egen handlingsplan. Det er en god tanke. Men jeg undrer meg på hvorfor man ikke allerede tar tak i det som har blitt fremmet i NOU-en fra 2008, fra Voldtektsutvalget, og implementerer de forslagene som er lagt fram der. Det må også være lov for en statsråd å innrømme at systemene ikke har gjort nok for å forebygge og oppklare alle typer voldtekter. Det er mange typer voldtekter. Når vi hører om overfallsvoldtekter, glemmer vi at voldtekter flest i Norge ikke er overfallsvoldtekter – det er voldtekter i nære relasjoner, det er nachspielvoldtekter, det er bekjentskapsvoldtekter, men det er også enda alvorligere voldtekter, som gjengvoldtekter. Det må være lov for en statsråd å innrømme at vi ikke har gjort nok på dette feltet.

Så er jeg uenig med statsråden i at det ikke vil være noe særlig hensiktsmessig å lage en separat enhet, slik Voldtektsutvalgets leder, Rita Sletner fra Venstre, foreslo, SEPOL. Jeg tror det å heve prestisjen i å oppklare denne kriminaliteten vil ha noe for seg. Vi vet at det er veldig mange gode polititjenestemenn som ønsker å jobbe med drapssaker og med org.krim-saker, og vi må også gjøre det prestisjefullt for dem å jobbe med å oppklare voldtektssakene.

Jeg skulle gjerne sagt noe om signalene som skal sendes fra Stortinget, som representanten Bøhler var inne på, til domstolene, men som kjent tar ikke engang regjeringen signaler fra Stortingets talerstol, så jeg tror vi må gjøre det i lovs form.

Anna Ljunggren (A) [11:23:29]: Jeg vil begynne med å takke representanten Tetzschner for å ta opp dette alvorlige temaet i Stortinget. Når det er sagt, synes jeg det var en merkelig parallell interpellanten tok opp i sitt oppfølgingsinnlegg. Han sa at arbeidet mot et mer likestilt samfunn, som utvidet pappapermisjon, har gått på bekostning av bekjempelse av voldtekter. Denne regjeringen klarer fint å ha to tanker, ja faktisk flere tanker, i hodet samtidig.

De siste månedene har vi sett at hovedstaden har vært preget av flere voldtekter. Unge kvinner på tur hjem fra byen blir overfalt og voldtatt. Dette er uakseptabelt. Mange frykter å gå hjem alene sent på kvelden, og det

å bestille taxi til en adresse på natten har også bydd på problemer.

Voldtekt er et av de mest traumatiserende overgrepene et menneske kan utsettes for. Mange kvinner føler på utryggheten når de ferdes i byen sent på kvelden. Jeg har hørt historier om jenter som har blitt overfalt og forsøkt voldtatt på tur hjem, som naturlig nok også sliter med frykt og usikkerhet.

Tidligere justisminister Knut Storberget varslet i sommer et samfunnsloft mot voldtekt. Politiet kan ikke utføre arbeidet for å bekjempe voldtekt alene. Det er viktig å videreutvikle og koordinere en bred helhetlig innsats mellom politiet, kommunen og offentlig, privat og frivillig sektor. Det handler om en rekke tiltak, som belysning og det å skape trygge byrom ved at alle tar ansvar.

Oslo Arbeiderpartis bystyregruppe foreslo før sommeren en rekke tiltak for å trygge byrommet, bl.a. belysning og det å kutte i vegetasjonen i områder der få ferdes og man trenger å få mer oversikt. Dette fikk støtte. Det viser at det også er tiltak som kommunen kan sette i gang, og at en bred fokusering er viktig også fra byrådet i Oslo.

Men det er viktig å understreke at dette ikke bare er et hovedstadsproblem. Tromsø, Tynset og Ålesund – for å nevne noen steder – har også den siste tiden opplevd overfallsvoldtekter, og disse har blitt anmeldt. Nå nærmer vi oss julebordstiden, og det varsles om at kommende helg vil være en travel helg for utelivsbransjen – og da igjen for politiet.

Vi vet at en økning i alkoholforbruket også fører til at volden øker. Representanten Kjell Ingolf Ropstad var inne på dette i sitt innlegg. Kristelig Folkeparti sitter i byrådet i Oslo og kan stramme inn skjenketiden, hvis de vil det. Men de ga opp skjenketidene for å få makt. Så Kristelig Folkeparti må bestemme seg for hva de faktisk mener.

I Stavanger har man gjennom et systematisk arbeid redusert overfallsvoldtekter, som mange har vært innom her. Her har mange frivillige organisasjoner engasjert seg, og det har ført til en endring i stemningen blant innbyggerne i Stavanger, der alle var med for å bidra til en tryggere by. Vi må alle sammen ta ansvar for vår felles trygghet. Politiet kan gjøre mye, men den viktigste forebyggende innsatsen er den vi alle sammen kan gjøre hver eneste dag. I Stavanger gjorde bevissthet og informasjon bl.a. gjennom media innbyggerne mer oppmerksomme, noe som også har bidratt til den dramatiske nedgangen i antall overfallsvoldtekter i Stavanger.

Å forebygge overfallsvoldtekter må være vår hovedfokusering. Blant annet handler det om å straffe overfallsvoldtekter strengere, bevise bedre, oppklare mer og gi bedre hjelp og oppfølging til ofrene. Regjeringen har økt straffenivået, DNA-reformen er gjennomført, og flere tusen politifolk er trent i bevissikring. Det er etablert en egen etterforskningsgruppe ved Kripas, og det er etablert voldtektsmottak over hele landet.

Jeg vil berømme Oslo-politiet for å ta voldtektbølgen på alvor. Det er viktig at biologisk materiale som sendes til Folkehelseinstituttet, blir behandlet raskt. I de svært alvorlige sakene som overfallsvoldtekter er, blir DNA-bevis behandlet i en egen prosess, og det finnes eksempler på at

slike analyser blir gjennomført på ca. ett døgn. Kapasiteten for å gjennomføre undersøkelsene er gode, men utfordringen er at det i mange av sakene ikke finnes biologisk materiale, eller at det biologiske materialet har for dårlig kvalitet. Det er viktig at politiet framover prioriterer å sikre sporene raskt og sende det eventuelle bevismaterialet over til Folkehelseinstituttet så fort som mulig.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:28:48]: Når man kommer så langt ut i debatten, er det selvfølgelig kommet mange gode poenger fra mange talere. Jeg vil spesielt vise til det innlegget som min kollega Åse Michaelsen hadde tidligere i debatten.

Den situasjonen vi har hatt i Oslo i høst, er en helt uholdbar situasjon, en situasjon som ikke er verdig for Oslo som by eller for Norge som land. Noe må være alvorlig galt i en by når vi har et så stort omfang av voldtekter. Overgrep er, som flere talere her har sagt, en av de mest nedrige og uverdige måter vi mennesker kan opptre overfor andre mennesker på. Det er totalt uakseptabelt, og jeg er glad for at det er enighet i Stortinget om det.

Men den store debatten går på hvordan vi skal motvirke dette, og hvilke tiltak som skal settes inn. Noe må vi åpenbart gjøre galt, og de tiltakene som er blitt satt inn, må være mangelfulle. Jeg skulle ønske at man fra de rødgrønnes side kunne være mer åpen for å diskutere den siden. Når vi nå har fått en ny justisminister, er jeg, etter å ha hørt hennes innlegg, derfor overrasket over at hun ikke har flere konkrete tiltak som hun ønsker å profilere seg på og sette inn i en situasjon som denne.

Overgrep handler om at man har mangelfulle holdninger til kvinner. Det er et alvorlig samfunnsproblem og viser at vi har utfordringer utover den situasjonen som konkret har vært nå. Det gir oss en langsiktig utfordring som vi er nødt til å legge en klar og tydelig strategi for å løse. Det går på informasjon overfor ungdom, det går på informasjon overfor befolkningen generelt, men vi må også kunne ta en debatt om hvor stor den fremmedkulturelle befolkningen i en by som Oslo skal være.

Politiet i Oslo har nå i forbindelse med denne situasjonen satt inn en sterkere tilstedeværelse. Det kan vi som ferdes i byen daglig, merke. På Plata, foran Oslo S, er det et betydelig antall politi. Jeg går forbi der to ganger hver dag, og jeg teller fem–seks politibiler hver gang jeg går forbi. Man kan se tydelige resultater av det.

Seniorpatruljen, som har vært på Karl Johan en stund, er et veldig positivt tiltak som åpenbart gir gode resultater.

Statsråden opplyste i sitt innlegg at man har doblet antall patruljerende politi i forbindelse med denne situasjonen siden 4. november. Men jeg må si at i den debatten vi har hatt rundt politiets ressurser, er det rart for meg at politiet kan sette inn så store ressurser, som man tydelig ikke har hatt tidligere. Hva er poenget med å sette inn store ressurser i en liten periode? Man burde ha disse ressursene – når man åpenbart har dem tilgjengelig – ute hele tiden, slik at man kan unngå at denne typen situasjoner som vi har hatt nå, oppstår. Da ønsker jeg å få et klart svar på om politiet i Oslo har de ressursene som de trenger, eller ikke.

Domstolene har en viktig oppgave i forhold til å bruke den strafferammen som vi har vedtatt. Stortinget hevet strafferammen for denne typen overgrep betydelig i 2010, og det var en ny praksis ved at Stortinget gikk inn i forarbeidene og definerte klart hva straffenivået skulle være. Det ble bruk av minimumsstraffer, noe Fremskrittspartiet har påpekt lenge bør være et viktig tiltak, men dommerne protesterte mot det. Hvordan hadde situasjonen vært når det gjelder straffutmåling, hvis dommerne hadde fått gjennomslag for at man ikke skulle bruke minimumsstraffer?

Dagfinn Høybråten hadde her overtatt presidentplassen.

Anders B. Werp (H) [11:34:13]: Jeg vil berømme interpellanten for å ta opp et særdeles viktig tema, og til rett tid. La meg aller først også si at det er all grunn til å gi ros og honnør for den innsatsen politiet gjør innenfor de rammer politiet har.

Så merker jeg meg – for så vidt med en viss overraskelse – at interpellantens innlegg også tolkes på en slik måte at man fra regjeringspartienes side går i forsvarsposisjon. Det overrasker meg. Jeg trodde faktisk dette temaet var så viktig at her måtte man være åpen for å høre alle gode innspill og synspunkter med et åpent sinn, og være villig til å se på alle muligheter for å gripe fatt i dette og for å redusere problemet.

Voldtektsutvalget fra 2008 er nevnt av flere. Vi kan dessverre konstatere at mange av de tiltakene ikke er satt ut i livet, og at det nylig er fremmet en ny handlingsplan fra statsråden som vi naturligvis skal ha store forventninger til, og som er et positivt tiltak i seg selv. Men det er også viktig å huske på at når vi skal gripe fatt i et tema som dette, må vi ha et bredere perspektiv.

Erfaringene fra Stavanger har lært oss mye. Justiskomiteen har – som flere har vært inne på – besøkt politiet der og fått en god innføring i erfaringene. Den brede mobiliseringen, det synlige politiet, det gode samarbeidet og dialogen med innvandrermiljøene, bruk av ny teknologi og ikke minst et bredt lokalt engasjement som i sum har gitt et godt resultat, gjør at kvinner og menn i Stavanger kan føle seg tryggere enn det de var tidligere. Men for å få til det er vi avhengig av at myndighetene tar de nødvendige initiativ, legger forholdene til rette og stiller ressurser til rådighet.

Det å utnytte mulighetene i større grad enn det vi kanskje har sett hittil, er noe av Høyres hovedbudskap – det at politiet er til stede når behovet er størst. Det blir ganske vanskelig, og i hvert fall utfordrende for politiet, når vi ser at i de fleste politidistrikt, 21 av 27, går politidekningen ned. Vi fra Høyre har fremmet forslag flere ganger om bruk av politiressursene ved å utnytte politiets seniorer bedre, og ved å konvertere bruk av de sivilt ansatte i politiet til å frigjøre politikraft. Vi har blitt nedstemt.

Vi må også se på etterforskningsiden. Vi må åpne opp for større kapasitet og raskere analyseresultater når det gjelder DNA – hvor man møter en dogmatisk motstand i forhold til det å bruke private, gode, godkjente tilbud

på det området. Jeg vil også i den sammenhengen nevne det som det juridiske fagmiljøet peker på, at lovverket i gjeldende straffelov kanskje ikke heller er godt nok til å møte dette på en – la oss bruke ordet – «adekvat» måte i rettssystemet.

Så temaet er viktig. Oslo er hardt rammet. Vi har alle et betydelig ansvar for å løfte dette fram for å sikre hovedstaden, og hovedstadens kvinner spesielt, bedre i en sårn situasjon.

Nok en gang: Takk til interpellanten. De temaer som av flertallspartiene er mottatt som en mulig kritikk fra interpellanten eller fra Høyres talere på denne talerstol, håper jeg virkelig blir tolket konstruktivt ut fra at vi ønsker å løse et alvorlig problem.

Tove-Lise Torve (A) [11:39:02]: All honnør til Tetzschner som tar opp dette viktige temaet i Stortinget, men jeg må også si at jeg er litt i stuss over det å snakke ned pappapermen – hvor hørte det hjemme? Det var vel sannsynligvis bare en digresjon.

Det har vært en stor økning i antall overfallsvoldtekter. Det har bekymret oss alle, og det har gjort at mange er redde for å gå i Oslos gater. Sånn kan det selvsagt ikke være.

Interpellanten har utfordret justisministeren på hva hun vil gjøre for å bekjempe voldtektene, spesielt da i Oslo. Jeg mener statsråden ga gode, konstruktive og konkrete svar på hva som er gjort, og hva som skal og må gjøres framover.

Det er flere som har vist til Stavanger. Det er naturlig i og med at justiskomiteen var på besøk der tidligere i høst. Den informasjonen vi fikk der om hvordan de fikk bukt med overfallsvoldtektene, er det viktig å ta med seg videre. Som flere har vært inne på, lyktes de fordi de erkjente at politiet alene ikke kunne løse disse utfordringene. Der gikk man sammen for å mobilisere og få de gode kreftene til å samarbeide – alt fra drosjenæringen, natteravnene, utelivsbransjen, dørvaktene, voldtektsmottak til innvandrertjenesten har sammen tatt tak i problemene. Politiarbeid, som etterforskning og spaning, har selvsagt hatt stor betydning, men også et målrettet holdningsskapende arbeid og en bevisstgjøring hos folk flest på å følge mer med i det som skjer i bybildet, ga resultat. Noe annet var at også media spilte en viktig rolle. De brukte faktisk spalteplass på å gå mer i dybden på problemstillingene framfor kun å lage tabloide overskrifter. Dette arbeidet ga altså resultat, som flere har vist til.

Heldigvis er det mange også i Oslo som engasjerer seg, jf. det som Jan Bøhler var inne på. Det er bra, og det viser at det er mange som bryr seg. Men jeg må si at oppi alt dette engasjementet ble jeg litt skuffet over den politiske ledelsen i Oslo da det sto på som verst tidligere i høst. Det har heldigvis rettet seg litt, men da det stormet som verst, var byrådet mer opptatt av å kritisere regjeringen og rope på mer politi i gatene, framfor å komme med tiltak selv.

Selvsagt er politi viktig. Det er alle sammen enig i. Men de kan, som sagt, ikke løse alle problemene alene. Derfor er jeg veldig glad for at Tetzschner nå sier at Oslo må lære av Stavanger.

Et annet moment i debatten er skjenketidene. Ifølge ny forskning fra SIRUS vil 1 time tidligere stenging av alkoholranene redusere voldsomfanget med 17 pst. En slik reduksjon i skjenketidene vil medføre at politiet kan bruke mindre tid på fulle folk som lager bråk i gatene, og mer tid på eksempelvis voldtektsproblematikken. Jeg håper også at Tetzschner vil viderebringe dette til sine partifeller i Oslo.

Det har vært mye snakk om at det er mannfolk med ikke-vestlig bakgrunn som begår voldtektene, og at de sannsynligvis er overrepresentert når det gjelder overfallsvoldtektene i Oslo. Jeg synes vi skal se på spesifikke tiltak i den sammenhengen. Det er likevel viktig å ha med seg helhetsbildet når vi snakker om voldtektsmenn, for i voldtektsstatistikken finner vi at det store flertallet av dem som voldtar, er hvite mannfolk – ofte noen som voldtektsofrene kjenner.

Personlig mener jeg at holdningsskapende arbeid er det aller viktigste for å forebygge voldtekter. Jeg har selv stor sans for det forslaget som Gunhild Dahlberg, kronikkforfatter i Dagbladet, lanserte tidligere i høst, og som hun kalte for «Den seksuelle skolesekken». Forslaget hennes gikk ut på at seksualundervisningen i skolen må handle om mye mer enn forplantningslære, prevensjon og kjønns sykdommer. Undervisningen må handle mer om seksualmoral, hva som er akseptabel adferd, og at et nei er et nei. Mennesker som kommer til Norge fra andre land, må selvsagt få samme undervisning i de kommunene de oppholder seg. Vi må erkjenne at hovedårsaken til at jenter og kvinner voldtas, er enkelte gutter og menns kvinnesyn. Det endrer vi kun med holdningsskapende arbeid.

Jette F. Christensen (A) [11:43:53]: Eg skal òg gje interpellanten skryt for at han har teke opp dette temaet i stortingssalen. Det er veldig viktig. Men så lurar eg på – og det skal han ikkje ha skryt for – kva som eigentleg skjedd i byrjinga av innlegget? Ikkje berre var det pappaperm som var grunnen til at me ikkje har fått gjort noko meir med valdtektsbølgja, men òg trillegrupper var ei av årsakene til at me framleis har valdtekter her i landet. Og då må eg berre minne representanten Tetzschner om at Høgre faktisk stemte for det forslaget. Berre så det er sagt.

Me er komne eit langt stykke på veg etter fleire veker med valdtektsdebatt. Me har endeleg fått ei breiare forståing av at valdtekt ikkje handlar om offeret. Valdtekt handlar aldri om offerets oppførsel, påkledding, lokalitet eller rus, og det var ikkje gjeve at det var debattklimaet. Det var heller ikkje debattklimaet for litt over ein månad sidan, då me begynte å snakke om dette. Valdtekt startar i hovudet til ein overgripas som synest at det å stele tilgang til eit anna menneske er greitt. Som politikar kan ein aldri høyre seg sjølv seie: Som jente, pass på å ikkje gå aleine heim, pass på kor full du er, pass på kva du har på deg! Kanskje kan du ringe nokon på veg heim? Kanskje kan du ta taxi? Ei slik privatisering av utryggleikskontrollen er ikkje ein politikar verdig. Råd til jenter om kleskode, kvar og når me skal gå, høyrer ingen stad heime i ein valdtektsdebatt. Me jenter, me kan tenkje sjølve. Me treng ikkje råd, me treng handling.

Valdtekt er ein tragedie for ofra, familiane deira og dei næraste. Det er det ingen tvil om. Valdtekt stel ikkje berre offerets tryggleik, men heile samfunnets tryggleik. Fråvere av den tryggleiken et opp fridomen vår, fridomen til å stå og gå i det offentlege rommet, når, kva tid og kor det måtte passe. Ufrie menneske er ikkje trygge. Dette rammar ikkje berre dei som er på veg heim, men òg dei som er på veg til jobb før det blir lyst om morgonen.

Overfallsvoldtekter er overrepresenterte blant dei som er nye i landet vårt. Relasjonsvaldtekter blir i overvekt utførte av etnisk norske. Me kan ikkje stengje nokon ute eller inne av den grunn.

Skjenking har kome inn i debatten. Til det må eg berre seie at eg trur ikkje at øl gjer nokon til valdtektsmann. Det er det haldningar som gjer. For meg er det vanskeleg å sjå at det å avgrense skjenketida med 1 time vil få potensielle valdtektsmenn på betre tankar. Me må endre haldningar hos folk. På skular, på arbeidsplassar, på asylmottak, i syklubbar, i lag og foreiningar og i religiøse samfunn må me ha ein grundig og vedvarande diskusjon om kva slags haldningar me skal ha til kvarandre i samfunnet vårt.

Overgrepforebygging må inn i skuleverket. I tillegg må me i mykje større grad enn i dag fokusere på det i introduksjonsprogrammet. Me må saman krevje plass til den debatten som me alltid må ta ein annan gong, som me alltid må ta seinare. Det finst gutar i dette landet som ikkje eingong veit at dei har valdteke nokon. Me må kunne diskutere tiltak for neste helg og neste generasjon samtidig. Det er vårt, samfunnets, ansvar å gjere gatene og heimane trygge. Når eg seier samfunnet, meiner eg stat, kommune, fylkeskommune og enkeltmenneske i alle dei ulike rollene me har i løpet av livet. Me kan ikkje akseptere at innbyggjarane blir verande utrygge, og late kvar kvinne og mann for seg sjølv. Då må regjeringa gjere sitt. Kva slags tiltak som er sette inn på både kort og lang sikt, har justisministeren på ein glimrande måte gjort greie for.

Oslo kommune har reagert, og folk i Oslo har teke ansvar og gått i gatene. Me bør diskutere kvifor det å setje inn konkrete akutte tiltak lokalt sit så langt inne. Det sit godt inne i Bergen også, der partiet til representanten Michaelsen, som etterlyste akutt handling, er med og styrer. Etter over ein månad med debatt, der me har nytta moglegheita til å førebyggje valdtekt, har byrådet i Bergen i dag sagt at dei vil ha lys på nokre av dei mørke stadene. Me må skape betre medvit lokalt om konkrete førebyggjande tiltak.

Byrommet må gå gjennom nokre endringar som gjer at valdtekt ikkje blir ynskt velkommen. Me må rydde opp i busk og kratt, me må få lys der det er mørkt, og dei som allereie er gjester i byrommet når det er mørkt – taxisjåførar, utelivsnæring, securitasvakter og tilsette ved døgnopne kioskar – bør få moglegheit til å yte ansvar og få felles møteplassar der dei kan melde frå om forslag til korleis me kan løyse den felles utfordringa me har.

Vårt felles våpen i kampen mot valdtekt er at alle må gjere det dei kan, der dei er.

Akhtar Chaudhry (SV) [11:49:02]: Valdtekt er noe av det verste et menneske kan bli utsatt for. Det er en av de

absolutt verste krenkelsene for et menneske. Både menn og kvinner blir utsatt for dette overgrepet, men det er imidlertid kvinner som utgjør den absolutte majoritet når det gjelder ofre. Et sted mellom 8 000–16 000 blir utsatt for valdtekt hvert år. En valdtekt kan bety et ødelagt liv.

De aller fleste kvinner blir voldtatt av partneren sin eller en hun kjenner godt. Disse mennene har et kvinnesyn som går tilbake til steinalderen.

Et sivilisert samfunn er nødt til å ta dette på alvor. Vi kan ikke leve med at så mange kvinner blir utsatt for denne nedverdiggelsen. Valdtekt er, som mange før meg har beskrevet, et meget alvorlig brudd på et menneskes integritet. Verre blir det når kvinnen blir utsatt for valdtekt når hun minst venter det – de såkalte overfallsvoldtekene. Da kommer sjokket og frykten, i tillegg til alt som hører en valdtekt til. Disse mennene er fremmedelementer i vårt samfunn og i vår tid. Mentalt hører de til en periode i historien hvor mennesket ikke kunne skille mellom godt og vondt. Rett og moral er den største forskjellen mellom dyr og mennesker. Her må tiltaksrammen utvides.

Menn kan ikke ta ansvar for andre menns svarte gjerninger, men vi menn må engasjere oss bredere i samfunnsdebatten. Tross alt er det menn som voldtar. Jeg har tre gutter. To av dem er i den alder da det er riktig å ta en samtale med dem om dette alvorlige temaet. Det har jeg gjort. Denne samtalen må flere ta med sine sønner, sine brødre, sine kamerater osv.

Fra regjeringens og fra Stortingets side har vi satt i gang mange gode og treffsikre tiltak for å forebygge, etterforske og straffe denne kriminaliteten. Kort vil jeg nevne et styrket politibudsjett, skjerpelse av straffen for valdtekt, opprettelse av familievoldskoordinatorer i 100 pst. stilling i samtlige politidistrikter, polititeam i større politidistrikter som jobber forebyggende, unnta politidistriktene fra å betale testutgifter for DNA, opprettelse av særskilte stillinger osv. Jeg blir litt overrasket over den kritikken som kommer fra enkelte. Presisjonsnivået må vel være litt bedre enn som så hvis representanten har vært med på å vedta disse tiltakene. Når man likevel sier at det ikke har vært fokus på dette, blir jeg litt overrasket.

Stavanger er nevnt flere ganger. Godt jobbet, Stavanger! Så klarer jeg ikke å skjønne logikken hvis man mener at regjeringen har lyktes i Stavanger og ikke i Oslo. Da er det noe som mangler, og det som mangler, er i Oslo. Da er mitt spørsmål tilbake til representanten Michael Tetzschner, som faktisk er leder i Oslo Høyre, som har byrådslederen: Er Oslo kommune villig til å gå inn i debatten? Er Oslo kommune f.eks. villig til å innskrenke skjenketiden med 1 time, om ikke annet for å få den politikraften som vi kan få ut av 1 time hver dag, ikke minst i helgene, gjennom året og bruke den på å etterforske nettopp valdtekter i alle typer sammenhenger? Hva har Oslo kommune gjort når det gjelder å utvide og forsterke skjenkekontrollen av overstadig berusede mennesker? Hvor mange kontroller er gjennomført? Er Oslo kommune villig til å se på sin raserende politikk når det gjelder drosjenæringen? Man er veldig opptatt av å øke statusen for dem som jobber i politiet, men hva med å øke statusen til én av de aller viktigste næringene i byen når det gjelder forebyg-

ging av voldtekter – drosjesjåførene og drosjeeierne? Nå er det faktisk så mange drosjer i byen at man ikke får en god nok inntekt, og dermed finner man seg andre jobber, de som kan det. Vi får andre, som ikke får noen annen jobb, inn i drosjenæringen – dermed har statusen sunket i drosjenæringen. Det beste byrådslederen kunne fortelle forleden, var at han kunne tenke seg å utvide drosjeparken i Oslo. Er disse tiltakene de beste som kan komme fra Oslo Høyre?

Michael Tetzschner (H) [11:54:17]: Til foregående taler vil jeg si: Stortingsrepresentant Chaudhry må jo kjenne til arbeidsdelingen mellom stat og kommune og vite at det er staten ved justisministeren som har ansvaret for den kriminalitetsbekjempelse som skjer innenfor justisfeltet. Det er det vi diskuterer i dag.

For øvrig har jeg også lagt merke til at politimesteren i Oslo faktisk ikke er så positiv til den såkalte Stavangermodellen. Han sier at tallene forstyrres av at man i Stavanger fikk fatt i et meget begrenset antall gjerningsmenn, og dermed var problemet løst. Så underforstått: Han var ikke interessert å gå inn på den modellen, men det kan han sikkert ha en dialog med sin arbeidsgiver og ansvarlige for sektoren om. Det skal jeg ikke legge meg opp i.

Jeg synes det var litt skuffende å høre at statsråden var så veldig glad når antallet anmeldelser gikk opp. Hvis vi stopper opp ved det utsagnet lite grunn: Det må jo være fordi all økning skulle skrive seg fra en overgang fra mørketall. Jeg har en følelse av at det ikke er forskningsmessig eller statistisk belagt. Hvis det bare er én ekstra anmeldelse som er reell, og alle de andre kommer fra mørketallene, er det allikevel en økning som går i en gal retning, og som betyr at vi er i en oppadgående trend, der andre byer klarer å få ned sin kriminalitetsutvikling på dette området.

Bøhler var inne på at det var flott med disse skipper-takene og det å mobilisere borgere i aksjoner – og Natteravnene er vi for alle sammen. Men jeg må si at et så alvorlig samfunnsområde som det å bekjempe kriminalitet kan ikke bli avhengig av at borgerne melder seg i aksjoner. Det blir også symbolpolitikk. Vi så også at politiet meldte seg inn i aksjonistenes rekke, ved at man plutselig hadde en veldig flott politidekning. Da kan man spørre seg: Hvorfor kan man ikke opprettholde denne gode politidekningen ut over disse feststundene – såkalte – når man skal vise pressen at man virkelig gjør noe.

Da vil min utfordring til statsråden – som kommer etter meg – være: Kunne det ikke være en begynnelse å si at det er utmerket med alle disse strategiene, evalueringene og interdepartementale samarbeidet, det skal sikkert skje og summe mye i departementene, men det som betyr noe for tryggheten, slik den oppleves ute i byen, er at det er patruljerende mennesker ute – patruljerende politi, levende mennesker – som man kan henvende seg til, og med klar adresse om at man ikke skal prøve seg hvis man har dårlige hensikter. Videre er min utfordring til statsråden: Kan det ikke bare være et første steg å si at vi skal tilbake til 1987-nivå, at vi skal fordoble politikraften i byene – i Oslo, hvor folketallet har gått opp med 130 000 i løpet av disse årene?

Statsråd Grete Faremo [11:57:40]: Jeg vil også benytte anledningen til å takke for debatten. Interpellanten har tatt opp et svært viktig spørsmål. Her trenger alle krefter å jobbe sammen for å bekjempe voldtekter, i arbeidet med å skaffe både bedre kunnskap og bedre kvalitet og også, om nødvendig, økt kapasitet.

Det er tatt opp en rekke spørsmål knyttet til budsjett. Det får vi rik anledning til å komme tilbake til i budsjettdebatten i morgen. Men la meg komme tilbake til et par spørsmål som har vært oppe.

Blant annet har flere nevnt DNA-prøver og kapasiteten vår til dette. I prioriterte saker kan DNA-prøver besvares innen 24 timer, så det er ikke riktig at dette tar uker. Og som jeg har redegjort for: Vi har nå god kapasitet for analyser.

Det er også flere som har kommet inn på overgriperne – og hvem de er. Jeg har sett på voldtektstallene i Oslo og fant følgende: Siktete, mistenkte og domfelte for voldtekter i Oslo per 1. november 2011 er til sammen 134 unike personer. Av disse har 79 norsk statsborgerskap, 55 er utenlandske borgere. Av Oslo politidistrikts voldtekt rapport for 2010 framgår det:

«For samtlige voldtektstyper unntatt overfallsvoldtekt er europeiske gjerningsmenn i flertall, hvorav flest norske. Overfallsvoldtektene omhandler imidlertid kun 5 identifiserte, unike personer. Disse har utenlandsk opprinnelse» – antallet er imidlertid så lavt at det ikke gir grunnlag for å trekke slutninger når det gjelder landbakgrunn – «men 2 var svært unge (under 18 år), og 2 hadde alvorlige psykiatriske diagnoser og kan ikke regnes som representative for sin etniske kultur.»

Det framheves i rapporten at grove generaliseringer om at Oslos voldtektsmenn er utlendinger, er feil.

Jeg synes det er riktig å presisere dette i lys av den diskusjonen som har gått.

Når det gjelder forebygging og holdningsskapende tiltak, vil politiet selvsagt ha en helt sentral rolle og gjør mye, men vi er også avhengig av et godt samarbeid med skole, rundt grensesetting, rundt hva som er akseptabel atferd, og samarbeid rettet mot nyankomne innvandrere og selvsagt også med kommunen.

Presidenten: Med det er interpellasjonsdebatten avsluttet.

Sak nr. 3 [12:01:03]

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i offentliglova (Innst. 66 L (2011–2012), jf. Prop. 125 L (2010–2011))

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [12:01:28] (ordfører for saken): Justiskomiteen har hatt til behandling Prop. 125 L for 2010–2011 om endringer i offentlighetsloven.

Regjeringen har lagt fram et forslag om endringer i offentlighetsloven som gjør at man kan gjøre unntak fra innsyn i to nye kategorier informasjon. Det gjelder fød-

selsnummer og lignende identifikasjonsnummer, og det gjelder lønnsoppgaver dersom innsyn i bruttobetalingsene blir gitt på annen måte.

Regjeringen begrunner dette med to forhold. Det ene er hensynet til den økende graden av identitetstyveri, og når det gjelder lønnsoppgaver, at det har blitt et betydelig krav om innsyn i denne typen opplysninger, noe som har medført en stor belastning for forvaltningen, og også har ført til betydelige avgrensningsmessige vurderinger av hva som kan gjøres offentlig og ikke.

Komiteen har enstemmig sluttet seg til regjeringens forslag. Komiteen påpeker hensynet til identitetstyverier, som vi har sett en økende grad av, og komiteen støtter også unntaket fra innsyn i lønnsoppgaver så lenge det gis innsyn i bruttolønnsutbetalinger og andre godtgjørelser.

Anders B. Werp (H) [12:03:49]: Det er en enstemmig innstilling fra komiteen, så jeg skal ikke bruke mye tid. Vi har samlet oss om støtte til regjeringens forslag under saksordførers gode ledelse og gjennom en god prosess.

Når jeg tar ordet, er det kort og godt for å belyse noen viktige innspill komiteen har fått fra henholdsvis Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening. Fra Høyres side har vi lest de innspillene med betydelig interesse. Når vi likevel velger å gå for regjeringens forslag slik de foreligger, er det kort og godt ut fra hensynet til det å begrense den økende grad av identitetstyveri vi ser i Norge. Nylig ble det offentliggjort statistikk som viser at det er så mange som 124 000 nordmenn som i løpet av de to siste årene har opplevd identitetstyveri knyttet først og fremst til personnummer, og det er identitetstyveri brukt i straffbart øyemed. Det er alvorlig. Det er alvorlig for de personene det gjelder, naturligvis, og det er et generelt samfunnsproblem, og det øker.

For Høyre har det vært viktig å legge det til grunn når vi nå skal balansere det som er et felles, tverrpolitisk mål: å ivareta både hensyn og åpenhet i forvaltningen, men samtidig å begrense kriminalitetsutviklingen. Det er en forklaring fra Høyres side i forhold til de innspillene vi har fått i saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, se side 1039)

Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 4 og 5 behandles under ett, og anser det for vedtatt.

Sak nr. 4 [12:06:01]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) og om samtykke til inngåing av avtale 28. juni 2006 mellom EU, Island og Noreg om overleveringsprosedyre mellom partane (Innst. 68 L (2011–2012), jf. Prop. 137 LS (2010–2011))

Sak nr. 5 [12:06:11]

Innstilling frå justiskomiteen om lov om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) og om samtykke til inngåing av avtale 28. juni 2006 mellom EU, Island og Noreg om overleveringsprosedyre mellom partane (Innst. 67 S (2011–2012), jf. Prop. 137 LS (2010–2011))

Åse Michaelsen (FrP) [12:07:04] (ordfører for sakene): Komiteen har behandlet Prop. 137 LS for 2010–2011, som omhandler endring i arrestordreloven. Lovforslaget ble sendt ut på en bred høring fra departementet den 22. desember 2009. De som har uttalt seg, er generelt positive til endringsforslagene. Riksadvokaten uttaler at både den nordiske konvensjonen og parallellavtalen bør bli viktige bidrag til en mer effektiv forfølgning av grenseoverskridende kriminalitet. Politidirektoratet uttaler seg i samme retning, og også de politidistriktene som har uttalt seg, er gjennomgående positive til endringsforslagene. Derfor går komiteen enstemmig inn for forslagene til vedtak.

Anders B. Werp (H) [12:08:11]: Dette er også en sak hvor komiteen er enig, og ikke for å hale ut dagens møte, men fra Høyres side finner vi grunn til bare å understreke et par ting.

Dette er en viktig sak. Kriminaliteten blir stadig mer grenseløs, og vi må gjøre de nødvendige tilpasninger på tvers av landegrensene for at vi kan bli mer effektive internasjonalt i kriminalitetsbekjempelsen. Dette er forsterket ytterligere av den økonomiske uroen vi nå opplever i Europa, som sannsynligvis, eller trolig, vil medføre at også den kriminelle aktiviteten på tvers av grensene vil øke. Derfor er dette en viktig og god sak i det perspektivet.

Det andre og siste elementet fra Høyres side, som var bakgrunnen for at jeg ba om ordet, var at vi også i denne saken må holde et øye med rettssikkerhetsutviklingen i Europa, slik at vi, når vi nå skal foreta disse tilpasningene, og åpne opp for å flytte kriminelle på tvers av landegrensene i rettsstatens interesse, ikke mister rettssikkerhetsperspektivet av syne. Vi må ivareta våre prinsipper og følge med på hva som skjer i Europa, slik at dette elementet hele tiden er og blir ivarettatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5.

(Votering, se sidene 1040 og 1048)

Sak nr. 6 [12:10:08]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Per Sandberg, Åse Michaelsen, Anders Anundsen og Morten Ørsal Johansen om lov om endring i domstoloven (fotoforbud overfor fornærmede og pårørende) (Innst. 56 L (2011–2012), jf. Dokument 8:143 L (2010–2011))

Presidenten: Første taler er Anna Ljunggren, på vegne av sakens ordfører.

Anna Ljunggren (A) [12:10:35]: Jeg har gleden av å holde saksordførerrinnlegget i denne debatten, da representanten Stine Renate Håheim, som opprinnelig var saksordfører, har byttet komité.

Forslaget vi i dag behandler, kommer fra representanter fra Fremskrittspartiet og omhandler endringer i domstoloven om fotoforbud overfor fornærmede og pårørende. Det er enighet i komiteen om viktigheten av åpenhet rundt straffesaker og at dette må balanseres med hensynet til vern av fornærmede og pårørende. Pressen har et viktig ansvar gjennom pressens etiske regelverk, der det bl.a. slås fast: Vær varsom med bruk av navn og bilde og andre klare identifikasjonstegn i kriminal- og rettsreportasjer. Vis særlig omtanke ved omtale av saker som er under etterforskning, og i saker som gjelder unge lovovertredere. Avstå fra identifikasjon når det ikke er nødvendig for å tilfredsstille berettigede informasjonskrav. Pressen har dermed en intern etisk rettesnor, og vi kan jo forvente at den følger.

Endringer av fotoforbudet i domstolene har vært oppe til behandling en rekke ganger, og fotoforbudet ble utvidet både når det gjelder situasjon og personkrets ved vedtak av straffeloven § 390 c, men bestemmelsen trådte ikke i kraft, og er heller ikke videreført i straffeloven 2005. Kritikken mot straffeloven § 390 c var primært rettet mot utvidelsen av de situasjoner som fotoforbudet skulle gjelde, og ikke utvidelsen av den persongruppen bestemmelsen skulle verne.

Flertallet i komiteen, Arbeiderpartiet, Høyre, SV og Senterpartiet, deler forslagsstillernes intensjon om å verne fornærmede og pårørende i straffesaker, men mener at forslaget reiser så prinsipielle spørsmål at man er tjent med en mer grundig prosess. Spørsmålet om fotoforbud vil kunne vurderes i forbindelse med Europarådets konvensjon om beskyttelse og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Et arbeid med en fullstendig revisjon av domstoloven vil bli påbegynt i 2011, og spørsmålet om fotoforbud vil her kunne ses i sammenheng med andre forslag som berører offentligheten i rettspleien.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:13:30]: Denne saken har to viktige sider. Det ene er hensynet til åpenheten i rettssystemet, og det andre er hensynet til de involverte i en retts sak. Vi skal ha stor åpenhet i rettssystemet – det er den måten opinionen og befolkningen kan kontrollere domstolene på. Vi skal ha åpne rettssaler, og også med tiden ha mulighet til å få både radio- og tv-overføring fra rettssaler. Det ser Fremskrittspartiet som et viktig framskritt når det gjelder å utvikle den åpenheten som vi skal ha i det norske rettssystemet.

Det dette også dreier seg om, er hensynet til de involverte i en retts sak. Nå er det slik at siktede og dømt i en retts sak har en stor beskyttelse, i og med at det ikke er lov til å ta bilder av dem verken i rettssalen eller på vei til og fra rettslokalet. Nå har norsk presse vært veldig gode i de fleste tilfeller til å ta hensyn til den delen av det som er lovfestet, og de har også vært flinke til å ta hensyn til det

som gjelder offer og eventuelt pårørende. Men vi har sett enkelte glipper i dette. Vi så det bl.a. i Alvdal-saken, der pressen gikk langt i å formidle nyheter og store oppslag fra rettssalen, noe som var en belastning for både ofre og pårørende i den saken.

Grunnen til at vi legger fram dette lovforslaget, er rett og slett at ofre og pårørende skal ha rett til den samme beskyttelsen i forbindelse med retts saker som det en siktet og domfelt har. Når det er sånn at man skal beskytte en siktet og domfelt mot eksponering i media, mener vi at offer og pårørende bør ha den samme retts sikkerheten, den samme muligheten til å bli beskyttet, og ikke få bilder smurt utover i media når de er involvert i en retts sak.

Vi setter pris på at en samlet komité ser behovet for å verne om de fornærmede og ofrene og de pårørende, og at de da signaliserer at behovet for et fotoforbud er til stede. Når flertallet sier at det ikke er nødvendig å innføre det nå, men at vi skal ha en gjennomgang av domstoloven ved en senere anledning, mener Fremskrittspartiet at det ikke er holdbart. De fleste lover gjennomgår evalueringer stadig vekk, og det gjøres endringer i tråd med samfunnsutviklingen. Nå har vi en samfunnsutvikling som går i den retning at vi får en mer og mer tabloidisert presse, og da mener Fremskrittspartiet at det er på tide at vi foretar en slik liten endring i domstoloven, sånn at vi kan ivareta interessene, retts sikkerheten og tryggheten til fornærmede, ofre og pårørende i retts saker.

Fremskrittspartiet vil selvfølgelig opprettholde sitt forslag, og jeg håper også at flertallet i salen tar disse signalene med seg og ser nødvendigheten av at vi nå gjør en sånn endring, på vegne av ofre og pårørende. Så kan vi da, ved en senere anledning, når vi skal ha en større gjennomgang av lovverket, se om det skal revideres på noen måte, eller om forslaget, slik det nå står, kan være bærende framover. Så Fremskrittspartiet opprettholder sitt forslag, og vi håper at Stortinget vil være med og gjøre den endringen, til beste for ofre og pårørende.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

(Votering, se side 1048)

Sak nr. 7 [12:17:44]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders B. Werp, André Oktay Dahl, Linda C. Hofstad Helleland, Arve Kambe og Ingjerd Schou om bekjempelse av 1 % MC-klubber (Innst. 58 S (2011–2012), jf. Dokument 8:173 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til re-

plikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [12:18:43] (ordfører for saken): Justiskomiteen har hatt til behandling et representantforslag fra en rekke stortingsrepresentanter fra Høyre om bekjempelse av såkalte énprosent MC-klubber. Representantene har fremmet en rekke forslag knyttet til denne problemstillingen.

Forslagsstillerne nevner som begrunnelse for forslaget at de såkalte énprosent MC-klubbene utgjør betydelig kriminalitet og er en del av såkalte organiserte kriminelle grupper.

Justiskomiteen har i den senere tid hatt en rekke anledninger til å diskutere og debattere denne problemstillingen. Det vært tatt opp flere saker knyttet til dette. Det har vært en interpellasjon om problemstillingen, og justiskomiteen behandlet før sommeren meldingen om organisert kriminalitet, hvor dette var et betydelig tema, og hvor Stortinget da sto samlet bak kravet om at disse miljøene skal bekjempes med de virkemidler som man har tilgjengelig.

For det er ingen tvil om at disse miljøene står for en betydelig kriminalitet knyttet til narkotikaomsetning, utpressing, torpedovirksomhet osv. – noe av den mest alvorlige kriminaliteten som vi har i samfunnet. Politiets arbeid viser også at omtrent samtlige av de fullverdige medlemmene i disse klubbene er straffedømt for betydelig alvorlig kriminalitet. Det viser alvoret i situasjonen, og at det er viktig å sende ut som signal til unge mennesker som ser på disse miljøene som attraktive, at kommer man inn i disse miljøene, er faren meget stor for at man samtidig kommer inn i alvorlig kriminell aktivitet.

Politidirektoratet har utarbeidet en handlingsplan mot disse miljøene som jeg personlig synes er en god handlingsplan, som gir en klar politikk for hvordan man skal håndtere disse miljøene. Dette har også komiteen pekt på i innstillingen til meldingen om organisert kriminalitet. Men som fremskrittspartirepresentant vil jeg påpeke nødvendigheten av at politiet over hele landet har en lik tilnærming til disse miljøene. Vi så da Hells Angels nylig hadde et såkalt europamøte i Oslo, at politiet i Oslo hadde en annen tilnærming til dette miljøet enn politiet i Stavanger f.eks. har hatt tidligere når det har vært samlinger. Jeg vil også si at jeg reagerte på medias fremstilling av dette møtet. Man fikk nærmest inntrykk av at disse personene var søndagsskolegutter på vei til kirken en søndag formiddag. Pressen må være seg sitt ansvar bevisst, slik at man ikke fremstiller disse miljøene på noen annen måte enn slik de virkelig er.

Høyre har, som jeg nevnte, fremmet en rekke forslag, og Fremskrittspartiet har sluttet seg til en del av disse. Jeg tar derfor opp de forslagene som Fremskrittspartiet står sammen med Høyre om i denne innstillingen.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har da tatt opp de forslagene han refererte til.

Ærede representant: Jeg må si at representanten er vesentlig yngre enn presidenten, og hans bilde av søndagsskoleelever på vei til kirke er litt annerledes enn presidentens bilde er. Men det kan jo skyldes aldersforskjellen.

Jan Böhler (A) [12:24:17]: Det er riktig, som saksordføreren var inne på, at i denne saken om MC-kriminalitet har vi hatt et veldig godt samarbeid hele veien i komiteen. Vi har hatt gode initiativer, takket være representanter som har bakgrunn lokalt i sine kommuner, hvor de har opplevd mye når det gjelder MC-kriminalitet. Jeg nevner representanten som skal ha ordet etter meg, Anders B. Werp fra Høyre, og Thor Lillehovde fra Arbeiderpartiet, som har vært vararepresentant i komiteen lenge.

Det gjør at også denne saken bærer preg av mye enighet. Regjeringspartiene har gått inn og støttet de forslagene som angår det å bygge opp et samspill med kommunene, og vi har gått inn i forslaget når det gjelder informanter, og at det må komme til behandling i Stortinget neste år. Det var vi også sammen om da vi behandlet stortingsmeldingen om organisert kriminalitet.

Det er noe som er litt uklart når det gjelder forslagene her, og som jeg vil påpeke, og spørre Fremskrittspartiet om. På side to i innstillingen står det – og da har man gått sammen med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet om merknaden:

«Da utvalget skal legge frem sitt arbeid for Justisdepartementet» – altså Våpenlovutvalget – «innen 1. desember 2011, mener dette flertallet det er naturlig å avvente behandlingen av forslag IV–VI til utvalgets konklusjon foreligger.»

Når man ser på forslagene IV–VI på første side, er jo forslagene V og VI om plømberte våpen. Men når man ser på oversikten over hvordan forslagene fremmes, er jo Fremskrittspartiet sammen med Høyre om de forslagene som angår dette. Vi er positive til intensjonen i forslagene, men mener vi bør ha en ordentlig utredning av dem i Våpenlovutvalget, og få det fram til Stortinget. Så jeg vil spørre Fremskrittspartiet om hvorfor det ikke er samsvar mellom den merknaden de har gått inn i, og måten de har sortert forslagene på.

Men vi er som sagt positive til helheten i dokumentforlaget. Jeg vil bare kommentere noe mer som komiteen arbeider med rundt MC-kriminalitet, og som lå i meldingen om organisert kriminalitet. Jeg tror det er viktig, det vi har sett i disse kriminelle énprosent MC-miljøene, at de nå har undergrupper – allierte grupper som gjør mye av kriminaliteten for seg – og det er vanskeligere å ta hovedpersonene. De har opprettet noe som kalles AK-team – alltid klar-team – rundt i noen byer i Norge. De har noe som kalles «Street Crew», som er noe lignende. De har visstnok 32 andre klubber som de beskytter, som gjør tjeneste for dem. Det betyr at vi, for å få tatt hovedmennene – tatt de tyngste kriminelle i disse énprosentmiljøene – må forfølge dem på flere måter enn før.

Da tror jeg Økokrims vinkling når det gjelder å se på hvitvasking, forfølge momssvindel, skatteunndragelser og

eiendomsspekulasjon – denne typen kriminalitet i énprosentmiljøene – er viktig for å kunne gå etter hovedmennene. Vi så bl.a. når det gjaldt B-gjengen i Oslo – som ikke var en MC-gjeng, men et tungt gjengmiljø – at det var den tilnærmingen som til slutt ga et gjennombrudd.

Jeg vil også si om de punktene vi jobbet med i forbindelse med meldingen om organisert kriminalitet i disse miljøene, at det er et par andre punkter som er avgjørende, og som ikke er nevnt i dette dokumentforslaget. Det gjelder utvidelse av paragrafen om organisert kriminalitet – § 60 a. Å få dømt personer i disse miljøene etter paragrafen om organisert kriminalitet har vist seg komplisert. For eksempel har politiet forsøkt det fire ganger når det gjelder den tidligere presidenten i Hells Angels i Norge. Man har fremmet påstander om organisert kriminalitet etter § 60 a, men ikke fått det igjennom i domstolen. Det skyldes at det er stilt bestemte krav om varighet og struktur og nærmest styremøter i organiserte kriminelle miljøer for at man skal kunne bruke denne paragrafen. Vi har i behandlingen av meldingen om organisert kriminalitet påpekt at den bør gjøres mer fleksibel, og det bør fremmes endringsforslag til den – noe regjeringen også la opp til i meldingen om organisert kriminalitet. Da vil man kunne ramme disse organiserte kriminelle miljøene hardere, og også bakmennene.

Det samme gjelder forslaget om å revidere måleparametrene til politiet som vi behandlet i meldingen om organisert kriminalitet, for det kompliserte samarbeidet man skal drive mellom politidistrikter for å ta disse organiserte miljøene, vil ikke gi så lett utslag i konkrete antall narkotikasaker, antall trafikksaker osv. i politidistriktene. Så vi trenger måleparametre som tar høyde for at politiet må jobbe lenge og konsentrert, bruke store ressurser på denne typen miljøer – fortsette den innsatsen.

Anders B. Werp (H) [12:29:41]: La meg først bare presisere at vi her snakker om énprosent MC-miljøet, vi snakker ikke om de 99 pst. andre aktørene i MC-miljøet som er positive utøvere av en interesse for motorsykler. Her snakker vi om den ene prosenten som Kripos omtaler som det best organiserte og hurtigst voksende organiserte kriminelle nettverk i Norge. Det er alvorlig.

Etter undertegnedes mening snakker vi her om et skyggesamfunn, om framveksten av et skyggesamfunn som setter seg over demokratiet. De har egne lovgivende, dømmende og utøvende organer i énprosentklubbene. De har et kvinnesyn som er representert ved at den høyeste status en kvinne kan ha i f.eks. MC-klubben Outlaws, som er en énprosentklubb, er som klubbens eiendom, ikke som medlem.

Stortingsmeldingen om kampen mot organisert kriminalitet og Politidirektoratets handlingsplan mot énprosentmiljøet er et veldig godt grunnlag for å debattere denne saken. Det er gjort et godt arbeid politimessig og politisk.

Når Høyre likevel velger å fremme et representantforslag om dette temaet, er det fordi vi tar utviklingen, det vi ser i hele Norge nå, på alvor. Dette miljøet er i vekst, og det er særdeles mange kommuner som nå ser disse miljøene representert på ulik måte i sine nærmiljøer. Det må

vi ta på alvor. Det understreker nettopp det vi debatterte grundig i forbindelse med stortingsmeldingen om kampen mot organisert kriminalitet, nemlig den brede innsatsen og det gode samarbeidet mellom offentlige organer, myndighetsorganer, kommuner og næringsliv. Ved å rette fokus mot nettopp kommunenes rolle i forslag I har vi synliggjort det perspektivet.

Tidligere i år var justiskomiteen på besøk i Haag, hos Europol. Da var det hyggelig, som representanter fra Norge, å høre den gode omtalen og den rosen Europol ga det arbeidet politiet i Norge, representert ved Kripos her hjemme, gjør i kampen mot énprosentmiljøene.

Derfor er det også overraskende å se at man ikke i større grad bruker den kapasiteten og den ressursen Kripos er, til å bekjempe énprosentmiljøet. Det overrasket representantene fra Høyre da vi i høringen i saken hørte at Kripos får tildelt 10 000 spaningstimer fra Oslo politidistrikt til å drive egen spaning mot organisert kriminalitet, men har kun brukt 100 av de 10 000 timene.

Fra denne talerstol skal ikke jeg bidra til noen spekulasjoner om hvorfor det er slik, men når vi foreslår at vi vil gi Kripos økt operativ kapasitet, er det nettopp for å understreke at vi ønsker å benytte den kapasiteten, kunnskapen og kompetansen som Kripos besitter, i å bekjempe disse miljøene.

Vi foreslår videre at vi skal styrke informant- og vitnebeskyttelsen, og det er ut fra tankevekkende eksempler fra riksadvokaten om alvorlige narkotikasaker som er trukket fra norske rettssaler av riksadvokaten, av hensyn til vitnenes sikkerhet.

Vi foreslår også endringer i våpenloven, både om innførsel og registrering av plomberte våpen, og vi foreslår grep for å begrense våpenkort for medlemmer av énprosentmiljøet. Det gjør vi for å signalisere at når man har tatt et valg om å støtte énprosentmiljøet, får det en samfunnsmessig konsekvens, bl.a. ved at man ikke får lov til å ha våpen.

Høyre takker for den støtten vi har opplevd i komiteen ved at vi nå får en enstemmig innstilling på to av våre forslag. Vi mener det er viktig, og det er positivt. Det kommer til å føre til gode resultater også.

Jenny Klinge (Sp) [12:34:40]: Mykje av kriminaliteten vi har i landet vårt, er såkalla småkriminalitet og kvar-dagskriminalitet – om ein kan bruke slike omgrep – ein type lovbrøt som skapar utryggheit, irritasjon, og som kostar samfunnet mykje totalt sett, men som kanskje ikkje kan definerast som alvorleg. Det som er bekymringsfullt med kriminaliteten knytt til dei såkalla einprosent MC-klubbane, er at han breier om seg, skjer hyppigare og fleire stader, og at det såleis blir ei grovare og alvorlegare form for kriminalitet som skjer på «kvardagar» også.

Vi nemnde politiet i Stavanger i interpellasjonsdebatten vi hadde i stad, og roste dei for god innsats mot overfallsvaldtekte. Også i denne saka kan vi sjå til Rogaland politidistrikt. Der har dei gjennomført målretta tiltak med gode resultat. Dei har ikkje sett isolert på politiets rolle for å oppdage og oppklare MC-kriminalitet, men dei har samarbeidd med andre viktige aktørar òg. Dei peiker på

forvaltningssporet, som ein kan bruke som ein del av ein større og samla innsats mot MC-bandar. Det gjeld utlendingslova, alkohollova, plan- og bygningslova, politilova, politivedtektene, våpenlova, vegtrafikklova osv. Dei nemner kor viktig det er at kommunane har ein strategi mot dette miljøet, og eg må seie at det er særst positivt at KS har gripe fatt i dette temaet.

Dette bringar meg over på eit av mange gode argument for å bevare eit sterkt nærpoliti i det langstrakte landet vårt. Det er viktig med eit godt samsvar mellom politikken som blir ført på statleg nivå, og det som skjer av tiltak på lokalt plan. Samarbeidet mellom ulike lokale aktørar mot MC-kriminalitet må somme stader bli betre, men det føreset eit lokalt politi. Sjølv om eit av dei fremste kjenneteikna på organisert kriminalitet er at han er grenseoverskridande, blir han utført i lokalsamfunn.

Så vil eg gå litt nærare inn på eit av dei framlegga som komiteen står samla om, om betre vern av vitne og informantar. Det seier seg sjølv at vitne og informantar må kjenne seg trygge for at dei i den grad det er mogleg, kan vere anonyme. Om dei ikkje kan vere det, må dei få god beskyttelse. Fleire må tore å kome med tips og informasjon dersom meir av denne kriminaliteten skal bli avdekt. Det er dessverre grunn til at mange at dei som har informasjon, er utrygge og redde for reaksjonar.

Eg vil til slutt vise til at våpenlovutvalget kjem til å leggje fram ei innstilling om ikkje så lang tid. Der vil vi få ei vurdering av behovet for eventuelt å endre det gjeldande lovverket. Eg vil understreke at nettopp våpenlovgiving er viktig som ein del av det vi må vere medvitne om når vi skal førebyggje alvorlege hendingar, både frå dei miljøa vi talar om no, og frå enkeltpersonar. Men eg meiner det er rett å vente med å konkludere til vi har fått denne innstillinga og får moglegheit til å debattere ho grundig.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:38:22]: Jeg er glad for dette initiativet fra Høyre. Det er viktig å ha gode diskusjoner om dette temaet både titt og ofte, og det er viktig å bekjempe denne typen kriminalitet. Derfor er det gøy for en som sitter utenfor komiteen og har ventet på innstillingen, og ser, når den kommer, at det er gjort så grundig arbeid i komiteen. Derfor vil jeg gi ros til dem som har jobbet spesielt med den, da også til saksordføreren.

Det er viktig at denne kampen mot organisert kriminalitet blir prioritert, at kriminaliteten blir tatt med rota før den fester seg ute i kommunene. Derfor er forslagene som hele komiteen har gått inn for, veldig viktige. Forslaget om å ivareta informanter og vitner på en bedre måte er viktig for å ivareta sikkerheten til den enkelte som velger å stå fram. Forhåpentligvis vil det bety at flere kan stå fram.

Jeg er også glad for Høyres presisering i representanten Werps innlegg, at dette gjelder 1 pst., ikke de 99 pst. andre medlemmene. Men egentlig burde vi kunne snakke om organisert kriminalitet, ikke nødvendigvis kriminelle MC-gjenger, fordi det bandene gjør, har veldig lite med motorsykler å gjøre. De har ikke tid til å kjøre rundt på Harleyen eller mekke på syklene sine. De bedriver kriminell virksomhet.

Det er litt leit at ryktet til MC-klubber blir så dårlig,

fordi alle lett blir satt i bås. Derfor synes jeg det er viktig at man diskuterer såne saker og også er tydelig på å presisere det.

Når Kripos betrakter dem som det best organiserte og mestvoksende kriminelle nettverket i Norge, krever det aktiv handling. Omfattende kriminell aktivitet som inkluderer alt fra narkotika, grov vold og ran til trusler osv. er noe av det mange medlemmer er dømt for. Derfor er det som sagt viktig med tiltak,

Kristelig Folkeparti ønsker å støtte komiteen i de enstemmige forslagene, og også støtte forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Men vi vil ikke støtte forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre. Det er ganske enkelt fordi vi mener at selv om man skal iverksette mange tiltak, blir det feil å iverksette tiltak som går ut på å straffe alle, ut fra medlemskap. En slik gruppetenkning mener vi er feil. Vi mener at hver enkelt bør ha individuell behandling, Da bør det også være et godt grunnlag for at de som er med i kriminell virksomhet, får avslag på en våpensøknad.

Jeg stiller meg spørsmål om hvordan man skal holde kontroll på hvem som er medlem. Selv om det selvsagt er god overvåking av disse miljøene, er det likevel en skepsis til det. Jeg ser at det kommer en gjennomgang av hele våpenloven senere i år, og derfor tenker jeg at i den sammenheng kan en eventuelt gå inn på det. Men vårt syn er at det ikke er riktig å gjennomføre en straff på grunnlag av medlemskap, fordi alle fortjener en individuell behandling.

Abid Q. Raja (V) [12:41:45]: Jeg har tidligere jobbet som advokat i seks år og har sett denne organiserte kriminaliteten på nært hold. Det er en ekstrem, brutal virkelighet som finnes inne i de organiserte kriminelle gruppene. Det er ekstremt vanskelige saker å få oversikt over, ikke bare for forsvarerne, men også for politiet og etterforskerne. Selv erfarne etterforskere sliter med dette. Det er ressurskrevende, det er innfløkt, det er mye trusler, det er mye lukkede miljøer, og det er vanskelig å gå inn i dette.

Det er ikke noen tvil om det som har kommet fram her i salen, at Kripos har mye samlet kompetanse på dette feltet, både når det gjelder ulike metoder som er utviklet, og når det gjelder mannskap, systematikk og de erfaringene de har på dette feltet. De må kunne brukes mye mer enn det som gjøres i dag.

Vi vet at det er noen grupper som står for store mengder kriminalitet. De er ikke så mange i antall, men likevel, selv med det antallet de utgjør, klarer de å utføre store mengder kriminalitet. Det gjelder alt fra alvorlig narkotikakriminalitet, trusler, utpressing, ulovlige våpen, svindel og – i sin ytterste konsekvens – drap.

Bare for å nevne noen eksempler med narkotika: Dette er utrolig vanskelige saker å oppklare, fordi de krever langvarig etterforskning, med bl.a. telefonavlytting. Det kan være flere tusen samtaler som blir avlyttet, og som må puttes inn i en systematikk for at man skal kunne klare å gjøre noe med dette. Da ble jeg litt overrasket da representanten fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, sa at de jo egentlig er enig i forslagene her, men de velger likevel ikke å være så offensive. Da flytter man jo samtidig makten fra denne salen og over til regjeringskontorene. Det er egent-

lig regjeringspartirepresentantene som har skylden for at man med det også undergraver Stortingets rolle.

Jeg skulle ønske man kunne være like offensiv som medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre i deres forslag her. Vi kommer til å stemme for de tre forslagene som er fremmet av Fremskrittspartiet og Høyre. Det første går på å forsterke den operative kapasiteten til Kripos, bl.a. ved at de får egen spaningsavdeling. Forslag nr. 2 går på strengere regulering av import og overdragelse av plomberte våpen, og det tredje dreier seg om felles registrering av alle skytevåpen.

Når det gjelder forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre, er jeg enig med sistnevnte taler. De kommer vi til å stemme imot.

Statsråd Grete Faremo [12:44:32]: Innledningsvis vil jeg bemerke at den organiserte kriminaliteten forekommer i ulike former og representerer store og til dels nye utfordringer for norsk politi. Kriminalitetsutviklingen de senere år viser at den organiserte delen av kriminaliteten er i vekst, noe som understreker at innsatsen må intensiveres.

For regjeringen er en helhetlig innsats mot den organiserte kriminaliteten et viktig kriminalpolitisk satsingsområde. Dette ble understreket i meldingen om organisert kriminalitet fra desember 2010. Meldingen representerte en overordnet strategi for hvordan utfordringene knyttet til den organiserte kriminaliteten kan møtes gjennom anvisning på prioriteringer og oppfølgingsområder. Den etterfølgende behandlingen, både gjennom en særskilt høring i justiskomiteen og i plenumsbehandlingen, ga Stortinget en bred tilslutning til hovedlinjene i regjeringens kriminalpolitiske tilnærming. Stortinget sluttet opp om de forslag til tiltak og strategier mot organisert kriminalitet som er omtalt i meldingen. Dette gjelder også innsatsen mot kriminalitet som knytter seg til medlemmer i de såkalte énprosent MC-klubbene.

Viktig i denne sammenheng er det å redusere rekrutteringen til gjengene og forhindre etableringen av nye gjenger.

Arbeidet med å implementere tiltakene er i gang. Mange av forslagene som fremmes i representantforslaget, er derfor i ferd med å bli implementert eller vurdert, enten som ledd i oppfølgingen av meldingen eller som ledd i andre, pågående arbeider. Dette er fulgt opp ikke minst gjennom Politidirektoratets handlingsplan mot MC-kriminalitet, som danner normen for politiets operative virksomhet på dette området.

Til I i forslaget: I meldingen understrekes det at det er av stor betydning at politiet innleder og utvikler et nært samarbeid med andre relevante aktører. Dette gjelder bl.a. samarbeid med andre offentlige kontrolltater med ansvar for å avdekke ulike former for lovbrudd. Justisdepartementet har derfor pålagt Politidirektoratet å instruere politidistriktene om å forsterke sitt samarbeid med regionale og lokale kontrolltater, tollvesen, skatte- og avgiftsmyndigheter samt Nav.

Kommunene er en sentral aktør i arbeidet med å forebygge og avdekke kriminalitet begått av medlemmer i de aktuelle MC-klubbene. Tidligere justisminister Knut Storberget har i den forbindelse pekt på at det er behov for å

utarbeide en veileder for kommunene når de skal gjøre en innsats på dette området. Justisdepartementet har derfor, sammen med KRÅD, nedsatt en arbeidsgruppe med mandat til å utrede en slik veileder. Politidirektoratet trekkes også inn i arbeidet.

Til II i forslaget: Kriminalitet begås av de kriminelle MC-gjengene i store deler av landet, og det er de berørte politidistriktene som har hovedansvaret for å forebygge og bekjempe denne kriminaliteten. I komplekse saker hvor kriminalitet begås på tvers av politidistrikter, tilrettelegges det for samarbeid mellom berørte politidistrikter, og mellom politidistrikter og Kripos. Kripos er det nasjonale knutepunktet for MC-etterretning og politiets forbindelsesledd med utlandet. Kripos har også spisskompetanse innen kriminelle MC-gjenger. Og som ledd i sitt fagansvar og sin etterretningsfunksjon holder Kripos politidistriktene løpende orientert om kriminalitetsutviklingen knyttet til kriminelle MC-gjenger.

Når det gjelder III i forslaget, om beskyttelse av kilder og vitner, er det et viktig tiltak for å lykkes i kampen mot organisert kriminalitet. Som ledd i oppfølgingen av NOU 2009:15, Skjult informasjon – åpen kontroll, vil departementet foreslå lovendringer som gir et bedre vern til kilder og informanter, samtidig som hensynet til et effektivt forsvar ivaretas. Utvalgets omfattende forslag har vært på høring, og departementet vil fremme en proposisjon henimot årsskiftet 2012/2013.

Som denne gjennomgangen har vist, er det allerede på gang arbeider som berører de tiltakene som ble fremmet i representantforslaget. Jeg kan også vise til at jeg førstkommande mandag mottar forslaget fra Våpenlovutvalget, som også har hatt som mandat å adressere de forhold som er tatt opp i forslaget IV til og med VI.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [12:49:44]: Som jeg nevnte i mitt innlegg, har Politidirektoratet utarbeidet en meget god plan, Politiets bekjempelse av kriminelle MC-gjenger i perioden 2011 til 2015, som jeg har her.

For en vanlig mann kan det virke som om politiet rundt om i landet har en forskjellig type tilnærming til hvordan man skal motvirke disse miljøene. Det synes jeg er bekymringsfullt, nettopp fordi man har denne felles planen, som alle distrikter bør følge.

Deler statsråden min bekymring, og hvordan vil statsråden sikre seg at alle politidistriktene har den samme tilnærmingen til disse miljøene?

Statsråd Grete Faremo [12:50:37]: Som jeg redegjorde for, er det de berørte politidistriktene som har hovedansvaret for å forebygge og bekjempe denne kriminaliteten. Men vi vet jo at svært mange av sakene kan være svært komplekse, og der vil Kripos derfor ha en naturlig rolle – som det nasjonale kompetansemiljøet de er, men også fordi de selvsagt kan bidra til å forsterke en innsats lokalt. En del saker er også av en slik karakter at Kripos selv etterforsker disse.

Anders B. Werp (H) [12:51:31]: Tidligere i år var det et stort internasjonalt MC-treff i regi av en énprosentklubb i Rogaland. Der valgte politiet, politidistriktet, å være veldig aktiv og stoppe mange av deltakerne på grensen. Så var det senere, i etterkant av sommerferien, et europatreff for Hells Angels her i Oslo. Her sto Oslo politidistrikt nærmest ved siden av og så at festen foregikk. Det var altså en betydelig grad av forskjell i politiets behandling av dette, noe som gir et ulikt inntrykk når man ser dette utenfra. Det er ikke sikkert det er heldig.

Så mitt spørsmål er for så vidt i samme gate som spørsmålet til foregående replikant: Hvordan vurderer justisministeren behovet for å koordinere virkemiddelbruk bedre i forhold til politiets innsats?

Jeg tar samtidig opp Høyres forslag nr. 4 og nr. 5 fra innstillingen.

Presidenten: Representanten Anders B. Werp har tatt opp de forslag han refererte til.

Statsråd Grete Faremo [12:52:48]: Det må ikke herse noen tvil om at jeg vurderer denne kriminaliteten til å være meget alvorlig, at innsatsen mot organisert kriminalitet må være sterk, og må forsterkes, at Kripos har en helt sentral rolle i dette, og at deres samarbeid også med politidistriktene er sentralt. Jeg kjenner ikke til bakgrunnen for hvorfor de ulike arrangementene har utløst ulik tilnærming fra de respektive politikamrene. Men når vi både har tatt til orde for et arbeid med en veileder til kommunene og vi har gitt Kripos denne sentrale rollen i å sikre informasjon om hvilken kriminalitet vi står overfor, og hvilke virkemidler vi har for å bekjempe den, håper jeg at vi med dette har bidratt til en stadig mer effektiv kamp mot denne alvorlige kriminaliteten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tove-Lise Torve (A) [12:54:17]: Det er skremmende at antallet MC-gjenger i Norge er fordoblet på få år. Vi ser – som flere har vært inne på – at fenomenet ikke lenger bare er et storbyfenomen, men brer om seg til mindre byer og tettsteder. Da justiskomiteen var på reise på Vestlandet, ble jeg faktisk overrasket over å høre at MC-bander har forsøkt å ta herredømme over enkelte bygater for å kontrollere virksomhetene der. Slikt har vi ikke vært vant til i Norge. Narkotikaomsetning, torpedovirksomhet og hvitvasking av penger er eksempler på den grove kriminaliteten som begås i disse godt organiserte og kriminelle MC-miljøene.

Jeg er veldig glad for at regjeringen tar den organiserte kriminaliteten generelt på alvor, men at man også har fokus på MC-kriminaliteten, slik statsråden har redegjort for. Handlingsplanen for bekjempelse av kriminelle MC-gjenger ser ut til å være et godt verktøy, og inntrykket er at både Kripos og politidistriktene tar dette arbeidet alvorlig. Jeg er også glad for den tverrpolitiske enigheten, og vil benytte anledningen til å berømme Høyres representant i justiskomiteen, Anders Werp, for hans engasjement. Det er mange som har mye å lære av hans uredde

innsats og konkrete erfaringer som tidligere ordfører i en kommune som har fått føle dette med MC-kriminaliteten på kroppen, bokstavelig talt.

Hells Angels, Bandidos, Outlaws og andre MC-klubber med tilknytning til kriminalitet er det vi kaller énprosentklubber. De rekrutterer medlemmer og MC-klubber rundt i landet som støtteklubber, og får slik gradvis tilgang på folk som er villig til å begå kriminelle handlinger for dem. I dette bildet er det viktig å understreke at de aller fleste MC-klubbene er lovlige klubber, med lovlydige MC-entusiaster som kun har til hensikt å dyrke sin lidenskap – nemlig motorsyssel og vennskap. Det må vi ha med oss. Men vi må heller ikke være naive, og jeg oppfordrer lokale myndigheter til å følge godt med på utviklingen i sine kommuner. Det er det all grunn til. Jeg mener òg at de lovlydige MC-folkene må ha øyne og ører åpne for eventuelle uregelmessigheter innad i miljøet. De er ofte de første som kan få mistanke om at noe ulovlig er på gang. Blir dette slått ned på i miljøene, vil forhåpentligvis det i seg selv forebygge rekruttering inn i de kriminelle MC-miljøene.

KS har tatt utviklingen alvorlig, og med dette, sammen med veilederen som tidligere justisminister Knut Storberget har tatt initiativ til for kommunene, tror jeg at man mye bedre også i framtida kan klare å ta viktige grep for å bekjempe MC-kriminaliteten i hele landet.

André Oktay Dahl (H) [12:57:33]: Representanten Werp har sagt ganske klart hva slags miljøer det er snakk om. Vi snakker om miljøer som er rå, kyniske, vulgære og sofistikerte. Representanten Asmyhr tok opp det forhold at deler av media har fungert som mikrofonstativ for enkelte av disse. Om personene der virket som typiske søndagsskolepersoner, vet jeg veldig lite om – jeg har kanskje ikke frekventert søndagsskolen like mye som presidenten og enkelte andre i salen her – men det virket i hvert fall som om de var relativt uskyldige i sin virksomhet, der de sto. Maken til koseinnslag i en av landets tv-kanaler har jeg aldri sett i forhold til noen av de mest brutale miljøene vi finner. Vi kan ikke akkurat instruere media, men hvis det er noen medier som orket å følge med på denne debatten, kunne en kanskje ønske at de foretok litt bedre kildesøk, research, for å lage den type innslag. Men det sier litt om hvilke bevisste strategier disse miljøene har. De har spisskompetanse på mediestrategi, på økonomi, på jus. Det er det kommunene møter – så jeg er glad for at man utarbeider en veileder, for her sitter det små kommuner som vil spilles ut mot hverandre i forhold til etablering.

Anders Werp har altså selv, sammen med sin kommune, bekjempet disse miljøene. Det har vært en årelang kamp. Hvis vi skal ha noen som helst tanke om nulltoleranse mot noe, er vi i alle fall nødt til ikke å være naive. Om vi ikke skal kjeppjage dem, skal vi i alle fall bruke enhver tenkelig demokratisk mulighet til å hindre at de får fotfeste. Spørsmålet er, som representanten Werp var inne på: Hvorfor velger man i det hele tatt bevisst å bli medlem av en klubb og et miljø som dedikerer seg hovedsakelig til kriminalitet? Det er ikke kriminalitet som er hovedformålet for de aller fleste motorsysselklubber, men i de vi snakker om, er det kriminaliteten

som er det som binder sammen og ikke motorsykkel.

Samtidig ser vi en vekst i Norge, vi ser en vekst i Europa, vi ser en vekst i verden – noe som er bekymringsfullt. Når vi nå er midt i en finanskriser, er den oppblomstringen av ekstreme og nasjonalistiske holdninger vi ser, grobunn og rekrutteringsgrunnlag for noen av disse miljøene fremover ved at unge, frustrerte, sinte menn som ønsker å få en styrke, som føler seg utstøtt av samfunnet, lettere kan rekrutteres til kriminelle handlinger innenfor rammen av disse miljøene.

Det er et paradoks at Kripos understreker alvoret. Enkelte kommuner gjør alt de kan, mens man her i Oslo så at politiet, på grunn av ressursituasjonen, lot det være – med hensyn til at man brøt skjenkereglene. Det gir et signal fra samfunnet om at bare man får kjørt samfunnet nok, gir samfunnet etter. Derfor er vi helt avhengige av at vi står sammen om den strategien vi ble enige om da vi behandlet stortingsmeldingen, at vi her må bekjempe disse miljøene, antidemokratiske kreftene, med alle tenkelige metoder og ressurser innen demokratiets rammer.

M a r i t N y b a c k k hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Böhler (A) [13:00:49]: Det var bare en merknad som gjelder at det her i salen er bred enighet om at vi skal være offensive og stå sammen om mest mulig. Jeg pekte på at det var en uklarhet mellom at Fremskrittspartiet i merknaden hadde gått inn for å avvende forslagene som angikk Våpenlovutvalget, mens de i forslagene står inne for dem. Jeg uttrykte selv at vi er positive til intensjonen i dem, og statsråden fortalte at Våpenlovutvalgets forslag kommer nå på mandag. Det har utredet de spørsmålene som ligger i de to forslagene, og vi vil kunne få mer detaljerte, presise forslag hit til Stortinget.

Så jeg vil anmode om – og jeg har samrådd meg med forslagsstillerne rundt dette – å omgjøre forslagene nr. 2 og nr. 3 til oversendelsesforslag. Da vil vi støtte det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 1049)

Sak nr. 8 [13:01:53]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen og Svein Flåtten om utredning av hjemmel for klarering av opphavsrettigheter fra andre land, tverrterritorial klarering (Innst. 70 S (2011–2012), jf. Dokument 8:159 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det gis anledning til re-

plikordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:03:09] (ordfører for saken): Etter en god, lang, nøye og kvalifisert prosess i komiteen skal vi i dag behandle representantforslaget fra Olemic Thommessen og Svein Flåtten om utredning av hjemmel for klarering av opphavsrettigheter fra andre land, tverrterritorial klarering.

Som det framgår av forslaget, viser forslagsstillerne til at klarering av rettigheter på tvers av landegrensene representerer en stor utfordring når det gjelder tilgjengeliggjøring av allerede produsert innhold. Rettighetsklareringen er i dag den største proppen i systemet for å få til et framtidsrettet felles tilbud for hele Norden.

Det er også slik at en enstemmig komité ser klare forbruker- og kulturmessige gevinster ved å få på plass en slik klarering, og stiller seg derfor positiv til en utredning, slik forslagsstillerne tar til orde for. Komiteen har også vært enig om å påpeke at opphavsrettigheter også er å anse som eiendom, og at det derfor er viktig at en slik utredning ikke på noe vis krenker rettighetshaverne, slik at disse kan risikere å bli økonomisk skadelidende ved en slik ordning.

Komiteen mener at det er fornuftig å begrense et slikt forslag til å gjelde Sverige og Danmark, som det er naturlig å ha et felles mediemarked med. Så langt er alt vel.

Så er det litt forunderlig at når vi kommer fram til selve innstillingen, hopper de rød-grønne partiene av lasset, mens mindretallet, bestående av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, tar opp det forslaget som er referert i innstillingen. De rød-grønne partiene har ikke med et eneste ord og et eneste komma skrevet en begrunnelse for hvorfor de ønsker å vedlegge saken protokollen og ikke gå inn for forslaget, når de er helt enig i alt som er av merknader i saken. Men det antar jeg at de, i den grad det er mulig, kommer til å redegjøre for selv i den videre debatten.

På den bakgrunn tar jeg opp mindretallets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Kåre Simensen (A) [13:06:06]: Som saksordføreren sa, følger denne saken en god tradisjon for det som har vært tidligere her i dag, at det er stor enighet i salen. Vi er for så vidt enig i det som framkommer i saksframlegget, men saksordføreren etterlyste hvorfor vi skiller lag når vi kommer til hvilken tilråding vi skal gi overfor Stortinget. Jeg skal forsøke å svare på den utfordringen som jeg fikk fra saksordføreren i saken.

Statsråden påpeker i sitt brev til komiteen at hun i Nordisk Ministerråd har tatt opp spørsmålet om gjensidig godkjenning av de nordiske lands avtalelisensordninger for

klarering av åndsverk. Spørsmålet er videre forelagt de nordiske lands departementer med ansvar for opphavsrett. Som en del av et hele må en gjensidig godkjenningsordning også vurderes i forhold til EU-retten. Men arbeidet i saken er startet, og derfor ser ikke vi som representerer flertallet, at det er noen vits i å gi arbeidsordren på nytt. Arbeidet er i gang, og det vil bli godt ivarettatt i de prosessene som allerede er igangsatt.

Olemic Thommessen (H) [13:07:43]: Det er hyggelig å konstatere at dette er noe det er bred enighet om. Det hadde jeg for så vidt også forventet at det ville være, for det er jo ikke en sak som – hva skal jeg si – man burde ha noen grunn til å være imot.

Det å få til et bedre klareringssystem på tvers av grensene, det være seg i Norden eller i Europa, har vært et tema lenge både i de fagmiljøene som jobber med dette, og innenfor medieområdet. Innenfor EU-området har man hatt prosesser på dette, men jeg tror faktisk at vi i Norden vil kunne peke ut en kurs for hvordan dette kan håndteres. For juridisk sett er det ikke så enkelt, og innenfor EU strever man med å finne gode modeller for hvordan man kan gjøre det. I det nordiske har vi allerede etablert avtalensordningene, og det er et utgangspunkt for å jobbe videre. Dersom vi kunne finne frem til gode modeller, gjerne i samarbeid med rettighetsorganisasjonene, tror jeg faktisk at vi her oppe i nord kunne vise vei i EU-sammenheng, noe som ville være av veldig stor betydning. Kanskje er det også sånn at hvis man ikke når i land innenfor det tradisjonelle nordiske samarbeidet, så vil dette være et tema man burde søke å finne en løsning på bilateralt, kanskje med Danmark og Sverige. Bare det ville være en stor vinning.

Det er klart at innenfor medieområdet, filmområdet – og bokområdet, for den saks skyld – er vi i et beslektet språklig nedslagsfelt som gir et brukbart utgangspunkt for å tenke på dette som et felles marked og et felles oppslagsområde. Et viktig tema i dette bildet er tilgjengeligheten av public service-kanalenes, altså allmennkringkastingskanalenes, arkiver. Det er kanskje det fremste konkrete eksemplet, da digitaliseringen og tilgjengeliggjøringen av disse for et allmennlig publikum fordrer at man skal greie å finne løsninger som strekker seg lenger enn den nasjonale grensen.

Men også hvis man ser på bevegelsen innenfor mediemarkedet, ser man at det er ganske store eierskap som nå etablerer seg skandinavisk eller nordisk. Innenfor avisområdet og innenfor tv-området er det samtaler på tvers av grensene. Et felles system for rettighetsklarering ville bane veien for at vi kunne styrke mulighetene for å lage flere felles offentlige rom i Norden. Det er fra et større politisk perspektiv når det gjelder nordisk samarbeid, utrolig viktig. Vi har Nordvisjonen som felles programproduserende enhet, som lager fine programmer. Det er veldig viktig og nyttig og økonomisk riktig, men svakheten er at de felles offentlige rom ikke er mange. Skavlan på fredagskvelden er det gode eksemplet på et godt fungerende felles offentlig rom og antagelig et program som i sin flate representerer noe av det beste vi ser når det gjelder å få til inte-

grering i Norden. Hadde vi hatt et bedre utgangspunkt for rettighetsklarering, ville hele prosessen rundt det å skape den typen programmer bedret seg dramatisk.

Man vil også, hvis man får dette til, skape et bedre utgangspunkt for inntjening for kunstnere, rett og slett ved at markedet blir større. Fra å forholde seg til markeder på bortimot 5 millioner i Norge ville man kunne forholde seg til et marked på kanskje 22 millioner, eller i hvert fall 20 millioner. Det gir et utgangspunkt for inntekter som er svært kjærkomment sett i lys av de statistikker vi har som forteller noe om kunstneres inntekter.

Jeg setter pris på det initiativet som regjeringen signaliserer å ha tatt. Vårt forslag bør ses på som et uttrykk for utålmodighet, og vi kommer til å forfølge dette fremover. Men utålmodigheten er viktig, for den teknologiske utviklingen går enormt fort, og vi ligger etter når det gjelder å kunne nyttiggjøre oss det denne utviklingen ellers burde gi oss muligheten til. Med det som bakgrunn ser jeg frem til å høre statsrådets innlegg om dette.

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:13:02]: Jeg setter pris på den utålmodigheten som Olemic Thommessen legger for dagen i sitt innlegg. Det var for så vidt en felles norsk utålmodighet som gjorde seg gjeldende på forrige møte i Nordisk Råd. Det skyldes vel at det er stor interesse for dette i alle de nordiske landene, men interessen er kanskje størst i Norge. Det henger sammen med at vi har Bokhylla under Nasjonalbiblioteket, og det er tanken at vi skal kunne utnytte dette på et felles nordisk plan, hvor vi kan godkjenne hverandres avtalensenser. Så jeg er helt enig med forslagsstillerne i at det er viktig med opphavsrettslig klarering over landegrensene for at borgerne i Norden skal få tilgang til vår felles kulturarv.

Jeg har, som representanten vet, arbeidet med dette over en del år. For det første har jeg tatt det opp i Nordisk Ministerråd ved to anledninger, og det vil også, hvis vi har kommet videre i arbeidet, være gjenstand for drøfting på neste møte i Nordisk Ministerråd, som skal være her i Oslo. Da har vi også muligheten til å vise de andre nordiske landene hva vi har fått til i Norge, selv om det selvfølgelig også er et forbedringspotensial i Norge knyttet til Bokhylla. Men vi har kommet ganske langt, slik at vi kan lese bøker på nettet.

Det som forslaget mitt i Nordisk Ministerråd gikk ut på, gjaldt i første rekke biblioteksektoren, basert på Bokhylla, som Nasjonalbiblioteket står bak i samarbeid med norske rettighetshavere. Men digitalisering av kulturarven finnes, som representanten var inne på, både i bibliotek, i arkiver og museer og i allmennkringkasternes arkiver. Det er også høyt prioritert i veldig mange av de nordiske landene.

Det er jo nettopp dette med digitalisering som åpner våre kulturarvarenaer. Nå er jo det slik at Riksarkivet plutselig er en av våre mest besøkte kulturarvarenaer, nettopp fordi man kan lete i gamle kirkebøker og i gamle folketellinger på nettet. De har like mange besøkende som det teatrene våre har, og det var i utgangspunktet en institusjon som hadde veldig få besøkende. Digitalisering gjør jo at vi åpner kulturinstitusjonene våre. I den forbindelse reiste jeg spørsmålet om hvordan man kunne opparbei-

de en nordisk avtale med gjensidig godkjenning av ulike lands avtalelisenser, slik at denne kulturarven kan gjøres tilgjengelig på tvers av de nordiske grensene.

Det er et viktig spørsmål som berører ikke bare landene i Norden, men også forholdet til EØS-retten. Spørsmålet berører direkte EUs forslag til et såkalt hitteverkdirektiv. Dette direktivforslaget tar sikte på å finne en løsning på hvordan man best kan klarere verk der det ikke er kjent opphavsmann, også over landegrensene. Jeg mener at den nordiske avtalemodellen passer veldig godt til slik klarering. Arbeidet med EUs hitteverkdirektiv pågår fortsatt i EUs egne organer, og i samarbeid med de øvrige EFTA-landene er vi i gang med å utarbeide vår kommentar til dette direktivforslaget. Også andre EU-forslag kan få betydning for spørsmålet, f.eks. grønnboken om distribusjon av audiovisuelle verk på Internett.

Forslagsstillerne ber om en utredning av spørsmålet om klarering over landegrensene. Jeg kan glede dem med å svare at arbeidet allerede er i gang på nordisk nivå.

På opphavsrettens område er det et godt samarbeid på embetsnivå mellom de ulike nordiske departementene. Denne uformelle ekspertgruppen har fått i oppdrag av Nordisk Råds embetskomité for kultur å vurdere mitt forslag i forhold til EU-retten, og skal komme tilbake med svar i løpet av 2012.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olemic Thommessen (H) [13:16:49]: Jeg takker for et løfterikt innlegg. Nå er det altså slik at disse problemstillingene strekker seg lenger enn til det som har med kulturarv å gjøre. Det er et naturlig første trinn å begynne der, men når det gjelder de store bevegelsene f.eks. innenfor medieområdet, det å tenke felles tv-rom, eller felles klareringer, fordrer det å gå videre, og der har vi et godt utgangspunkt når det gjelder de kollektive avtalene og avtalelisensordningene. Viktige aktører – eller forutsetninger – for å få dette til er hvordan vi har organisert de kollektive ordningene med hensyn til rettighetene i Norge for Kopinor, TONO, Gramo og alle disse store, som håndterer avtalelisensordningene.

Jeg lurer på om statsråden kunne tenke seg, eller har tenkt på, å involvere disse i arbeidet framover, for vi er avhengig av deres goodwill for den videre utviklingen på dette området.

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:17:56]: Det er jo absolutt aktører som vi må involvere, hvis vi skal få til avtaler på dette området. Det er jo også et spørsmål om dette med digital formidling i det neste representantforslaget som blir lagt fram. Vi har nettopp fått forhandlet fram slike avtaler med de ansatte i Operaen og i de filharmoniske orkestrene. Det er jo klart at vi må ha avtaler med opphavsmennene og rettighetshaverne for å få gjennomslag for en større grad av distribuering av denne type rettigheter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1049)

Sak nr. 9 [13:18:44]:

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ib Thomsen, Øyvind Håbrekke, Trine Skei Grande og Olemic Thommessen om digital formidling fra teater- og musikkinstisusjoner (Innst. 71 S (2011–2012), jf. Dokument 8:160 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kåre Simensen (A) [13:19:57] (ordfører for saken): Også i denne saken har den teknologiske utviklingen sin plass. Forslaget om å bruke ny teknologi for å formidle kulturbegivenheter er både spennende og interessant. Regjeringen har bidratt sterkt til at de digitale motorveiene er landsdekkende, og i en kombinasjon med de mulighetene som digitalisering av kinoen har medført, er mye av grunnlaget på plass for også å kunne formidle kulturbegivenheter digitalt ut til folket. Med et slikt utgangspunkt støtter en enstemmig komité intensjonen i forslaget.

Det offentlige bruker svært mye penger til ulike kulturformål, og mer skal det bli. Målsettingen om at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014, står fast, noe som også årets budsjettforslag dokumenterer. Det er ingen tvil om at vi som bor i dette landet, får mye tilbake for det som det offentlige bidrar med av penger, til et mangfold av ulike kunst- og kulturformer, som vi er så heldige å ha her i landet. Ønsket om å gjøre det mest mulig tilgjengelig for et så stort publikum som mulig er vi alle med på.

Digital formidling av konserter og andre typer forestillinger fra de store kulturarenaer er i så henseende et svært interessant tiltak, noe som også komiteen i sin helhet stiller seg bak. Det er også interessant å merke seg at komiteen er tydelig på at institusjoner og tiltak som får tilskudd fra Kulturdepartementet, må arbeide aktivt for å nå fram til et så bredt og mangfoldig publikum som mulig. Digital formidling er her et stikkord. Digital formidling av f.eks. opera fra det store utland er allerede stor butikk ute i den store verden, som også kommer oss her i landet til gode.

Om vi møter opp på Gimle eller Ringen kino her i Oslo på lørdag kl. 18.30, kan vi overvære operaen Rodelinda direktesendt fra The Metropolitan i New York. Med disse mulighetene er det ikke vanskelig å forstå at forslagsstillerne er utålmodige, og at man argumenterer sterkt for å komme raskt i gang,

Norge vil ha mer, ikke bare til befolkningen i Oslo, men til befolkningen i hele Norge. Om det er en representant fra regjeringspartiene eller en representant for Distrikts-Norge – det er ingen ting som vil glede meg mer enn at innbyggerne i mitt hjemfylke kunne ta på seg penklærne og penskoene og dra på sin lokale kino for å kunne overvære en ballett eller operaforestilling fra vårt praktfulle operabygg i Bjørvika, eller se teaterforestillingen Vildanden fra Nationaltheatret.

Regjeringen tar forslaget på alvor, men ønsker å se tiltak i en sammenheng. Departementet arbeider for tiden med en stortingsmelding om kultur, inkludering og deltakelse. Digital formidling av utøvende kunst vil få sin selvfølgerlige plass i meldingen, sammen med mange andre gode forslag. Vi ser fram til at meldingen snart er ferdig, fordi dette er en viktig sak. Det er også dette som skiller komiteen når det gjelder enighet – vi ønsker å vente til arbeidet med meldingen er ferdig, mens jeg registrerer at mindretallet er litt mer utålmodig enn oss.

Ib Thomsen (FrP) [13:23:41]: Stortinget vedtok for noen år siden en gjennomføring av digitalisering av norske kinoer, og dette arbeidet er nå nærmest ferdig. Sånn jeg ser det og sånn resten av landet ser det, har det vært en stor suksess. Hvordan måler man den suksessen? Jo, ofte kan man måle det i besøkstall. Mange kinoer kan melde at de har nærmest doblet besøkstallet ved sin kino. Dette med digitalisering har vært positivt. Denne tilretteleggingen gjør bl.a. at det er mulig å overføre forestillinger og konserter fra store kulturarenaer til kinoer over hele landet.

Det antas at det i dag ikke er problematisk for norske teatre, Operaen eller orkestre å produsere for digital formidling til det brede publikum. Det gir store muligheter, ikke bare til formidling til nye publikumsgrupper – det må da være svært ønskelig for alle å komme i gang med arbeidet for digital formidling også for utøvende kunstnerer.

Institusjoner og tiltak som får tildelt tilskudd fra Kulturdepartementet, må jobbe aktivt og være aktive for å nå fram til et så bredt og mangfoldig publikum som mulig. Derfor haster det med å komme i gang, etter min mening.

Innenfor musikk- og scenekunstheltet ligger store muligheter for å oppnå en slik målsetting. Det er en sterk utvikling når det gjelder digital formidling av levende framføring, både direkte og i redigert produksjon. Med andre ord, det digitale er kommet for å bli. Man ser også at Internett og mobilen er kommet for å bli. Det vil jeg bare minne regjeringspartiene på, så det er for så vidt ikke noe å nøle med.

Det er viktig at norske institusjoner, kinoer, henger med i denne utviklingen. Hvilken framdrift har regjeringen for sin omtalte stortingsmelding om kultur og dette temaet? Det er en sak flere og flere venter på. Regjeringen bør allerede nå gi tydelige signaler om hvilke grep man har tenkt å ta. Det er riktignok flotte ord fra saksordføreren om hvor fantastisk dette er, men gi nå de signaler som bør gis til de store kulturinstitusjonene. De arbeider svært langsiktig når det gjelder investere

ring av teknisk utstyr, så de ønsker å få disse signalene nå.

Det er viktig å komme i gang, slik at noen bygger erfaring og kompetanse også på dette digitale formidlingsfeltet. I den sammenheng vil det være formålstjenlig med pilotprosjekter. Der er det allerede store organisasjoner som har meldt sin interesse, som f.eks. Nationaltheatret.

Digital formidling er også tema innenfor det nordiske samarbeidet, som noen har vært innom i en tidligere sak. Derfor bør vi komme i gang. Jeg vil understreke den positive effekten det kunne gi dersom produksjoner også fra nordiske land ville være tilgjengelig for et felles nordisk publikum. Institusjonene ville være tjent med at vi kommer i gang, og ikke minst folk flest rundt omkring i hele landet.

Presidenten: Neste taler er representanten Olemic Thommessen. Før Olemic Thommessen får ordet: Presidenten tror at representanten Ib Thomsen skulle ta opp et forslag? – Det nikkjes, og da har representanten Ib Thomsen tatt opp det forslag han i hvert fall har nikkjet til.

Olemic Thommessen (H) [13:27:48]: Hvis ikke kan jeg ta det opp.

Igen behandler vi et forslag som jeg tror knytter seg til utålmodighet. Det henger sammen med at den teknologien vi snakker om – dette med å formidle forestilling til kino i første omgang, men det kan også dreie seg om formidling til tv – er i gang. Vi kan gå på Gimle kino og se Metropolitanens forestillinger. Vi ser eksempler på NRK2s Hovedscenen på søndager, hvor det har vært fine eksempler på overføringer av viktige kulturarrangementer fra andre steder i landet, f.eks. åpningen av Terningen Arena på Elverum, som var et viktig arrangement på Elverum, et påkostet arrangement med mye offentlige midler, men som ble gjort tilgjengelig for et alminnelig publikum.

Det som er noe av det flotte, er at det bygges opp en kunnskap som gjør at denne typen formidling blir severdig. Det har vært et problem tidligere. Tv-produksjoner, eller digitale produksjoner som vi kanskje skal kalle det her, har tidligere medført en helt annen treghet, og virkeligheten har vært vanskelig å kombinere med det som vi forbinder med direkte overføring.

Derfor hadde det vært kjempeviktig å få til et «slag-skip», som kunne brøytet litt vei i Norge. Da er det Nationaltheatret, som representanten Thomsen nevnte, eller Operaen som ligger slik til at det ville vært naturlig å tenke i den retningen. Hvis vi hadde hatt en pilot som kunne ha gjort disse forsøkene og bygd opp en mer systematisk tilnærming til det, ville vi kunne hatt en kompetanse som selvfølgelig burde vært tilgjengelig for et mye bredere nedslagsfelt av arrangementer og forestillinger. Ikke enhver forestilling og ikke ethvert arrangement er egnet til det, men svært mange er det. Det reiser også interessante debatter når det gjelder utviklingen av kinoen, fordi kinoen plutselig blir arena for en ny type sendinger eller en ny type visninger. I dag er det slik at Metropolitan sender sine visninger til kun et veldig begrenset antall kinoer, og at det betales ekstra for det rettighetsmessig. For ikke mange

ukene siden var det en stor overføring fra Royal Albert Hall av 25-årsjubileumsmarkeringen for «The Phantom of the Opera». Det ble også overført – tror jeg – til seks kinoer i Norge, hvor det var en spesiell økonomi knyttet til dette.

Jeg vet ikke hva som er godt, og hva som ikke er så heldig når det gjelder hvordan man skal organisere slike ting. Men norske kinoer er jo godt organisert, og det ville vært veldig interessant å få til en debatt rundt spørsmålet om tilgjengelighet og kinoens utviklingspotensial, sett i lys av denne type transformasjoner.

Et annet perspektiv rundt dette ligger også i en type sending som ville ligge et sted imellom det vi forbinder med kino, og det vi forbinder med tv. Vi har jo hatt debatter om en nordisk kulturkanal på tv. Utviklingen på det området har ikke gått så veldig bra, rett og slett fordi allmennkringkastingselskapene i Norden ikke akkurat har vært de mest samarbeidsinteresserte i den sammenheng. Men med utbygging av et godt fiberoptisk nett, med stor kapasitet når det gjelder bildetransformasjon, kunne man faktisk tenke seg en mer systematisk og programstyrt formidling av store arrangementer og forestillinger i Norden, altså en slags nettype av hovedscenen, og gjennom det skape en formidlingsmulighet ved siden av public service-selskapene, som faktisk også kunne bidra til et veldig bra nedslagsfelt for produksjoner. Hvis vi tenker på hvor store ressurser som samlet brukes på de nordiske – skal vi si – hovedscenene innenfor musikk, altså filharmoniene, ville vi si, eller de store nasjonale scenene eller operaene, er det enormt mange penger som brukes. De ville kunne komme et større publikum til gode. Men først og fremst dreier altså dette seg om å bygge opp teknisk kompetanse, erfaring med teknikk og erfaring med den type klipping og redigering som må skje nesten spontant i denne typen overføringer. Vi har gode tilløp, og det ville vært spennende hvis vi i Norge kunne få til en mer systematisk bearbeidelse av dette.

Gina Knutson Barstad (SV) [13:33:08]: «I Norge trenger vi ikke bare noe å leve av, men også noe å leve for.» Det er et slagord som passer fint i mange sammenhenger.

Kultur er et velferdsgode i Norge som alle skal ha rett på. Det er en hjertesak for SV at alle i Norge skal kunne få ta del i Kulturløftet, uavhengig av geografi, fysisk funksjonshemming osv., og dette er jo en sak som i aller høyeste grad handler om det.

Som flere har vært inne på før meg, gir jo den digitale teknologien uante nye muligheter for at flere kan få oppleve kultur, og ikke minst gir det muligheter til å formidle sjangere til publikumsgrupper som kanskje ikke trodde at den sjangeren var noe for dem. Flere har nevnt det som er det mest kjente eksemplet, nemlig Metropolitan Opera i New York, som har overbevist mang en operaskeptiker rundt omkring i landet. Samtidig synes jeg det er litt viktig å huske på i denne sammenhengen at samspill mellom scene og publikum ikke alltid kan overføres til en skjerm, og at digital distribusjon ikke er noen erstatning for den opplevelsen det faktisk er f.eks. å gå i teatret, men at det gir muligheter. Det gir ikke minst muligheter til både teksting og tolking til døve og synshemmede.

Dette er jo et tema som vil bli behandlet i den stortingsmeldingen som kommer om kultur, sosial inkludering og deltakelse, som jeg tror vil være en riktig ramme for diskusjonen rundt disse spørsmålene.

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:35:21]: Det er et overordnet mål for regjeringen at flere skal få tilgang til kulturopplevelser, men den nye teknologien gjør at vi også kan få inspirasjon til å oppsøke nye kulturarenaer som vi kanskje ikke har oppsøkt tidligere. Det vi tenker på når det gjelder digital distribusjon, er nettopp muligheten til å sende store forestillinger ut til landets kinoer, slik at flere kan få ta del i en forestilling enn de som sitter i salen. Det er ikke det samme som å sitte i en sal, men det gir en helt annen opplevelse å sitte i en kinosal enn å sitte og se en tilsvarende forestilling hjemme, på tv. Det er jo nettopp derfor vi har gått inn for bl.a. å digitalisere kinoene, noe som gjør dette langt enklere. Vi har også gått inn og kjøpt opp rettigheter til en del kunstnergrupper, bl.a. de ansatte i Operaen og de filharmoniske orkestrene, for å kunne distribuere det de produserer, digitalt. Til nå har vi ikke tilsvarende kjøpt ut rettigheter for dem på scenekunstinstitusjonene, men det kan jo hende at vi skal se i den retning i årene som kommer.

Dette er også en problemstilling knyttet til veldig mye tv-drama. Det er veldig mye flott tv-drama som finnes på NRK. Jeg skulle ønske at det var flere repriser på en god del av de beste seriene, men på grunn av rettigheter til kunstnerne, som man ikke har kjøpe ut, er det rett og slett for dyrt å sende repriser. Dette er et område vi må satse på i tiden som kommer. Det er også en av grunnene til at i stortingsmelding om sosial inkludering og deltakelse vil digitalisering bli sett på som et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

Det er viktig for oss at institusjonene selv også prioriterer digital formidling innenfor de budsjetttrammene de har, og det må videre også forutsettes at en eventuell plan for digital formidling av utøvende kunst må utvikles og foreslås av institusjonene selv, og ikke av regjeringen. Men jeg er jo kjent med at flere har den typen planer, bl.a. Nationalteatret og Den Norske Opera, og vi skal vurdere om det kan være mulighet for å støtte noen av disse tiltakene. Én ting er å ønske det, men det krever en del midler å formidle dette digitalt på en god måte. Blant annet på de beste forestillingene i Operaen er det mange kameraer. Det er et stort produksjonsapparat i gang for å få distribuert dette digitalt, slik at det blir en god opplevelse for dem som sitter på kinoen i Trondheim eller andre steder i landet og ser på det. Derfor krever det noe penger, og det vil vi vurdere i forbindelse med stortingsmeldingen om sosial inkludering.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olemic Thommessen (H) [13:38:17]: Først vil jeg takke statsråden for det signalet som jeg opplevde hun ga med hensyn til det å vurdere piloter, å støtte opp under initiativer – la oss kalle det det – i Operaen eller på Nationalteatret, f.eks., som jo har helt konkrete planer

om dette. Det signalet sparer meg for å spørre om akkurat det.

Det andre jeg kunne tenke meg å spørre om, er i hvilken grad statsråden tenker seg å involvere de kommunale kinematografene og NRK, for NRK sitter på en del kompetanse her. NRK har gjort overføringer til Hovedscenen, som riktignok er et annet format i tommer, men som teknisk sett er mye av det samme. De kommunale kinematografene sitter på et stort apparat, og det reiser seg også en del rettighetsspørsmål knyttet til hvem som skal få sende, rettighetsspørsmål knyttet til omfanget – kort og godt: Hvordan tenker man seg å involvere dem?

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:39:25]: Det er jo slik at 50 kinoer allerede har sagt seg villig til å delta i dette prøveprosjektet jeg tidligere informerte om, så det er veldig stor interesse blant de kommunale kinematografene om å delta i dette digitaliseringsarbeidet. Man har gode resultater allerede å vise til når det gjelder overføringen av det som skjer i New York, til en kino i Oslo, så veldig mange er interessert i å få til tilsvarende ordninger.

Når vi skal sette opp store forestillinger i framtiden, enten det er åpning av kulturinstitusjoner, eller det er andre store arrangementer, er det nå – uten at jeg kan gå inn i de enkelte avtaler som nå gjøres – veldig mange som er interessert, og som spør: Kan vi sette opp dette på kinoen her? Kan vi sette opp denne oppføringen her?

Jeg vet at det er mange slike planer, jeg vet at det krever en del investeringer, men hvilke planer om hvilke prosjekter som etter hvert kan komme på kino, har jeg ikke anledning til å gå inn i i denne sammenheng.

Ib Thomsen (FrP) [13:40:24]: Det er mange positive ord, både fra statsråden, fra saksordføreren og fra regjeringspartiene, om å nå ut til hele landet og være med på å utvikle kulturen – meget gode signaler, rørende signaler. En liten skepsis som jeg hørte fra regjeringspartiene, var at man liksom ikke får den samme følelsen av å sitte i salen ved å overføre digitalt. Det kan alle være enig i, men allikevel er det et positivt tiltak for å nå hele landet – hvis man mener noe med det.

Spørsmålet mitt til statsråden går på dette med å komme i gang med et prøveprosjekt. Man venter på en melding. Men har man behov for å vente på en melding for å komme i gang med prøveprosjektet, for å vise om dette i det hele tatt går, om det er verdt å bruke penger på, om det er verdt å bruke tid på? Hvor lenge må vi vente for å få i gang dette prøveprosjektet? Og hvorfor er man ikke villig til det?

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:41:24]: Jeg takker for at representanten synes jeg er rørende – det vil jeg ta med meg i det videre arbeidet.

Så vil vi vurdere søknaden fra disse scenekunstinstitusjonene i løpet av et par måneder.

Presidenten: Replikskiftet er dermed omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1050)

Sak nr. 10 [13:41:51]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Knut Arild Hareide, Geir Jørgen Bekkevold og Dagrun Eriksen om ny giv for frivilligheten og det sivile samfunn (Innst. 77 S (2011–2012), jf. Dokument 8:165 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Det blir videre foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [13:43:08] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet et relativt omfattende forslag, som er fremmet av en rekke representanter fra Kristelig Folkeparti, og som omhandler frivillighet og det sivile samfunn.

Det er veldig positivt at vi får en debatt om forslag til tiltak for å styrke frivilligheten og generelt styrke ideell sektors plass i velferdssamfunnet. Det er jo en debatt som angår veldig mange, fordi en veldig stor del av den norske befolkningen deltar i frivillig arbeid, og det bidrar også betydelig til samfunnet, både økonomisk og menneskelig.

Det er en enstemmig komité som stiller seg bak tanken om at et sterkt frivillig engasjement har en viktig egenverdi, og at det også bidrar til andre viktige områder, som inkludering, sosial utjevning, folkehelse og utvikling av lokalsamfunn.

Men som man kan se av merknadene i saken, er det ikke alle forslagene man ønsker å stemme for. Det vil jeg komme tilbake til senere.

Vanligvis er det slik at det regjeringsflertallet som mitt parti er del av, får kritikk for at man går for langt i å ønske å styre frivilligheten, eller man får kritikk fra opposisjonen fordi man har forslag og tanker som man mener familier eller enkeltpersoner selv bør ta ansvar for. Derfor er det ganske overraskende at Kristelig Folkeparti i sitt forslag kommer med flere ting som nettopp flertallspartiene mener er noe som staten og det offentlige ikke bør ta ansvar for.

Flertallet mener bl.a. at frivillig samfunnstjeneste for 16-åring er en idé som bør komme fra frivilligheten selv og ikke som et statlig initiativ. Jeg er personlig skeptisk til tanken likevel. Det er mange grunner til det. Det ene er kost-nytte-perspektivet, det andre er at samfunnsforholdene i Norge og Storbritannia er ganske ulike og ikke kan sammenliknes på en enkel måte.

Når det gjelder spørsmålet om mulighet til studiepoeng, viser flertallet til tidligere gjennomganger av regelverket for opptak til høyere utdanning og mener at det i ho-

vedsak er resultatet fra videregående opplæring som skal legges til grunn for en rangering av kandidater til høyere utdanning.

Så til spørsmålet om frivillighet på timeplanen. Flertallet peker på at skolen og den enkelte læreren selv må finne ut hvordan man ønsker å involvere det, men en kan merke seg at flertallet understreker betydningen av at frivillig sektor trekkes inn som et viktig supplement til den ordinære undervisningen.

Når det gjelder forholdet til ideelle aktører, peker en enstemmig komité på at regjeringen er i gang med en gjennomgang av situasjonen til de ideelle aktørene. Hele komiteen er også ganske utålmodig i dette arbeidet og sier at man ser fram til en avklaring på det spørsmålet.

Så til spørsmålet om det forslagsstillerne kaller en ordning med reservebesteforeldre. Der peker flertallet på at de ordningene vi har i dag, i svært stor grad fyller akkurat dette behovet, og at man ikke ser på det som en god løsning at regjeringen skal gå inn og opprette noen nye ordninger, som en konkurrent til det de frivillige allerede har. Man vil heller styrke de frivillige organisasjonene i den jobben de gjør.

Mye av det samme peker man på i spørsmålet om hjem-skole-samarbeid. Komiteen mener at det er et veldig viktig spørsmål, samtidig som vi peker på mange av de ordningene som vi allerede har i dag. Det samme gjelder forslaget om vennegrupper, der flertallet peker på at man har tillit til at foreldrene og den enkelte skole finner gode samarbeidsrutiner for dette.

Så er det vanskelig ikke å komme inn på alt det regjeringen har gjort, når man skal diskutere frivillighet. Regjeringen har hatt en veldig omfattende satsing på frivillig sektor. Både opprettelse av frivillighetssentraler, fokus på avbyråkratisering og momskompensasjonsordninger er viktige bidrag som bygger opp om frivillig innsats og engasjement.

Selv om vi er veldig glad for å få denne debatten i Stortinget, mener flertallet at mange av de forslagene som er fremmet her, er forslag som man ikke er enig i, selv om man støtter grunntanken som forslagsstillerne prøver å få fram.

Som senterpartist er det jo fint å kunne avslutte med at en samlet komité vil understreke at mulighetene for vekst og utvikling bør være de samme i hele landet også innenfor den ideelle sektoren, og at et flertall videre peker på at desentralisering av makt og institusjoner er viktig for å styrke tilliten til de demokratiske institusjonene og folks ønske og mulighet til å engasjere seg. Det pekes også på at det trengs en robust distriktpolitikk som sikrer levedyktige bygder og lokalsamfunn over hele landet.

Ib Thomsen (FrP) [13:48:16]: Det er dessverre slik at innføring av momskompensasjon ikke har stått i stil med de garantier som regjeringen har gitt – for lite, for sent. Dette rammer selvfølgelig frivilligheten over hele landet. Det er slik at dette dessverre ikke er den eneste garantien regjeringen har løpt fra.

I den anledning har jeg tatt meg den frihet å skrive et lite dikt om regjeringens lemfeldige omgang med

begrepet «garanti». Jeg har kalt diktet «Garantiregjeringen»:

«Garanterte garantier
Garantert Garantert
Kreft – sykehjem – sykehus
Garantert Garantert
Momsutt – frivillighet – kompensasjon
Garantert Garantert
Valg – stemmer – makt
Garantienes garanti var garantert ikke
garantert

DET er åpenbart den eneste garantien som
noensinne har vært en garanti»

Et sterkt frivillig engasjement har en viktig egenverdi. I tillegg gir det også viktige bidrag til inkludering, sosial utjevning og utvikling av det lokale samfunnet. Frivillig engasjement springer ut fra enkeltmenneskers ønske om å delta i fellesskap som man har et personlig forhold til.

Det er en rekke overordnede politiske mål fra flere partier om dette temaet, der frivilligheten på ulike måter er ønsket som deltaker – faktisk sterkt ønsket. Velferdsdebatten er i stor grad preget av et forenklet syn på samfunnet, der høyresiden settes opp mot venstresiden, privat sektor mot offentlig sektor, markeds- og konkurransetro mot offentlig monopol. Jeg etterlyser flere perspektiver og større bredde i debatten og vil understreke at alle samfunnets tre sektorer må med i den store velferdsdebatten.

Velferdssamfunnet består ikke bare av offentlige og kommersielle aktører, men også av en stor sivil sektor, der aktører og frivillige organisasjoner spiller en helt avgjørende rolle.

Et annet perspektiv som også må løftes opp, er betydningen av frivillighet i det sivile samfunnet. Frivillighet og deltakelse i formelle og uformelle sosiale nettverk er sentrale kvaliteter ved et velfungerende samfunn. Frivillige og ideelle organisasjoner bygger tillit mellom mennesker.

Statlig sektor har vokst betydelig i etterkrigstiden. Nå er tiden inne for en ny start for frivilligheten. Norge gikk foran i utbyggingen av velferdsstaten, basert på frivillighet. Det kan av og til være behov for statlige initiativer på konkrete områder for å gi frivilligheten et løft, f.eks. momskompensasjon, som jeg har vært inne på tidligere. Jeg viser i den forbindelse til forslaget fra KS og Frivillighet Norge om en samarbeidsplattform mellom frivillig sektor og kommunene.

Deltakelse i frivillige lag og organisasjoner gir verdifull erfaring, som bygger demokrati og skaper likeverdige borgere. En stor andel av den norske befolkningen har utført frivillig arbeid – på folkemunne også kalt dugnad. Vi har tradisjoner for dugnad, det fungerer i samfunnet vårt. Dette bidrar betydelig i samfunnet, både økonomisk og menneskelig.

Presidenten: Representanten skal kanskje ta opp forslaget i denne saken også?

Ib Thomsen (FrP) [13:52:23]: Jeg ønsker å ta opp de forslagene Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Arild Stokkan-Grande (A) [13:52:44]: Det er interessant å legge merke til at mens vi i denne sal og i Norge kan diskutere økende grad av sosial kapital, ser vi at man i resten av Europa heller ser økende grad av sosial uro.

Jeg vil starte mitt innlegg med å berømme Kristelig Folkeparti for å ta opp et svært viktig tema. Det frivillige Norge er etter min oppfatning en av våre største juveler og et av vårt lands fremste kjennetegn. Det frivillige Norge er en betydelig del av det Norge vi alle er så stolte av.

Det er heller ingen tvil om at det tenkes mange kloke tanker i Kristelig Folkeparti om frivillighetens betydning for samholdskraft og den sosiale kapitalen i samfunnet.

Først vil jeg avvise en myte som Høyre og Fremskrittspartiet møysommelig prøver å spre, at det er i skjæringspunktet mellom Kristelig Folkeparti og høyrepartiene at det frivillige Norge har sin fremste politiske støtte. En slik påstand kan sammenliknes med å sitte ved skrivebordet og lage modeller som viser at det regner ute, mens man ved å kikke ut av vinduet ser at sola skinner fra blå himmel. For hva er det vi ser om vi løfter blikket ut av denne sal og ut mot det norske samfunnet 2011? Jo, vi ser et Norge der frivilligheten blomstrer som aldri før. Den store økningen i tallet på festivaler av ulike typer, markedsdager og andre lokale mønstre de siste årene er kanskje det mest slående eksempelet. Imponerende arrangementer gjennomføres. Hele lokalsamfunn av frivillige mobiliseres til dugnad. Folk får gode kulturopplevelser. I tillegg styrkes lokal identitet, stolthet og troen på egne evner til å utrette noe stort i fellesskap. Nye møteplasser mellom ulike mennesker blir skapt, og båndene mellom mennesker styrkes. Dette handler selvsagt om initiativ fra lokale ildsjeler, men det handler også i høyeste grad om politikk og hvilke verdier ved samfunnet vi som politikere legger vekt på å søke å bygge videre på.

For Arbeiderpartiet var og er Kulturløftet et gjennomtenkt og ambisiøst verdivalg. Det skriver seg fra en grunnleggende oppfatning av hva vi forbinder med begrepet «det gode samfunn».

Jeg leser en tilsvarende søken etter det gode samfunn i representantforslaget fra Kristelig Folkeparti. Jeg leser en analyse som jeg i all hovedsak deler. De ideelle aktørene og frivilligheten i sine ulike former må ha en betydelig plass i det samfunnet vi ønsker oss. Samtidig må vi aldri glemme at grunnleggende velferdsgoder ikke kan overlates til frivilligheten alene. I den forbindelse er det påfallende, men ikke overraskende, at Høyre og Fremskrittspartiet i innstillingen reserverer seg mot avsnittet der det påpekes at en sterk offentlig sektor ikke står i motsetning til den frivillige og ideelle virksomheten. Regjeringspartiene står derimot sammen med Kristelig Folkeparti på dette innlysende punktet.

I dokumentet trekker forslagsstillerne fram hvordan Kirken og arbeiderbevegelsen var tidlige eksempler på frivillige sosiale aktører og bevegelser. Det er helt riktig. Men som vi alle vet, det var først da disse bevegelsene lyktes med å gjøre sine helsetilbud og trygdeordninger til

allmenne nasjonale ordninger, at samfunnet vårt gikk over i en ny tid preget av trygghet og verdighet for det brede lag av folket. De som ønsker å svekke dette særpreget ved Norge, og i den forbindelse peker på frivilligheten som et alternativ, hører ikke hjemme i denne stolte tradisjonen.

Høyre og Fremskrittspartiet ønsker et samfunn med større forskjeller. Da hopper de bukk over at økte forskjeller vil føre til mindre tillit og svekket sosial kapital.

I Norge har vi tradisjon for at vi i de store sakene finner fram til felles politikk på tvers av partigrensene. Jeg vil invitere til en prosess i Stortinget, særlig når det gjelder Kristelig Folkepartis første forslag, men også når det gjelder helheten i dokumentet. Jeg tror alle er nysgjerrige på hvorledes sosial kapital og frivilligheten i realiteten kan bli samfunnspolitiske mål. Til det trenger vi bedre tid og grundigere prosesser enn det som Dokument 8-forslaget gir anledning til.

Jeg vil i et senere innlegg komme tilbake til hvordan vi ønsker å håndtere enkelte av forslagene, men minner om at dette er en debatt som ikke må avsluttes i dag, men som må pågå i lang tid framover, fordi vi deler noen felles verdier her, i skjæringspunktet mellom de rød-grønne partiene og Kristelig Folkeparti, og vi håper på et godt samarbeid om det framover.

Olemic Thommessen (H) [13:58:11]: Jeg noterer meg representanten Stokkan-Grandes varme og hjertelige invitasjon til Kristelig Folkeparti, men konstaterer at Stokkan-Grandes parti og de andre regjeringspartiene ikke kan støtte et eneste av de 17 forslagene som er fremlagt. Det synes jeg er en litt dårlig forberedt frierferd. Man bør ha mer i kisten hvis man skal tro man skal få et ja.

Jeg er enig med representanten Stokkan-Grande i at det er i det første forslaget det interessante perspektivet her trekkes opp, selv om det kanskje er litt vanskelig helt å skjønne rekkevidden av hva det forslaget går ut på – altså om det er mulig å effektivere. Det handler om det sivile samfunnets plass i det totale bildet i vår samfunnsstruktur, altså det å oppfatte det sivile samfunnets fellesskap, frivillighetens fellesskap – alle de fellesskap som lever livet gjennom – som et felt, en verdi, til forskjell fra staten og offentlig sektor, og i og for seg også i noen grad til forskjell fra næringsliv og privat verdiskaping.

Selv om jeg synes det er noe rusk i maskineriet når det gjelder enkelte av de forslagene som er fremmet her, opplever jeg Kristelig Folkepartis langsiktige politikk, de lange linjer i politikken, som en politikk som nettopp baserer seg på det sivile samfunns selvstendighet og integritet, det å anerkjenne det sivile samfunn som noe annet enn stat og offentlige instanser. I dette ligger, synes jeg, styrken i det totalforslaget som er fremlagt. Det er også Høyres utgangspunkt. Vi ønsker et sterkt sivilt samfunn. Det betyr at vi i et samfunn som har en sterk stat, som har tilskuddsordninger, og som har virkemiddelapparater opp mot nær sagt alle områder, må være nøye med hvordan vi tilpasser disse virkemiddelapparatene i forhold til det å gripe inn i den selvstendighet det sivile samfunn skal ha. Det betyr at vi heller enn å komme med konkrete forslag, innspill og pålegg om gitte ønsker av politisk karak-

ter, ønsker oss løsninger for en god momsordning og en god overordnet politikk for rammebetingelser av praktisk karakter, altså ting som ikke virker instruerende og påvirkende for hvordan frivilligheten skal utvikle seg. Det betyr ikke at man ikke skal kunne samarbeide med frivilligheten om konkrete forhold innenfor helse, kirke eller andre områder. Men det betyr at initiativet i størst mulig grad bør bli liggende hos frivilligheten. Det betyr også at man skal ha en viss varsomhet i bruk av føringer når det gjelder offentlige tilskudd og offentlige målsettinger.

Årsaken til at vi ikke går inn i mange av disse forslagene, som jevnt over er gode forslag, er nettopp at vi finner dem for konkrete. Vi mener det virker litt instruerende overfor frivilligheten hvis vi legger oss på den type forslag.

Ellers er vi opptatt av at det offentlige har en god samarbeidsflate mot frivillig sektor. Vi er opptatt av de ressursene frivilligheten representerer, ikke minst innenfor helse- og omsorgsområdet, erkjennes som viktige og grunnleggende ressurser i vårt samfunn, og at de bør slippe til i større grad enn det vi har sett under denne regjeringen.

Da denne regjeringen overtok for seks år siden, så man på de frivillige organisasjonene som en del av privat sektor innenfor helse og omsorg. Det har vært en jevn utvikling, som har gått i én tydelig retning, og der det handler om en nedtrapping av de institusjonene som nettopp er eiet av frivillige, mens det offentlige har blitt bygget opp. Det er nok ikke en linje jeg tror Kristelig Folkeparti vil dele med regjeringen.

Gina Knutson Barstad (SV) [14:03:26]: Som flere har vært inne på før meg, er det et ganske stort og omfattende forslag vi har til behandling i dag. Det spenner fra det veldig store, overordnede og generelle til det veldig spesifikke og lokale, som f.eks. Kristiansand folkehøgskole. Selv om vi i SV ikke har for vane å dra på frierferd, noe vi ikke gjør i denne sammenheng heller, vil jeg berømme forslagsstillernes engasjement for frivilligheten, som er et ektefølt engasjement. Det vet jeg.

Representanten Ramsøy har redegjort godt for regjeringens syn i denne sammenheng. Jeg vil derfor bare knytte et par generelle merknader til forslaget.

I motsetning til det noen later til å tro, er det ingen motsetning mellom en stor stat og en stor frivillig sektor. Det er Norge et levende bevis på. I internasjonale sammenhenger topper Norge frivillighetsrankingen. Vi organiserer oss mye i lag, og vi har mye dugnad, som andre har vært inne på. Vi er i verdenstoppen når det gjelder deltakelse. Jeg vil påstå at det nettopp er den store velferdsstaten som er med og bidrar til frivilligheten. Det bidrar til mer likhet i samfunnet, og dermed mer tillit. Jeg vil anbefale alle å lese Richard Wilkinsons bok «Why Equality is Better for Everyone», som forklarer hvorfor et samfunn med små forskjeller bidrar til mer tillit mellom folk. Det som legger et godt grunnlag for frivillig sektor, er nemlig tillit og det at alle kan delta.

En del av forslagene har også mangelfulle refleksjoner rundt forholdet mellom staten og det sivile samfunn. Selv om vi i SV, som jeg nettopp har redegjort for, er til-

hengere av velferdsstaten, er vi også tilhengere av at frivillig sektor selv skal ha en hånd på rattet i utviklingen. En del initiativ må komme fra frivilligheten selv. Da sikter jeg f.eks. til forslaget om frivillig samfunnstjeneste for 16-åringer, som jo er en god og interessant idé. Men jeg tror det må være en drivkraft i frivilligheten selv til å bære fram et slikt forslag. Det kan vi diskutere med frivilligheten, selvfølgelig.

Ellers vil jeg legge til at jeg tror at vi alle i lys av sommerens hendelser har fått en stor påminnelse om hvor viktig del av demokratiet frivilligheten er, og at det ikke er noe vi kan ta for gitt, heller ikke i Norge.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:06:48]: Når man hører på debatten om utviklingen av det norske samfunnet, får man ofte inntrykk av at det er staten som passer på samfunnet, og at vi i Norge er litt uenige om hvor stor plass dette markedet skal få. I tillegg har vi en tredje sektor, som er frivilligheten, som på en måte er attpåklatten.

Frivilligheten er ikke tredje sektor. Frivilligheten er første sektor. Frivilligheten er den arenaen der folk lever sine liv. Det er der lokalsamfunnene pulserer, og det er der lokalsamfunnene og fellesskapene utvikler seg.

Vi har i Norge 100 000 frivillige lag og foreninger. Kommunen og staten på den ene siden og markedet på den andre er viktige arenaer som sammen med frivilligheten utgjør tre pilarer som samfunnet vårt hviler på.

Velferdstjenestene, sånn som vi kjenner dem i dag, er startet av ideelle, frivillige aktører som bygde opp tjenester, der staten og kommunene etter hvert kom inn og supplerte. Siden har disse aktørene drevet side om side, helt til vi nå – de siste årene – har fått en mer aggressiv anbuds- og markedstenkning som er i ferd med å presse de ideelle aktørene ut. Det har Kristelig Folkeparti tatt opp gang på gang, og vi hører nå at stadig flere skjønner problemet. Vi venter spent på de konkrete resultatene.

Det kristendemokratiske menneskesynet tar ikke utgangspunkt i kollektivet. Det kristendemokratiske menneskesynet tar utgangspunkt i enkeltmennesket – ikke enkeltmennesket som et enkeltindivid som lever ene og alene for seg selv, men vi tar utgangspunkt i enkeltmennesket som et fellesskapssøkende vesen som har sin naturlige plass og lever sitt liv i naturlige fellesskap som familie, lokalsamfunn, frivillige organisasjoner osv.

Det er derfor ikke unaturlig at det nettopp er Kristelig Folkeparti som løfter fram denne debatten – og vi står dessverre ganske alene om mange av forslagene – ved å fremme forslag om en ny giv for frivilligheten og om et løft for samfunnets innsats for den sosiale kapitalen, som er så viktig for enkeltmennesket og lokalsamfunn. Ja, vi er inspirert av David Cameron i Storbritannia, og, ja, vi er inspirert av mange initiativ som er tatt i USA.

Vi skal ikke som myndighet styre frivilligheten. Vi skal heller ikke ta over arbeidet eller initiativet fra frivilligheten på områder som frivilligheten er sterkt engasjert i. Men etter å ha hørt på innleggene før i dag må jeg spørre: Mener man – de foregående talere – at myndighetene nærmest skulle abdisere eller la være å engasjere seg i sosiale spørsmål som frivilligheten er engasjert i? Mener man at

vi som myndighet skulle la være å ta initiativ til løsninger som både styrker sosial kapital, styrker fellesskap og styrker livskvalitet fordi det også berører frivillig sektor, som jo er engasjert i nesten alle områder av velferdssamfunnet vårt? Det faller på sin egen urimelighet.

Det er fullt mulig å ha respekt for den frivillige sektorens autonomi og samtidig være aktive, engasjerte politikere som ønsker gode lokalsamfunn. Det er ingen motsetning. Derfor har vi også fremmet disse forslagene.

Jeg takker ellers for rosende omtale av mye av intensjonen i forslagene, selv om de fleste forslagene ikke får støtte. Jeg takker også for invitasjonen til samarbeid om sosial kapital og frivillighet som samfunnspolitiske mål. Nå må jeg jo si at det er Dokument 8-forslag som er arenaen for å behandle saker i Stortinget. Det ser ikke ut til at det blir flertall for dette i dag, men Kristelig Folkeparti sier aldri nei til et samarbeid der vi får mulighet til å få gjennomslag for Kristelig Folkepartis gode politikk.

Med det tar jeg opp de forslag som Kristelig Folkeparti står bak i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Håbrekke har tatt opp de forslagene han refererte til.

Trine Skei Grande (V) [14:12:26]: Jeg tror faktisk på alle her i salen når de sier at de syns at frivillighet er viktig. Jeg tror faktisk alle partier syns at frivillighet er viktig. Men det betyr ikke at vi har et likt prinsipielt syn på hvordan vi skal forholde oss til frivillighet, og hvilken rolle frivillighet har i samfunnet. Det er det forskjeller på.

Det er stor prinsipiell forskjell når jeg i denne salen spør Rigmor Aasrud om synet på frivillige drivere av sykehjem, og hun sier at det er klart at frivillige organisasjoner har et konkurransefortrinn som tjenesteleverandører. Det er et syn på frivillighet og sier veldig klart hvordan man prinsipielt forholder seg til frivillighet. Det betyr ikke at jeg tror at statsråden er imot frivillighet eller imot frivillige aktører, men det sier noe om hvilket syn hun har på dem, når hun velger å uttrykke seg akkurat sånn.

Det som generelt er frustrerende med debatten for tida, er alle dem som står her fra regjeringspartiene og sier at de gjerne tar debatten – men så vil de ikke svare. Det er vanskelig å diskutere med noen som ikke vil svare på hva man egentlig mener. Det mener jeg faktisk hemmer debatten i denne salen.

Jeg har lyst til å ta opp noen punkter med hensyn til et veldig bra initiativ fra Kristelig Folkeparti, sjøl om jeg ikke er helt enig i alt som ligger i forslagene. Venstre kommer til å stemme for forslagene nr. 1, 2 og 3. Grunnen til det er at vi syns de er kloke og viktige. Spesielt vil jeg understreke behovet for å få mindre byråkrati for de frivillige organisasjonene. Der hadde regjeringa veldig gode formuleringer i Soria Moria I – som jeg alltid har valgt å gi Senterpartiet æren for – om hvordan man skulle nå målet om mindre byråkrati for organisasjonene. Men det har jo blitt mye, mye verre. Måten man velger å implementere frivillighetsregisteret på og alle delene ved det, har gjort at ting har gått i feil retning.

Så er det helt riktig at Norge er på verdenstoppen når

det gjelder deltakelse i frivillige organisasjoner, men det er jo fordi nordisk frivillighet er veldig annerledes enn andre lands frivillighet. Norsk frivillighet er mye sjølhjelp, sjølorgerisering og deltakelse, mens frivillighet andre steder i Europa er gamle damer med blått hår som hjelper noen andre. I Norge er frivillighet stort sett at man organiserer seg sjøl, mens man i andre land skal hjelpe noen andre fordi man har litt ekstra penger eller ekstra tid. Derfor er norsk frivillighet helt annerledes. Den er basert på deltakelse – bred deltakelse og massedeltakelse.

Men frivilligheten er også i stor endring. Det er ikke så lenge siden at man, da man hadde to–tre festivaler, mente at nå var det nok med festivaler, nå kunne ikke folk takle å gå på flere festivaler. Det minner meg om den gangen vi diskuterte kunsthall i Oslos kulturstyre, hvor en av de gamle Høyre-damene sa at nei, nå kan vi ikke ha flere kunstutstillinger, for jeg rekker ikke å gå på flere, jeg, leder! Det er litt sånn med festivaler også.

For ti år tilbake, da jeg var byråd, ble jeg kontaktet av noen som mente at de festivalene man hadde i Oslo, var altfor mange, og derfor måtte man slå dem sammen til én Oslo-festival. Det sa jeg nei til, og det er jeg veldig glad for. Jeg tror Oslo har kanskje 10–20 ganger flere festivaler nå enn man hadde på det tidspunktet.

Så det skjer en endring i frivilligheten. Spørsmålet er om vi som politikere klarer å endre tilskuddssystemene og støttesystemene i tråd med endringa i frivilligheten, sånn at vi klarer å støtte opp om de tiltakene som er. Jeg mener at det er veldig fint at det offentlige støtter systemer, sjøl med reservebesteforeldre, men jeg ser ikke poenget i at det offentlige skal initiere forslag om reservebesteforeldre. Det er her jeg detter litt av Kristelig Folkepartis forslag. Vår politiske rolle er å gi mulighet til vekst for alle de gode ideene som kommer, gi mulighet til dem som faktisk tar et initiativ, til å utøve det initiativet og få det til å vokse videre. Men det å ha det offentlige som bestiller overfor det frivillige blir en helt feil vinkling. Da mener jeg at vi er tilbake til Rigmor Aasruds syn, at frivillige organisasjoner har et konkurransefortrinn som tjenesteleverandører til det offentlige. Det mener jeg er en feil tilnærming til frivillighet.

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:17:46]: Jeg registrerer at de fleste partier frir til Kristelig Folkeparti, men at Kristelig Folkeparti ikke er så fornøyd med noen av frierne. Dette er jo noe vi alle har erfaring med fra våre lokalmiljøer fra vi var helt unge. Kristelig Folkeparti er jo ikke kjent for å ha de ungdommene som er lettest på tråden, og slik er det heller ikke i politikken. Kristelig Folkeparti må ha mye frieri før de biter på. Og da får vi jo fortsette debatten langs det sporet.

Som mange har vært inne på, bygger vår velferdsstat ofte mye på initiativ fra det frivillige. Kirken startet sykehus, og nå har det blitt et offentlig tilbud. Arbeiderbevegelsen startet pensjonskasser og startet prevensjonsveiledning, og det ga i ettertid en situasjon hvor vi fikk en folkepensjon, og vi fikk prevensjonsveiledning på offentlige kontorer. – Eller sanitetskvinnene, som startet helsestasjoner lokalt basert på frivillighet, bar-

nehager det samme, som senere ble et offentlig tilbud.

Jeg synes det er veldig positivt at vi har et velferdssamfunn med utgangspunkt i frivillighet. Men jeg tror det er behov for å diskutere om det er sånn at de utfordringene som vi ser i vårt samfunn, med ensomhet og mangel på inkludering, egentlig i dag kan løses av velferdssamfunnet. Jeg tror at de virkelig vanskelige oppgavene i vårt samfunn løses bedre av frivillige enn de løses av et velferdssamfunn. Ensomhet blant eldre kan vi gjøre noe med ved at hjemmehjelpen får bedre tid til å snakke med den enkelte, men det er ved besøksordninger, som gjennom Røde Kors, at vi kan løse utfordringene knyttet til ensomhet. Når det gjelder inkludering av asylsøkere, kan vi selvsagt gjøre noe gjennom flyktningkonsulenter i kommunene, men det er bl.a. gjennom støtteordninger fra Røde Kors, Redd Barna og andre at vi kan få til reell inkludering av nye landsmenn.

Jeg tror at vi har kommet til et punkt i norsk velferdsvitvikling hvor vi skal være forsiktige med å si at alle typer oppgaver som frivilligheten i dag tar seg av, skal statliggjøres og kommunaliseres. Vi kan ikke ansette folk i alle oppgaver av den typen. Derfor er det viktig å bedre rammebetingelsene for frivillig sektor.

Så opplever jeg at Kristelig Folkeparti ikke er helt enig i at dette går fort nok, men det går i hvert fall i riktig retning. Vi satser mer på frivillighet nå enn vi gjorde for noen år siden. Vi har fått bedre momskompensasjonsordninger. Vi har fått grasrotandel i Norsk Tipping. Jeg registrerer at mange partier mener at dette ikke går fort nok, men det er i hvert fall slik at myndighetene aldri har brukt mer penger på nettopp å støtte opp om tiltak innenfor frivillig sektor.

Jeg er ikke helt enig i alle forslagene som Kristelig Folkeparti har fremmet, som flere har vært inne på. Det gjelder f.eks. det som ble sagt om reservebesteforeldre, som organiseres frivillig i en del av organisasjonene. Jeg mener at det er kommunens og statens oppgave å legge til rette for det gjennom generelt gode rammebetingelser, men ikke å bestille konkrete oppdrag som frivillig sektor skal gjøre. Da mener jeg at vi får et for instrumentelt syn på frivillighet. Da er det slik at jeg som kulturminister skal si at jeg forventer det og det og det av frivilligheten. Jeg vil advare veldig mot en slik holdning, for jeg tror at frivillig innsats må springe ut fra det man selv ønsker å bidra med, det må springe ut fra dem som selv ønsker å stille opp som besteforeldre for barn fordi de kanskje ikke har barnebarn selv, eller har barnebarn som bor langt unna dem. Slik må vårt syn på frivillighet være.

Så er jeg også litt motstander av den type ordninger som sier at vi skal gi ekstrapoeng til dem som deltar i frivillig arbeid. Det blir også ganske instrumentelt. De land som har ekstrapoeng knyttet til frivillighet, har ikke nødvendigvis noen større frivillig sektor. Frivillig engasjement skal jo springe ut av frivillighet, og hvis man lager masse poenger rundt det, er jeg ikke sikker på at man oppnår det man egentlig ønsker. Det som er fordelen med frivillig engasjement, er at det er uegennyttig, for det kommer fra hjertet, og man har glede selv av å hjelpe andre.

Som flere har vært inne på, er den sosiale kapitalen, tilliten mellom folk, økende i Norge. Vi tror mer på hver-

andre nå enn for en del år tilbake. Det er en annen situasjon enn man ser i veldig mange andre land, og det skal vi være glad for.

Så snakkes det om forenkling. Det er klart at når vi har frivillig sektor, har vi visse kontrollbehov. Flere som sitter her i salen, har vært gjennom runder hvor de politiske ungdomsorganisasjonene ble bedt om å bli bedre på rapportering til myndighetene knyttet til hvordan man fikk offentlige midler. Men det kan hende – og det er også grunnlaget for forenklingsprosjektet – at kontrolltiltakene har gått for langt, og at det blir for mye kontroll. Derfor er LNU også fornøyd med det arbeidet vi gjør i samarbeid med dem for å bedre forenklingen innenfor arbeidet med ungdomsorganisasjonene. Derfor vil vi fortsette med det arbeidet, for vi jobber med flere organisasjoner for å forenkle deres virksomhet.

Så jobber vi også med frivillighetssentraler, og det har heller aldri vært større satsing på det enn det som er tilfellet i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [14:23:01]: Her var det retorisk mye positivitet fra både statsråden og regjeringspartiene. Det var snakk om samarbeid, om å legge til rette, man ser behov for frivilligheten, vi ville ikke ha klart oss uten, og frivilligheten bygger også demokrati. Ja, retorikken er det ikke noe å si på.

Statsråden var helt avslutningsvis i sitt innlegg innom frivillighetssentraler. Jeg mener selv at det er en god løsning som et nav i kommunene. Ser statsråden behov for frivillighetssentraler i alle kommuner rundt omkring i landet? Hva vil statsråden gjøre – nå har hun jo sagt at hun har brukt mer penger på det – for å utvikle de lokale frivillighetssentralene til å bli det de bør bli, nemlig et nav i frivilligheten i kommunene?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:23:57]: Det er ikke bare retorikken knyttet til frivillighet som er god. Det er bare å se rundt seg i det norske samfunnet. Frivilligheten blomstrer – det er veldig mange mennesker som bruker mye tid på frivillighet. Så å beskrive dette som en slags jammerdal hvor alt er grått og trist, er ikke en reell beskrivelse av det vi ser rundt oss. Det blomstrer for frivilligheten, men det er mye vi kan gjøre for å legge enda bedre til rette. Da er frivillighetssentraler en av flere typer virkemidler. Siden 2005 er det gitt tilskudd til opprettelse av 118 nye frivillighetssentraler, og til sammen har over 370 frivillighetssentraler fått statstilskudd i 2011. Det er en betydelig satsing.

Olemic Thommessen (H) [14:25:00]: Statsrådens signaler når det gjelder velferdsvitvikling, må jeg si var nesten en fest å høre, altså at det finnes en grense for politikk, at det finnes en grense for hvor mye det offentlige faktisk kan styre, og at frivilligheten har en kjempeviktig rolle i å løfte frem f.eks. problemstillinger som ensomhet og integrering, som statsråden nevnte. Det handler om å gi ansvar, ta ansvar og føle ansvar og om overordnede ramme-

betingelser. Det er interessante perspektiver, som blir litt for store å komme inn på i en replikk, bl.a. i forhold til den meldingen regjeringen selv kom med.

Men jeg har et konkret spørsmål i forhold til Frivillighetsregisteret og departementenes, altså regjeringens, forskjellige støtteordninger, bl.a. Likestillingsdepartementets. Man tenkte seg at Frivillighetsregisteret skulle være en slags Altinn-ordning, altså ett sted å hente tall og opplysninger for offentlige søknader. Hvordan går det arbeidet?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:26:12]: Dette ble åpnet 1. januar 2008, og det er nå 24 000 organisasjoner som er registrert. Frivillighet Norge har nylig gjennomført et forprosjekt knyttet til en mulig integrasjon av organisasjonens medlemsregistre med Frivillighetsregisteret. Det prosjektet har vært finansiert av Kulturdepartementet, og departementet arbeider nå med å vurdere løsningsalternativer knyttet til implementering av en slik integrasjonsløsning i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet og Brønnøysundregistrene.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:26:50]: Jeg slutter meg til forrige replikants komplimenter, for å si det sånn, når det gjelder de prinsipielle resonnementene i kulturministerens innlegg. Nå bemerket riktignok statsråden at Kristelig Folkeparti ikke er så lett på tråden. Jeg vet ikke om det er det som er problemet, men nå har jo kulturministerens eget NRK beriket nasjonens åndsliv med programmet Trekant i løpet av høsten, og da har nok det heller kanskje ført til at vi alle sammen har lagt listen litt høyere for hva slags typer aktiviteter vi lar oss friste til å være med på. Kvalitetskravene har økt betraktelig, og kreativiteten likeså.

I forlengelsen av statsrådets gode resonnement har jeg lyst til å følge opp det statsråden sa om avbyråkratisering, for der er det nå en prosess på gang. Men Kristelig Folkeparti er utålmodig og vil ha resultater. Vil det komme en rapportering til Stortinget, og vil det komme konkrete resultater av prosjektet?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:27:58]: Ja, det vil komme konkrete resultater av dette prosjektet, og det vil vi også legge fram for Stortinget. Når det gjelder programmet Trekant, tar jeg kanskje Kristelig Folkepartis poeng her, at Kristelig Folkeparti er som de alltid har vært, men vi andre har kanskje blitt litt for inspirert av programmet Trekant og blitt litt for pågående.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:28:36]: Er det noe frivillig sektor er vant med, er det fine ord. Det mangler ikke på velvilje og festtaler. Men nå er det tid for handling – nå må tiltakene på plass. Det er det Kristelig Folkeparti nå har invitert til. Vi fremmer forslag om 17 konkrete tiltak. Dersom forslagene hadde blitt gjennomført,

ville det bidratt til en vitalisering av det frivillige Norge, og det ville ha styrket det sivile samfunn.

Vi må få på plass en ny bevissthet om sivil sektor, en ny tenkning om frivillighet – en ny forståelse av det sivile samfunn. Vi snakker om noe helt annet enn marked, og vi snakker om noe helt annet enn stat. Vi må etablere sannheten om sivilsamfunnet. Den er selvstendig. Den står på egne ben.

Når Arbeiderpartiet snakker om fellesskapet, er det som regel staten de snakker om. Men fellesskapet er mer. Fellesskapet går langt utover staten.

Når høyresiden snakker om individuell frihet, er det som regel markedet det snakkes om. Men individuell frihet går langt utover markedet.

Kristelig Folkeparti vil peke på en tredje vei. Det sivile samfunn og frivillig sektor er noe annet, noe selvstendig, som verken er stat eller marked alene.

Det er ikke nødvendigvis noen motsetning mellom en aktiv stat og en stor frivillig sektor. Det er en misforståelse. Nordlige amerikanske delstater, som Minnesota, som har en relativt stor offentlig sektor, har høyere sosial kapital og en mer aktiv frivillig sektor enn sørstater med en liten offentlig sektor. De skandinaviske landene kombinerer verdens høyeste sosiale kapital med store offentlige sektorer. Derfor er ikke forskernes råd for å stimulere frivillighet og sosial kapital nødvendigvis å trekke staten mest mulig tilbake. Men staten må være oppmerksom på frivillighetens karakter og betydning. Vi må støtte opp om den og gi sektoren gode rammevilkår.

Uten et aktivt sivilsamfunn blir vi en fattig nasjon. Staten skal ikke detaljstyre frivilligheten eller sivil sektor, langt ifra. Derfor handler våre forslag om hvordan staten kan stimulere sektoren positivt og legge til rette for vekst, helt i tråd med det som ligger til grunn for forslaget fra KS og Frivillighet Norge om en samarbeidsplattform mellom frivillig sektor og kommunene.

Til slutt: Jeg er helt enig med statsråden når hun snakker om integrering og det å satse på frivillig sektor. For jeg tror heller ikke at man blir integrert gjennom et saksbehandlingsvedtak i Nav. Det skjer best i det sivile samfunn.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:31:57]: I den norske velferdsdebatten som ofte handler om at vi enten skal ha lavere skatt eller mer stat, mener Kristelig Folkeparti at det er et viktig perspektiv som mangler, nemlig den frivillige sektoren. Den er ofte med og skaper en kile mellom stat og marked, og lager en tredje vei, hvor veldig mange mennesker bruker sin tid og sitt engasjement for å få til ting de ønsker å løse.

Det sivile samfunnet la grunnlaget for Norges velstand og velferd, som også statsråden sa i sitt innlegg. Det var gjennom Kirkens konfirmasjonsundervisning folket vårt lærte å lese. Det var kanskje den viktigste enkeltfaktoren for økonomisk og sosial utvikling, ifølge flere økonomiske historikere. Landets første sykehus ble opprettet av Kirken i Trondheim og Oslo for rundt 700 år siden. Predikanten Hans Nielsen Hauge skapte fra slutten av 1700-tallet en massebevegelse av haugianere med vekt på individets fri-

het og ansvar, som var avgjørende for industrialiseringen og Norges moderne utvikling. Arbeiderbevegelsen bidro til dannelsen av velferdsstaten og mange av våre gode arbeidstakerrettigheter.

Frivillighet handler ikke bare om samfunnsbygging og den plassen det har i samfunnet. Det er flere som nå tar til orde for at det er helsefremmende å få lov til å engasjere seg i frivillig arbeid. Hvis man er ensom og slutter å røyke, er det usikkert hva som er best for helsa: at man slutter å røyke, eller at man blir med i en klubb eller i en forening, ifølge statsviter Robert D. Putnam ved Harvard.

Men hvordan skal vi da klare å få dette til å blomstre utover hele landet? Hvordan skal vi få stimulert den egen-driven som finnes i mennesker som ser sosiale utfordringer rundt seg, og som kanskje har vent seg til at enten kommer staten inn og løser det for oss, eller så er det noen private som finner ut at her kan de ta ansvar? Hvordan skal vi få løst det? Jo, den nye frivilligheten er avhengig av at det er noen instrumenter til stede som setter ressurser og menneskelig kompetanse på plass, sånn at de kan være med og ta tak i det man virkelig ønsker.

Ett av de meget interessante forslagene, mener jeg, er vårt forslag om å etablere et oppstartsfond for sosial innovasjon etter inspirasjon fra Center for Economic Opportunity-fondet, som ble opprettet i New York av borgermester Michael Bloomberg. Dette er et fond hvor man faktisk kan søke støtte til å løse de utfordringene man som enkeltmenneske ser i samfunnet sitt.

Vi er bare i gang med å begynne å tenke på det sivile samfunn som den tredje vei-samfunnet. Vi i Kristelig Folkeparti kommer til å bygge dette videre ut, og vi kommer ikke til å gi oss før det er blitt en sannhet (presidenten klubber): at vi neste gang snakker om økt velferd, mer stat og mer marked, men også om mer frivillighet.

Presidenten: Presidenten vil minne om taletiden, som faktisk ikke er en minimumstid.

Kåre Simensen (A) [14:35:48]: Jeg vil, i likhet med de som har hatt ordet før meg, takke Kristelig Folkeparti for å ha tatt opp et så viktig tema som det vi diskuterer nå.

Kristelig Folkeparti har mange interessante forslag. I ett av forslagene ber man regjeringen sikre at hensyn til sosial kapital og frivillighet blir samfunnspolitiske mål på lik linje med verdiskaping og bærekraftighet. Hva handler dette om? Man kan ha mange ulike innfallsvinkler til det temaet, men jeg vil velge min innfallsvinkel med bakgrunn i at jeg representerer den sosialdemokratiske bevegelsen. Vi bruker ofte parolen «alle skal med», og vi mener det, for i sterke sosiale nettverk mellom mennesker har alle sin plass. Vi ønsker, i likhet med Kristelig Folkeparti, et samfunn hvor alle føler at man hører til, vi ønsker å skape en følelse av at alle kan bidra med sitt, og vi ønsker et samfunn som er basert på tillit.

Sosial kapital, etter min definisjon og min forståelse, er en kollektiv egenskap ved et samfunn, mens tillit bare lar seg måle på individuelt nivå. Derfor er det viktig å ha et samfunn som er transparent, og et system som spiller

samfunnet rundt seg. Her har pressen en viktig oppgave å ivareta. Avisene tar pulsen på det norske lokaldemokratiet, styrker den lokale identiteten og speiler foreningsliv og næringsliv i norske lokalsamfunn. Pressestøtten er svært viktig for å opprettholde avismangfoldet, og mangfoldet er viktig for demokratiet, også når frivilligheten skal diskuteres.

De norske avisene har en sterk posisjon, takket være politisk vilje. I 1952 utkom det 227 aviser i Norge på 123 utgiversteder. Til sammenligning utkom det i fjor 226 aviser på 186 utgiversteder.

Dette ønsker de borgerlige partiene å få en slutt på. De mener at samfunnet ikke skal gi økonomisk støtte til norske aviser, men at markedet skal bestemme hvilke aviser som skal klare seg. Hver for seg foreslår Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre dramatiske kutt i pressestøtten – kutt som vil forårsake at mange norske aviser må legge ned.

Arbeiderpartiet vil gjerne gjennomgå innretningen av pressestøtten, men formålet vårt er å sikre et mediemangfold, små lokalaviser og kvalitet i mediene. Å fjerne avisenes demokratiske og samfunnskritiske stemme for å kunne gi mer skatteutt er ikke vår politikk. Så langt har jeg registrert at vi heldigvis har Kristelig Folkeparti med oss i dette synet.

Etter min mening er det viktig å dra dette temaet inn i denne debatten også. Sosial kapital, tillit og frivillighet bidrar sterkt til samfunnspolitiske mål. Gjennom et pressemangfold bidrar man til innhold i disse viktige temaene.

Arild Stokkan-Grande (A) [14:38:56]: Jeg registrerer at mange har brukt denne debatten – klokkelig nok – til å snakke mye om sosial kapital.

I forslag nr. 4 i innstillingen hører jeg bak linjene i teksten egentlig et rop etter mer sosialdemokratisk politikk. For hva er det som har sikret at Norge i dag er et av landene med største grad av tillit i befolkningen, med høy kapital og en frivillighet som blomstrer? Det er jo nettopp satsingen på fellesskapet, på frivilligheten og på de sosialdemokratiske løsningene vi har sett.

Jeg har bedt om ordet for å si noe om de konkrete forslagene – komme med en forklaring på hvorfor vi ikke står inne på dem i dag.

Forslag nr. 1, fra mindretallet i innstillingen, handler om entreprenørskap – det skal også omfatte sosialt entreprenørskap. Riktig adresse der er jo kirke-, utdannings- og forskningskomiteen. De har nå ungdomsskolemeldingen til behandling, der man har styrket Ungt Entreprenørskap, og der man også ønsker å se nærmere på sosialt entreprenørskap.

Forslag nr. 2 handler om forenklings- og avbyråkratiseringsprogrammet. Der mener jeg at statsråd Anniken Huitfeldt har gitt klare og tydelige svar på det som har vært bestillingen fra mindretallet.

Forslag nr. 4, om sosial kapital og frivillighet som samfunnspolitiske mål, er for det første noe diffust formulert. Jeg kunne gjerne ha tenkt meg at Kristelig Folkeparti hadde konkretisert hvordan et sånt omfattende mål kan

operasjonaliseres, for sånn som det ligger her, er det forholdsvis u håndterbart. Men jeg ser for meg at man på en rekke av disse punktene, i stedet for å stemme for det i dag, kan ha en lengre prosess for hvordan man i framtiden sikrer det som mange i denne salen har vært opptatt av, nemlig fortsatt høy grad av sosial kapital i Norge, fortsatt stor deltagelse i frivillig aktivitet og fortsatt høyt tillitsnivå i samfunnet. Da har vi mye å snakke sammen om, på tvers av partigrensene.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:41:38]: Aldri har vel så mange snakket så varmt for så mye og stemt for så lite. (Munterhet i salen)

Men vi får ta med oss den velviljen vi kan få, så får vi tro at det forhåpentligvis – også basert på det siste innlegget – kan komme arenaer senere, der noe av det kan bli realisert.

Jeg vil først si til Stokkan-Grandes bemerkning om forslag nr. 1, og at riktig adresse er utdanningskomiteen: Jeg forstår at det er en prosess og en velvilje til å se på den problemstillingen der. Da er jeg, på bakgrunn av det, villig til å omgjøre forslag nr. 1 til et oversendelsesforslag. Jeg håper de to andre partiene som står bak forslaget, kan være med på det.

Når det gjelder forslag nr. 2, vil jeg utfordre statsråd Huitfeldt litt, for hun ga et positivt svar til meg i replikken. Hun ønsket å komme tilbake til Stortinget når det gjelder forenkling og byråkratisering, i lys av den prosessen som nå foregår, bl.a. med LNU, og ønsker å komme tilbake med resultater der. Hvis vi kunne få bekreftet at statsråden vil komme tilbake til Stortinget i løpet av 2012, føler jeg at vi har fast nok fisk til å gjøre det om til et oversendelsesforslag.

Så vil jeg på slutten av debatten også bemerke at begrepet «sosial kapital» har det ikke vært brukt altfor mye tid på i denne salen. Det fortjener nok større oppmerksomhet. Det brukes enormt mye tid og politiske prosesser, og vi har et utall reguleringer som skal bidra til samfunnets økonomiske verdiskaping og kapital. Det ville ikke være urimelig at vi investerte enda mer tid og ressurser i arbeidet med sosial kapital, som er avgjørende for menneskers helse og livskvalitet og mening i tilværelsen.

På den bakgrunn synes jeg en del av kritikken som er kommet mot de konkrete forslagene vi har kommet med, ikke er spesielt rimelig. Jeg mener at vi skal stå godt inne for at vi tar konkrete initiativ på så viktige områder, at vi ikke kan la være å engasjere oss på områder som frivilligheten har et engasjement i. Der skal det være et samspill, og der synes jeg vårt forslag står seg godt.

For øvrig takker jeg for en interessant debatt, en debatt med mye velvilje som vi får arbeide videre med og omsette i politiske resultater.

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:44:47]: I bagen min vil jeg for neste år, 2012, ha med et forenklingsprosjekt til Stortinget.

Presidenten: Representanten Øyvind Håbrekke har

hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:45:11]: I tråd med det jeg sa tidligere, vil jeg gjøre om forslag nr. 2 til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10. (Votering, se side 1050)

Sak nr. 11 [14:45:31]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å overføre fylkesnemndenes oppgaver for barnevern og sosiale saker til de ordinære domstolene (Innst. 76 S (2011–2012), jf. Dokument 8:169 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:46:53] (ordfører for saken): Komiteen har hatt til behandling Dokument 8:169 for 2010–2011 fra representantene Horne, Thomsen og Korsberg om å overføre fylkesnemndenes oppgaver for barnevern og sosiale saker til de ordinære domstolene.

Som saksordfører gir jeg en kort oversikt over komiteens innstilling og regner for øvrig med at partiene gjør rede for sitt syn, i den grad de føler behov for det.

Forslagsstillerne er opptatt av at sakene og vedtakene som fylkesnemndene behandler, er svært alvorlige og har store konsekvenser for de ulike klientenes liv. Forslagsstillerne mener barns og foreldres rettssikkerhet kan styrkes ved at barnevernssaker og sosiale saker føres for det ordinære rettsapparatet, bl.a. fordi det vil heve statusen på hele prosessen, og sakene vil likebehandles i større grad.

Komiteen deler forslagsstillerens syn på at disse sakene er alvorlige og viktige saker. Fylkesnemndene behandler tvangssaker etter barnevernsloven og sosialtjenesteloven. Det er altså snakk om saker som involverer barn og voksne i veldig krevende livssituasjoner. Komiteen deler også forslagsstillerens syn på barns og foreldres rettssikkerhet som et avgjørende hensyn i denne sammenhengen. Komiteen understreker i innstillingen at det er avgjørende at alle parter opplever respekt, og at rettssikkerhetsprinsippene følges i barnevernssaker.

Da fylkesnemndene ble opprettet i 1993, var intensjo-

nen nettopp å styrke rettssikkerheten for barn og foreldre ved å etablere et organ som var uavhengig og frittstående. Det var også viktig at nemndene kombinerte juridisk og faglig innsikt og lekmannskjønn.

Statsråden peker i sin uttalelse til forslaget på at fylkesnemndene har eksistert i snart 19 år, og at statsråden mener erfaringene med og evalueringer av ordningen har vært og er gode.

Statsråden framfører også i sitt svarbrev en rekke argumenter for videreføring av fylkesnemndene. Nemndene har opparbeidet seg bred erfaring og særskilt kompetanse på barnevernsområdet. Nemndsystemet har vist seg fleksibelt og godt tilpasset disse helt spesielle sakene. De ordinære domstolene besitter ikke den spesialkunnskapen om barns oppvekst og behov samt kjennskap til de verdikonflikter som ofte oppstår i vanskelige barnevernssaker, som fylkesnemndene har opparbeidet seg. Fristene i barnevernsloven er dessuten korte, og det vil være krevende for de ordinære domstolene å behandle disse sakene på så kort tid.

Komiteen viser i innstillingen til at det fra tid til annen også kommer fram kritikk mot fylkesnemndene, og en samlet komité understreker behovet for stadig diskusjon om rettssikkerhet og kvalitet i behandlingen av saker av så stor betydning for enkeltmennesker og familier.

Jeg vil understreke at den type diskusjoner bør vi egentlig aldri bli ferdig med, og jeg tror det er god grunn til å videreføre diskusjonene om hvordan det systemet vi i dag har – selv om vi ønsker å beholde det – kan videreutvikles og forbedres for at partenes rettssikkerhet skal ivaretas både formelt og reelt.

Komiteen viser til at statsråden i sitt brev også medgir at saksbehandlingstiden i mange av sakene er lenger enn ønskelig, og at per i dag er ventetiden i fylkesnemndene for lang i mange saker.

Komiteens flertall mener det er uholdbart at kapasitetsmangel eller andre problemer gjør at vanskelige situasjoner forlenges, og at det dermed skapes ytterligere utfordringer for sårbare mennesker.

Dette er en av altfor mange flaskehalser i barnevernet. Det er alvorlig når vi først har identifisert potensiell omsorgssvikt og sakene skal til behandling, at man venter i ukevis over fristen, rett og slett fordi at vi ikke har kapasitet til å behandle sakene. Det må regjeringen foreta seg noe med.

Komiteen foreslår at representantforslaget ikke bifalles. Flertallet mener at det er lite som tilsier at overføring av barnevernssakene til domstolene vil korte ned behandlingstiden. Man slutter seg på denne bakgrunn til de vurderingene som statsråden har gitt til komiteen, at det ikke synes å være grunnlag for å overføre disse sakene til de ordinære domstolene.

Så håper jeg at vi fortsatt skal ha en god diskusjon – en kontinuerlig diskusjon – om hvordan vi forbedrer prosessene og rettssikkerheten i barnevernet.

Lene Vågslid (A) [14:52:02]: Eg vil starte med å gje saksordføraren honnør for på ein glimrande måte å gjere greie for komiteen sitt syn. Her er det eigentleg ikkje så

mykje å leggje til, men eg òg vil understreke det som representanten Håbrekke seier, at det er viktig å ha diskusjonane rundt systemet og rundt fylkesnemnda, og at me kontinuerleg, med eit kritisk blikk, òg må debattere korleis me både kan ta vare på rettstryggleiken til barn og auke presset når det gjeld behandlingstida.

Saksbehandlingstida i fylkesnemndene er i dag for lang. Statsråden svarar òg på det i sitt svarbrev, ho er for lang. I mitt fylke, Telemark, kunne me her om dagen sjå at leiaren for fylkesnemnda der gav uttrykk for at det er behov for auka kapasitet. Det er noko som regjeringa både med budsjettforslaget i fjor, der me styrkte fylkesnemnda med 10 mill. kr, og i år òg tydeleg signaliserer er viktig. Komiteen understrekar òg kor viktig det er at me held fram med den styrkinga.

Eg har lyst til å stille eit spørsmål til Framstegspartiet. Eg går ut frå at dei kjem til å gjere greie for sitt syn i saka, men eitt av argumenta som dei har i saka, er at me skal leggje ned fylkesnemndene fordi ventetida er for lang. Ingen av dei andre partia i komiteen meiner at det er eit velgrunna argument. Eg kunne godt ynskje meg at Framstegspartiet kom med nokre eksempel eller erfaringar som skulle tilseie at ei slik overføring ville gjere det betre når det gjeld ventetid.

Samtidig kan ein òg stille spørsmål om det faglege. Me veit at fylkesnemndene i dag sit inne med ein heilt spesiell kunnskap, spisskunnskap, på området. Korleis meiner Framstegspartiet at domstolane vil kunne ta vare på det på ein betre måte?

Utover det er eg glad for at resten av komiteen meiner at det er viktig å behalde fylkesnemndene, samtidig som det er viktig at me styrkjer dei i åra framover.

Solveig Horne (FrP) [14:54:53]: Representanten Lene Vågslid skal få svar på sine spørsmål.

Ingen ting er vel en større inngripen i foreldres liv enn at de blir fratatt sitt barn. Dessverre ser vi ofte at det er nødvendig. Ofte kan vi også se at det skulle ha vært gjort mye tidligere enn det har blitt gjort.

Barnevernet har stor makt. Ofte får en henvendelser fra besteforeldre, foreldre, tanter og onkler som ønsker å vite mer om barnevernet har krenket menneskerettighetene. Fremskrittspartiet mener at hvis den utvidede familien kan finne gode og trygge løsninger for barnet selv, skal det tungtveiende grunner til fra barnevernets side for å gripe inn i familiens forhold. En skal ikke glemme at barn også har rettigheter, og en må være villig til å se på hvordan rettssikkerheten for barn i barnevernet kan styrkes, uten at man går helt i skyttergaven.

Ved å ta det skrittet som barnevernet gjør ved en omsorgsovertakelse, legge en sak fram for fylkesnemnden, ser vi at det er viktig at alle tiltak har vært prøvd, og at en er sikker på at barnevernet tar de rette avgjørelsene.

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker fatter i dag vedtak etter lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barnevernstjenester, om overtakelse av omsorg for et barn og fratakelse av foreldresansvaret.

Intensjonen med opprettelsen av fylkesnemndene var å styrke rettssikkerheten for barn og foreldre ved å etab-

lere et avgjørelsesorgan som var uavhengig og frittstående. Fylkesnemndene er et slags domstolslignende forvaltningsorgan som kun kan overprøves av domstolene.

Som jeg innledet med, er det viktige beslutninger som fylkesnemndene tar i enkeltmenneskers liv. Men da er det også viktig å påse at rettssikkerheten for alle parter blir ivaretatt. Dette er viktige argumenter for å legge fylkesnemndene inn i det ordinære rettssystemet, slik at vi er sikre på at rettssikkerheten blir ivaretatt.

For Fremskrittspartiet er rettssikkerheten viktig, og det kan være grunn til å stille spørsmål ved nettopp barns rettssikkerhet i det å ha et domstolslignende organ utenfor det ordinære rettsapparatet.

Jeg har i den senere tid blitt gjort kjent med at en stor del av de sakene som blir avgjort i fylkesnemndene, i dag blir anket til tingretten. I slike saker ser vi også at barnevernet anker til lagmannsretten. I påvente av utfallet i lagmannsretten blir fylkesnemndens vedtak gjeldende.

Jeg hadde en gang en mor på kontoret mitt som opplevde dette. Barnevernet anket saken etter at mor hadde vunnet i tingretten. Under anken fra barnevernet til lagmannsretten trådte fylkesnemndens avgjørelse i kraft, og mor mistet barnet. Da saken kom opp i lagmannsretten, fikk mor beskjed om at saken gikk i hennes favør, men siden det hadde tatt så lang tid, mente lagmannsretten at barnet, som da var baby, hadde blitt knyttet til fosterforeldrene.

Det kan godt hende at det var en riktig avgjørelse. Men jeg vil likevel stille spørsmål om rettssikkerheten til alle parter i slike saker har blitt godt nok ivaretatt.

Så kan vi sikkert si i dag at de ordinære domstolene ikke besitter spesialkunnskap om barns oppvekst og behov, samt kjennskap til de verdikonflikter som ofte oppstår i vanskelige barnevernssaker. Det er viktige motargument, men dette kan løses ved at dommerne får spesialopplæring i slike saker. Ja, kanskje vi bør gå så langt at vi oppretter egne familiedomstoler.

En slik opplæring er uansett viktig å få på plass allerede i dag, da en vet at de fleste sakene som blir avgjort i fylkesnemndene, uansett blir anket inn for domstolene.

Fremskrittspartiet mener at det også er viktig at alle parter i en sak blir hørt og får legge fram sine argumenter, og at de blir ivaretatt på en helt annen og bedre måte i det ordinære domstolssystemet enn i fylkesnemndene.

I tillegg er sammensetningen i fylkesnemndene slik som den er i dag, uheldig med tanke på rettssikkerheten. Dagens praksis viser at fylkesnemndene i svært liten grad selv, uavhengig av barnevernet, oppnevner sakkyndige. Barnevernstjenesten får dermed en annen stilling enn den private part i saker om omsorgsovertakelse.

Slike eksempler får i alle fall meg til å reise tvil om uavhengigheten til sakkyndige, og det er betenkelig at psykologer både kan være utredere for kommunen og sakkyndige medlemmer av fylkesnemndene.

For å ivareta rettssikkerheten, som også statsråden er opptatt av, er det viktig for alle parter at oppnevnte sakkyndige er objektive og partsnøytrale i sine vurderinger.

Jeg må si jeg er skuffet over komiteens flertallsinnstilling i denne saken. Ikke én gang nevner flertallet ordet «rettssikkerhet». Det er ikke én merknad der en stiller seg

spørsmål om en er sikker på at barnas rettssikkerhet blir godt nok ivaretatt.

Når en i dag vet at fremstående menneskerettsjurister stiller spørsmål og lurer på hva som foregår, er det naivt av flertallet å stole så blindt på at de avgjørelsene som blir tatt, er de rette.

Fremskrittspartiet er klar over og glad for at en nå har fått satt ned en kommisjon som skal se på arbeidsformen, men vi mener at vi også må se på innholdet og avgjørelsene i fylkesnemndene.

Med det tar jeg opp forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp de forslag hun refererte til.

Olemic Thommessen (H) [15:00:24]: Vi er alle enige om at vi har et særlig ansvar for å sørge for at barn er omgitt av rettssikkerhet og gode, fungerende systemer – det være seg i den ene eller andre sammenheng.

Høyre har ikke gått inn for å endre opplegget man har med fylkesnemndene, altså å følge forslaget til Fremskrittspartiet om å gå over til en ordning i rettssystemet. Dette er jo en sak vi har behandlet mange ganger, og vi står fast på vårt utgangspunkt. Det betyr imidlertid ikke at alt er som det skal. For det vi dessverre opplever som stadig tilbakevendende, er rapporteringer – til og med fra Riksrevisjonen – om at fylkesnemndene har problemer med å få saksmengden unna. Det er ventelister. Dessverre kunne Riksrevisjonen nå påvise at fireukersfristen for behandling blir brutt i 90 pst. av sakene. Det er klart at det er et alvorlig signal, og det gjør ikke saken bedre at dette har vært påpekt iallfall siden 2008. En rask og effektiv behandling er avgjørende viktig, først og fremst fordi det signaliserer at fylkesnemndene ville få den – skal vi si – arbeidsro som grundig saksbehandling krever. Altså: Ventelister er også et signal om stress, et signal om tidspress, som ikke borger for kvalitet i tjenesten.

Det andre er at målgruppen – de barna og de familiene vi snakker om – allerede er en sårbar gruppe som burde vært fritatt for ytterligere belastninger som følge av dårlig organisert offentlig bistand.

Vi ser at antall saker er økende. Det kan være noe av forklaringen på dette. En økning på 18 pst. fra i fjor er ikke et spesielt hyggelig tall. Vi ser at noen fylker ligger etter i løypa. Mitt eget fylke, Oppland, og Sør-Trøndelag er eksempler på fylker som nå har 16 ukers gjennomsnittlig forsinkelse på behandlingen. Det er ikke bra, og det fordrer en egen, særlig innsats fra regjeringen for å få gjort noe med det.

Jeg hadde for kort tid siden et skriftlig spørsmål til statsråden, hvor statsråden i sitt svar signaliserte økte midler. Det ligger noe økte midler inne, men spørsmålet er om det er en tilstrekkelig satsing. Det er relativt beskjedne midler vi snakker om. Selv om tallene ikke er så dårlige for resten av landet som for de to nevnte fylkene, er det klart at dette ligger betydelig tilbake å ønske. Fylkesnemndene er en såpass sentral del av strukturen i barnevernet – vi snakker om en egen institusjon i barnevernet – at dette burde kort og godt vært ivaretatt bedre. Det er så

enkelt, og så vanskelig, som det. Dette er rett og slett for dårlig.

Jeg imøteser statsrådets innlegg, som kommer litt senere i denne debatten, og håper at han der ikke bare vil snakke om fylkesnemnd kontra domstol, men at han også vil forklare oss hva han tenker å gjøre, og hvordan man kan få orden på det systemet vi nå har.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Gina Knutson Barstad (SV) [15:04:47]: Det forslaget vi behandler i dag, er et forslag som omhandler svært alvorlige ting – tvangssaker etter barnevernsloven og sosialtjenesteloven. Det skal ikke mye fantasi til for å se for seg at dette er noen av de vanskeligste situasjonene som både barn og voksne kan havne i. Nettopp derfor stilles det store krav til det offentlige, til fylkesnemndene og domstolene, om rettssikkerhet og om at disse familiene blir møtt med respekt i det systemet.

For øvrig har jeg telt antall ganger ordet «rettssikkerhet» forekommer i flertallets merknader – det er fire ganger. Så jeg forstår ikke helt representanten Hornes innlegg om at dette ikke er behandlet av regjeringspartiene. Det er jo tvert imot noe som regjeringspartiene, som en del av et større flertall, understreker som en viktig del av disse problemstillingene.

SV støtter ikke forslagene fra Fremskrittspartiet. Det er 19 år siden nemndene ble opprettet, og erfaringene vi har derfra, er stort sett gode. En av grunnene til det er jo nettopp at fylkesnemndene kombinerer den juridiske og faglige innsikten med lekmansskjønn. Ordinære domstoler har ikke spesialkunnskapen om barns oppvekst og om barns behov. Ikke minst, så er det veldig korte frister i barnevernsloven, og det er veldig vanskelig å se for seg at de ordinære domstolene skulle ha mulighet, kapasitet, til å behandle saker like raskt som fylkesnemndene. Dette er kanskje spesielt verdt å nevne nå som vi er i desember måned. For å si det sånn: Desember var for meg i 1990 en mye lengre måned enn desember er nå i 2011 – et barneår går ganske mye saktere enn et voksenår. Og dette handler om barns rettssikkerhet: Rask behandling er avgjørende for barns rettssikkerhet i disse spørsmålene.

Fylkesnemndene gjør et ekstremt viktig arbeid. Derfor har regjeringen prioritert å styrke saksbehandlingsskapasiteten i budsjettet for 2011. Det gjør den også i budsjettet for 2012, nettopp med tanke på det jeg snakket om; barns rettssikkerhet og at barn som er voldsutsatt, eller er i hjem der de ikke har det bra, skal få hjelp så raskt som mulig.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [15:07:35]: Spørsmål om barns rettigheter og rettssikkerhet er veldig viktige problemstillinger. Spesielt er de viktige for barn som er ekstra sårbare, og som av en eller annen grunn ikke har foreldre som har mulighet til primært å stå på for barnas rettigheter. Spesielt vanskelig blir det når det som er barnets beste, ikke nødvendigvis stemmer overens med det foreldrene oppfatter som kanskje både sitt beste og ungens beste. Det er problemstillinger som generelt er vanskelige

når en jobber med rettigheter for barn og unge – definisjonen av hva som er barnets beste, er veldig vanskelig. Derfor tilligger det rettsapparatet generelt, men spesielt fylkesnemndene som skal behandle disse sakene, et veldig stort ansvar: å være med og se på hva man mener er barnets beste – kanskje spesielt fordi det er en tøff avgjørelse å skulle si at det å være sammen med egen familie ikke er til barnets beste, men også det å si til foreldrene at man er nødt til å finne en annen løsning. Det sier seg derfor selv at dette er saker som får store konsekvenser, uansett utfall. Fylkesnemndene skal i mange saker også gjøre vedtak som angår unger som selv ikke har mulighet til å uttrykke sin mening. Da er det ekstremt viktig at man både har en høy kompetanse, og at de som tar beslutningene, kjenner sakskomplekset godt.

Saksbehandlingstid er et tema som mange har vært innom. Det er en veldig viktig faktor, og i dag kan det være litt for lang ventetid. Men det er lite som tilsier at en overføring av disse barnevernssakene til domstolene skal korte ned saksbehandlingstida fordi de fristene som er i barneloven, også er veldig korte. Man vet at man i domstolene har en ganske lang ventetid i noen saker, samtidig som man behandler et veldig mye større sakskompleks. Da blir det viktig å styrke saksbehandlingsskapasiteten med mer ressurser, noe som denne regjeringen har bidratt med. Men det er også viktig at fylkesnemndene selv hele tiden har fokus på kvalitet i behandlingen av saken, i tillegg til at man hele tiden sørger for å ha god kompetanse på barn og på barnevernsfeltet, at man er oppdatert på de signalene som kommer, og er veldig bevisst på hvordan man selv omtaler både unger og foreldre, og hva man da velger å vektlegge i sin saksbehandling. Både fylkesnemndene og rettsapparatet for øvrig er helt avhengige av tillit – blant folk generelt og spesielt blant dem som er involvert i disse sakene.

Selv om man ikke er enig i forslaget fra Fremskrittspartiet, er det viktig at man tar disse signalene på alvor, og ikke minst følger utviklingen, for alle ønsker jo at man skal finne løsninger som i størst mulig grad kan ivareta det som er det beste for ungen. Så må man se om det blir en bedring, og eventuelt vurdere om det er noen andre grep som kan gjøres – som ikke bare handler om penger, men også om andre ting man kan gjøre for å bedre situasjonen.

Statsråd Audun Lysbakken [15:11:14]: Barnevern handler om noe av det aller viktigste som finnes, nemlig forholdet mellom barn og deres foreldre. Derfor er rettsikkerheten til barna og familiene helt avgjørende. Intensjonen med opprettelsen av fylkesnemndene var nettopp å styrke rettssikkerheten ved å etablere et avgjørelsesorgan som var uavhengig og frittstående. Det var også viktig å kombinere et lekmansskjønn med juridisk og barnevernsfaglig innsikt. Jeg er glad for at flertallet i komiteen er enig i at fylkesnemndene er best skikket til å avgjøre disse helt spesielle barnevernssakene.

Før fylkesnemndene ble opprettet, var det helse- og sosialstyret i en kommune, eller et underutvalg av helse- og sosialstyret, som avgjorde tvangssakene etter barnevernsloven på initiativ fra barnevernsadministrasjonen i kom-

munene. Denne ordningen ble sterkt kritisert, bl.a. som følge av at saksforberedelse og vedtakskompetanse var kombinert på en uheldig måte, og at barnevernstjenestens rolle som både hjelper og tvangsutøver var vanskelig. Fylkesnemndene har siden opprettelsen i 1993 opparbeidet seg bred erfaring og en særskilt kompetanse på barnevernsområdet. Fylkesnemndssystemet har vist seg godt egnet til å behandle disse spesielle sakene. Forskningsevalueringen Evaluering av rettsikkerheten ved behandling av barnevernssaker i fylkesnemnda, som ble gjennomført i 2000 og 2001, viser at rettsikkerheten er godt ivaretatt.

1. januar 2008 trådte det i kraft nye saksbehandlingsregler for fylkesnemndene som var spesielt tilpasset barnevernssakene. De nye reglene skal sikre en enhetlig og hensiktsmessig saksbehandling i tråd med regler for god saksbehandling i de ordinære domstolene. Moderniseringsprosessen som har pågått i domstolene, har dermed også fått innvirkning for fylkesnemndenes saksbehandling.

En nemnd i en barnevernssak ledes av en fylkesnemndsleder med særskilt juridisk kompetanse. Med seg har fylkesnemndslederen normalt et medlem fra et fagkyndig utvalg og et medlem fra et lekmannsutvalg. Der som det legges fram en sakkyndig utredning i en sak, skal selvfølgelig ikke den som har laget denne, sitte i nemnda. Jeg mener det er en styrke at det er fagpersoner inne både i utredningen av saken og som delaktige i vedtaket. I tillegg er alle sakkyndige utredninger gjennomgått av Barnesakkyndig kommisjon før disse kan benyttes i fylkesnemnda. Fylkesnemndas vedtak kan videre bringes inn for de ordinære domstolene, og det skjer i en del tilfeller.

Nær sagt alle akutt saker og klagesaker blir behandlet innen de korte fristene som loven setter, men samtidig vet vi at ventetiden i fylkesnemndene er for lang i mange saker. Sånn skal det ikke være. Det er derfor gjort en rekke ting for å gjøre noe med den utfordringen. Det er tilsatt nye fylkesnemndsledere, budsjettet til fylkesnemndene er styrket og ikke minst er fylkesnemndene nylig omorganisert. Jeg forventer at dette skal redusere saksbehandlingstiden. Riksrevisjonen kartla i 2008 og i 2009 årsakene til saksbehandlingstiden i fylkesnemndene. Riksrevisjonen pekte da både på manglende kapasitet og på svakheter i den administrative virksomheten, som vesentlige årsaker til dette. De utfordringene er nettopp det regjeringen har tatt tak i. I inneværende år er budsjettet styrket med 10 mill. kr for å tilsette nye fylkesnemndsledere, og etter omorganiseringen er det tidligere regionleddet avviklet. Direktøren har gitt de daglige lederne av hver nemnd et tydeligere og mer direkte ansvar, og det er også blitt lettere å få til samarbeid på tvers av nemndene.

Jeg kan også opplyse om at vi ser en positiv utvikling, selv om det fortsatt er langt igjen til der vi vil være. Per 1. september var det totalt 722 ubehandlede saker i nemndene, mens dette tallet var redusert til 626 saker per 1. november. Vi ser de siste årene at antallet saker har vært høyere enn det vi har ventet oss, og det har bidratt til problemstillingene, men saksinngangen har per andre kvartal 2011 stabilisert seg på 2010-nivå. Jeg håper at de grepene vi nå har tatt, skal brin-

ge oss nærmere en tilstand som vi kan være bekjent av.

Til slutt vil jeg si at fylkesnemndene også i årene som kommer, bør spille en viktig rolle som forvaltningsorganer med ansvar for noen av de vanskeligste, men også viktigste, oppgavene i vårt velferdssystem. Det synes derfor i dag ikke å være gode grunner som tilsier en overføring til domstolen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [15:16:28]: For å ivareta rettsikkerheten, som statsråden nå er veldig opptatt av, er det viktig at alle sakkyndige parter er objektive og partsnøytrale i sine vurderinger. Dagens praksis viser at det i mange tilfeller ikke skjer, og menneskerettskonvensjonens artikkel 6 sier at enhver har krav på en rettferdig rettergang. Det har også vært flere undersøkelser som viser stor mangel på kontroll av feilkilder med hensyn til bruk av observasjoner, tester og vurderinger. Fremskrittspartiet mener en rettferdig rettergang krever vanntette skott mellom de psykologene som tar oppdraget fra barnevernet, og de som påtar seg å være sakkyndige meddommere for domstolene og fylkesnemndene.

Mitt spørsmål blir da: Mener statsråden at rettssikkerheten blir ivaretatt godt nok i fylkesnemndene, slik de fungerer i dag?

Statsråd Audun Lysbakken [15:17:23]: Ja, jeg mener vi har et system som fungerer godt. Hovedproblemet med systemet er at vi ikke klarer å behandle sakene raskt nok. Jeg redegjorde i mitt innlegg for de tiltak vi har satt inn for å gjøre noe med det.

Når det gjelder forslagsstillernes betenkning, at psykologer kan være både utreder for kommuner og sakkyndig medlem av fylkesnemndene, har jeg ikke grunn til å tro at det innebærer noe vesentlig problem i og med at habiliteten alltid skal vurderes i den enkelte sak. Vanntette skott er vanskelig fordi vi aldri må redusere på det vi måtte gjort hvis vi skulle fulgt Fremskrittspartiets forslag, nemlig kravene til kompetansen hos dem som skal være inne i disse sakene. Det er begrenset hvor mange i denne faggruppen som tilfredsstiller de kravene. Derfor må vi stole på at det gjøres gode og grundige habilitetsvurderinger i den enkelte sak. Jeg har ikke grunn til å tro noe annet enn at det blir gjort.

Olemic Thommessen (H) [15:18:33]: Jeg tar signalene som statsråden ga, til etterretning, også i forhold til de spørsmål jeg reiste i mitt innlegg.

Nå er jo ikke 10 mill. kr til ny ledelse all verdens midler i forhold til den kapasitetsutfordringen som synes å være i fylkesnemndene. Det er saksbehandlerleddet som nok må styrkes atskillig for å få sakene unna. Slik sett er det i hvert fall vårt klare signal at dette er et område som må styrkes ytterligere, uten at vi har detaljinnsett i dette nå.

Mitt spørsmål til statsråden er om han er enig i at det er kapasiteten totalt som må økes, og hva slags tidsperspek-

tiv han ser for seg i forhold til å få løst etterslepet som vi nå står overfor.

Statsråd Audun Lysbakken [15:19:32]: Som jeg har vært inne på, mener jeg at det har vært to hovedsvakheter. Det ene er akkurat det som representanten Thommessen peker på, manglende kapasitet, men det andre er svakheter i måten dette har vært organisert på og i den administrative styringen av nemndene. Vi har prøvd å gjøre noe med begge deler. Den omorganiseringen vi nå har gjennomført, tror jeg også har bidratt til at vi nå ser denne positive utviklingen, som jeg nevnte i mitt innlegg, og som – hvis den fortsetter – forhåpentligvis vil bringe oss dit vi skal. Men vi må også ha en kapasitet som står i stil med den store vekst som har vært i antall saker de siste årene. Vi vil nå først få se resultatene av den økte bevilgningen vi har hatt i inneværende år. I tillegg har vi på toppen lagt en del penger for neste år.

Jeg vil følge veldig nøye med på dette, også i de kommende budsjetttrundene, for eventuelt å bevilge større midler hvis det trengs for å utvide kapasiteten ytterligere.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:20:43]: Jeg merker meg med interesse statsrådets formulering om at han håper at disse tiltakene bringer oss nærmere en situasjon vi kan være bekjent av.

Jeg har to spørsmål. Det ene er om statsråden er sikker på at de tiltakene som han viser til for strukturen på fylkesnemndene, reelt sett øker behandlingsskapasiteten, eller om det bare er en opprydning i struktur og ikke i kapasitet. Det andre spørsmålet er det som går på kvaliteten i behandlingen. Vi får, som nevnt her, stadige innspill og synspunkter som går på at om ikke det er i samme sak, så er det i hvert fall de samme menneskene som utreder for kommunen, og som kommunen møter igjen som sakkynndige i nemnda – at det er et lite miljø av sakkynndige som pendler mellom disse rollene, og at det svekker kvaliteten i systemet. Oppfatter statsråden at det er et problem?

Statsråd Audun Lysbakken [15:21:51]: Det første først: Jeg mener at vi av de tallene som vi nå har, kan se at de grepene vi har satt inn, begynner å virke. For enkelte nemnder er beramningstiden betydelig redusert i forhold til første tertial, i tillegg til at antall ubehandlede saker har gått ned fra september til november. Vi har i tillegg til endringene jeg nevnte, også gjort det mulig for nemndledere fra nemnder med større kapasitet å hjelpe til med saker i nemnder der ventetiden er lang. Det har også bidratt positivt.

Saksbehandlingstiden ser vi varierer kraftig mellom nemndene. Det indikerer, mener jeg, at det fortsatt er et potensial for forbedring, og at det ikke bare er investeringer i kapasitet, men også smart organisering som må til.

Så nevnte man dette med den sakkynndige kompetansen. Det korte svaret på det er at den kan helt sikkert alltid bli bedre. Jeg tror ikke svaret her er vanntette skott, men det er klart at mer kompetanse også vil gjøre det lettere å være sikker på at vi unngår rolleblanding.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Horne (FrP) [15:23:09]: I to år har jeg vært medlem av familiekomiteen, og av og til lurer jeg på om det er bare undertegnede som får alle disse telefonene fra fortvilte tanter, onkler, besteforeldre og foreldre. Så vet jeg at jeg hele veien når jeg får de telefonene og hører at voksne folk sitter og griner i telefonen i frustrasjon over avgjørelser i fylkesnemndene, alltid må tenke på at det er to sider av en sak. Det prøver jeg alltid å ha med meg.

Likevel hadde jeg håpet at denne debatten ikke skulle være en debatt om at det er for lang saksbehandlingstid, og at det er for mange saker i fylkesnemndene. Det er vi alle helt enige om at vi må gjøre noe med. Men vi kunne hatt en debatt om rettssikkerheten, sånn at vi kunne være helt sikre på at i de avgjørelsene som blir tatt i fylkesnemndene, er rettssikkerheten til barna og familien ivaretatt. Det er for mange eksempler, og jeg må si at når det også er framstående menneskerettsjurister som stiller spørsmål om hva det er som skjer, er det vår plikt som politikere å kunne løfte blikket, stille et kritisk spørsmål og se om vi er sikre på at rettssikkerheten blir ivaretatt.

Statsråden sier at vi alltid kan bli bedre. Ja, det er flott at han kan si at vi alltid kan bli bedre, men hva slags tiltak skal vi gjøre for å sikre oss at ting blir bedre? Jeg mener at et viktig spørsmål i denne debatten er om vi er sikre på at rettssikkerheten i barnevernet fungerer på rett måte.

Så har jeg lyst til å takke for signaler som kommer både fra Senterpartiet og fra Høyre, og på slutten fra Kristelig Folkeparti, om at det er viktig å ha en debatt om fylkesnemndene fungerer. Nå fremmer Fremskrittspartiet et forslag om å legge ned fylkesnemndene. Ja, det kan godt være at det er for tidlig å fremme det forslaget, men vi vet at Fremskrittspartiet mange ganger ligger foran sin tid. Det som er viktig, er i hvert fall at vi får på plass et organ som ivaretar rettssikkerheten. Så får vi bare beklage at vi ikke får flertall for det forslaget i dag, men jeg håper at statsråden likevel vil ta med seg de alvorlige bekymringene som vi har tatt opp i saken om at det er en liten pott med sakkynndige og psykologer, som er et lite miljø, at han tar med seg de problemstillingene som blir reist, og at han i det videre arbeidet med barnevernet kan forsikre oss om at rettssikkerheten til barna skal bli ivaretatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11. (Votering, se side 1051)

Sak nr. 12 [15:26:07]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om å avgrense rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap (Innst. 72 S (2011–2012), jf. Dokument 8:171 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Olemic Thommessen, som får ordet på vegne av saksordføreren, Linda C. Hofstad Helleland.

Olemic Thommessen (H) [15:27:35]: Da kontantstøtten ble innført, mottok tre av fire ett- og toåringer slik støtte. Høyre ser på kontantstøtten som et viktig bidrag til familienes valgfrihet og mulighet til å sy sammen en hverdag som passer for den enkeltes familie. Høyre vil arbeide for å opprettholde familienes valgfrihet fordi vi mener det er til barnas og familienes beste. Vi vet at trygghet er viktig for å sikre barn gode oppvekstvilkår, og Høyre legger til grunn at familienes valgfrihet skal sikres, ikke minst i lys av den respekt vi skylder den unike ramme som den enkelte familie representerer. Det gjelder også familier som har sitt utspring i andre kulturer. Det synes jeg det er grunn til å understreke, for både i forbindelse med dette forslaget og i enkelte andre sammenhenger diskuteres kontantstøtten i lys av ønsket om å regulere nettopp disse familienes atferdsmønstre.

Antallet mottakere av kontantstøtte har gått kraftig ned i takt med den store utbyggingen av barnehager vi har hatt de siste årene. Det gjør ikke ordningen mindre viktig. Antallet er i seg selv ikke avgjørende for dette.

Forslagsstillerne begrunner sitt forslag om å begrense retten til å motta kontantstøtte ut fra statsborgerskap ut fra integrasjonshensyn. Det er en liten del av kontantstøttemottakerne som er dårlig integrert. Om lag ¼ av kontantstøttemottakerne har innvandringsbakgrunn, og blant disse igjen er det mange som er godt integrert. Noen av de familiene som mottar kontantstøtte, kan man konstatere har en dårlig grad av integrering, men fra Høyres synspunkt og fra flertallets synspunkt er det ikke kontantstøtten som skal være regulerende for dette. Viktigere er det at man har andre og mer målrettede ordninger for å gripe fatt i nettopp disse.

I Høyres alternative budsjett for 2012 satser vi på en bedre språkopplæring, arbeidstrening og redusert foreldrebetaling i barnehagen, som tiltak for å styrke integreringsarbeidet. Gratis barnehage for alle som deltar i introduksjonsprogrammet, økt støtte til norskopplæring og lavere foreldrebetaling i barnehagen for familier med lav inntekt vil gi barn og foreldre fra minoritetsfamilier bedre norskkunnskaper, og dermed bedre muligheter for å mestre skolen og delta i samfunnet. Dette er målrettede tiltak som vil få flere mennesker med minoritetsbakgrunn integrert i samfunnet. Dette er god integreringspolitikk.

Kontantstøtten er bostedsbasert. Alle som er bosatt i Norge, er pliktige medlemmer av folketrygden, uavhen-

gig av statsborgerskap. Rett til kontantstøtte avhenger av at barnet er bosatt i Norge. Høyre, i likhet med flertallet i komiteen, finner ikke grunn til at det norske trygdesystemets klare hovedregel skal fravikes, og mener at vi må fremme andre typer forslag for å løse de utfordringene forslagsstillerne tar opp i sitt forslag.

Høyre er glad for at også forslagsstillerne mener at kontantstøtten er en viktig ordning for å sikre familienes valgfrihet og til å kunne velge omsorgsløsning for egne barn. Problemstillingene de tar opp når det gjelder barn og integrering, er også relevante. Høyre er derimot uenig i det fremlagte forslag til løsning på disse utfordringene.

Gunn Karin Gjul (A) [15:32:38] (komiteens leder): Arbeiderpartiet er helt enig med forslagsstillerne i at kontantstøtten hemmer integrering, men vi er grunnleggende uenig med forslagsstillerne i konklusjonen på forslaget, nemlig at vi skal diskriminere norske innbyggere basert på hudfarge. Det kan ikke være sånn at en mor med somalisk bakgrunn ikke skal ha mulighet til å ta imot kontantstøtte, mens en mor med etnisk norsk bakgrunn skal ha mulighet til å gjøre det. For det finnes også familier i Norge med etnisk norsk bakgrunn som definitivt har problemer når det gjelder språkutvikling, og som har barn som har bedre av å gå i barnehage enn å være hjemme hos familien. Her er det ingen grunn til at man skal forskjellsbehandle.

Vi er enig i at den beste løsningen når det gjelder integrering, men også med tanke på å løse problemer som vi ser i en del ressursvake familier – barn som har problemer med språkutvikling, sosial trening og sånne ting – er at vi avviker kontantstøtten og gir disse barna et godt barnehagetilbud. Det er også masse forskning som nå dokumenterer dette. Vi har mor–barn-undersøkelser som viser at treåringer fra ressursvake familier har en dårligere språkutvikling enn treåringer som har gått i barnehage. Vi har resultater fra forskning som ble foretatt første gang i 1976–1979, og som ble fulgt opp nå for et par år siden, som viser at barnehagen bidrar til en positiv utvikling, ikke minst for barn som kommer fra veldig ressursvake familier. Det er også en side av saken som jeg håper Fremskrittspartiet vil se på.

Men vi er enig med Fremskrittspartiet med hensyn til alle de offentlige utredningene som er kommet de siste årene, som gjelder integrering. Vi har fire offentlige utvalg: Østberg-utvalget, Kaldheim-utvalget, Brochmann-utvalget og også for den saks skyld Fordelingsutvalget. Alle fire utvalgene konkluderer med at man enten bør kutte ut kontantstøtten eller kutte i den, nettopp ut fra et integrasjonshensyn.

Så er det spørsmålet om valgfrihet. Den viktigste valgfriheten for norske kvinner, enten de er fra Somalia, fra Norge eller fra andre land, og som bor i Norge, er muligheten til å få barn samtidig som man er yrkesaktiv. Hvis man ser dette i et perspektiv utenfor Norges grenser, er kvinner i både Tyskland og Italia misunnelige på oss fordi vi har muligheter til det. Dette er den største valgfriheten. Derfor mener vi at vi fortsatt skal ha en offensiv utbygging av barnehager. Vi ser også at når småbarnsforeldre får muligheten til å velge, velger de ikke kontantstøtte. Da velger

de faktisk barnehage. Bare se på den utviklingen som har vært siden 2000 og fram til i dag, det er bare en tredjedel som tar imot kontantstøtte i dag i forhold til for bare ti år tilbake. Dette betyr at når man setter i gang en massiv utbygging av barnehager, foretrekker familiene barnehage framfor kontantstøtte. Derfor håper jeg at Fremskrittspartiet istedenfor å komme med forslag som er diskriminerende, og som faktisk bidrar til å forskjellsbehandle norske borgere, gjør som regjeringspartiene nå foreslår i sitt budsjett: å avvikle kontantstøtten for 2-åringene. Det er det beste integreringstiltaket som er gjort i Norge på lang tid.

Solveig Horne (FrP) [15:37:07]: Jeg vil først av alt få takke representanten Gunn Karin Gjul fra Arbeiderpartiet for støtten når det gjelder integreringspolitikken. Det viser bare at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet står veldig mye sammen og har like meninger om integreringspolitikken.

Så til saken: For Fremskrittspartiet har kontantstøtten alltid vært en viktig ordning, som først og fremst skal likestille alle småbarnsforeldre med hensyn til overføringer av offentlige midler til barnepass. I tillegg mener Fremskrittspartiet at kontantstøtten er og har vært en viktig ordning for familiers valgfrihet. Fremskrittspartiet mener det er et gode at foreldre som ønsker å tilbringe tid med barna sine de første leveårene, gis mulighet til dette.

Selv om vi ser at resultatet av barnehageforliket har ført til at antallet barn som går i barnehager, har økt, mener vi at valgfriheten til foreldrene er viktig, og at kontantstøtten derfor må opprettholdes, slik den er i dag.

Det er opp til foreldrene å velge barnepass, men vi ser at fokusering på barns lek, læring og sosialisering kan ha vært en viktig forklaringsgrunn til at noen allerede i barns andre leveår velger å benytte seg av retten til barnehageplass, og for noen foreldre er barnehage det beste for deres barn og familie.

Det er nok noen i denne salen som kommer til å si at dette forslaget ikke vil ha betydning etter at regjeringen nå endrer kontantstøtten for neste år til kun å gjelde ettåringer. Det er nok helt sikkert også noen som vil si at Fremskrittspartiet med det forslaget som ligger til behandling, har fremmet et forslag der vi snakker mot oss selv ved å fremme et forslag om å frata noen familier den valgfriheten. Det skal jeg ikke argumentere mot, men prøve å forklare hvorfor Fremskrittspartiet fremmer dette forslaget.

Vi har i dag en utfordring med EØS-avtalen sett i forhold til de trygdeytelsene og sosialytelsene vi har i dag. Da ser vi at det er viktig å se på avgrensinger av dette. Selv om motstanderne argumenterer med at det ikke er så mange foreldre med minoritetsbakgrunn som mottar kontantstøtte, er det likevel en altfor høy andel, slik Fremskrittspartiet ser det.

Mange av de foreldrene som i dag mottar kontantstøtte, er foreldre med minoritetsbakgrunn, med bakgrunn fra land utenfor Europa, og begrunnelsen for å velge kontantstøtte framfor barnehageplass har i noen minoritetsmiljøer vært at de skal lære sin egen kultur først.

Fremskrittspartiet mener, og det viser også en del

undersøkelser, at tilpassing til og deltakelse i det norske samfunnet er noe mange innflyttede personer finner utfordrende, og spesielt er det utfordrende for kvinner fra land med patriarkalsk struktur – de kan oppleve integreringsprosessen vanskelig. Det er i et slikt perspektiv kontantstøtten kan framstå som et hinder for å fremme integrering, og således ha motsatt effekt. Det er det som har vært hovedformålet til Fremskrittspartiet med å fremme denne saken.

Selv om familiene skal ha valgfrihet til å velge det som er best for familien, vet vi alle at det er viktig at barna så tidlig som mulig gis mulighet til å ta del i aktiviteter utenfor husets fire vegger og er i interaksjon med andre barn.

Vi har sett at barnehager for barn i denne gruppen framstår som effektiv integrering gjennom lek, læring, sosialisering, språktrening og samhandling – i motsetning til kontantstøtte, som gjør at mor som regel velger å være hjemme med barna.

Fremskrittspartiet registrerer at flertallet mener Fremskrittspartiet tar opp relevante problemstillinger for barn og integrering i forslaget, uten at de kommer med konkrete forslag til løsninger selv.

Det er ofte enkelt bare å lukke øynene og tro at alt går over av seg selv, men for disse barna og disse familiene det gjelder, går det ikke over. Dagens avgrensing av rett til kontantstøtte ivaretar ikke interessene til barn og kvinner fra enkelte minoritetsmiljøer. På denne bakgrunn er det Fremskrittspartiet fremmer denne saken om å forbeholde retten til kontantstøtte til norske statsborgere og borgere fra EØS-området. Fremskrittspartiet er vant med å få kritikk for slike forslag, men ofte får vi rett likevel etter en tid. For Fremskrittspartiet har det viktigste vært å styrke muligheten for best mulig integrering, og ikke minst styrke barnas muligheter til å fungere godt i det norske samfunnet.

Dermed tar jeg opp det mindretallsforslaget som ligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har dermed tatt opp det forslaget hun refererte til.

Gina Knutson Barstad (SV) [15:41:45]: Dette forslaget er nok et eksempel på Fremskrittspartiets hule valgfrihetsretorikk.

I alle sammenhenger der jeg har vært de siste årene i hvert fall, velger Fremskrittspartiet å hevde at det er en soleklar rett å velge å være hjemme med barna. Ja, faktisk løper de omtrent med stokker og skjellsord etter regjeringen når den fremmer likestillingspolitikk, f.eks. papperm: Staten overstyrer, lyder det vanlige hylekoret fra Fremskrittspartiet.

I dag avslører de at den valgfriheten de til vanlige prediker, ikke skal gjelde for alle. Det viser de i spørsmål som omhandler trygd, og det viser de i andre debatter i Stortinget, og også i dette forslaget.

Fremskrittspartiet er kjent for å bli feminister hvis det betyr at de kan argumentere for restriktiv innvandringspolitikk. De later som om «ulikestilling» er et problem de andre har. Med «de andre» mener de ofte muslimer eller

innvandrere. Samtidig kjemper Fremskrittspartiet imot all den gode likestillingspolitikken som har vært innført i Norge historisk sett, og som blir gjennomført nå. Dette er en dobbeltmoral jeg reagerer på.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er følgende: Er det bare kvinner med minoritetsbakgrunn som blir likestilte av å jobbe, eller gjelder det også norske kvinner? I den sammenheng kan det være artig å peke på den Fafo-rapporten som viser at norske minoritetskvinner er mer yrkesaktive enn italienske majoritetskvinner.

Det er ingen hemmelighet at SV er motstander av kontantstøtten. Det er vi fordi den hindrer kvinnelig yrkesdeltakelse, den er til hinder for likestillingen i Norge, den holder barn som trenger det utenfor barnehage – og da snakker vi ikke bare om minoritetsbarn, da snakker vi også om barn som kommer fra hjem med lite ressurser – og det var den borgerlige regjeringens måte å kjøpe seg ut av barnehageløftene på i sin tid.

Men vi i SV kommer til å være klinkende klare på at så lenge det er en rett til kontantstøtte i Norge, skal den gjelde alle.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [15:44:17]: Kontantstøtten er en viktig sak for Senterpartiet. Regjeringen har styrket kontantstøtten for ettåringene, og det er en veldig viktig sak for mange. Den er med på å styrke valgfriheten, og er spesielt viktig for mange i overgangen mellom foreldrepermisjon og arbeid. Det er spesielt det vi får mange tilbakemeldinger om, at etter det første året når man skal gå ut i jobb igjen, er det mange som ønsker en mer fleksibel ordning. Det har nå regjeringen gått inn for.

Det er en kjent sak at regjeringspartiene har en litt ulik inngang til spørsmålet om kontantstøtte, og etter innleggene fra representantene fra både Arbeiderpartiet og SV føler jeg at rommet er litt vidt for å fremme primærstandpunkt i saken. For det første må jeg si at jeg er litt overrasket over at Fremskrittspartiet velger å fremme dette forslaget, for jeg opplever at både Senterpartiet og Fremskrittspartiet er veldig opptatt av viktigheten av kontantstøtten. Det som overrasker meg, er at man i så stor grad velger å fremme integreringsperspektivet og ikke ser på at det faktisk er en ganske liten andel av innvandrerne som mottar kontantstøtte. Jeg er langt på vei enig i mye av det Høyre skisserer i denne saken. Så er det sånn at argumentet om språkutvikling blir litt mindre relevant nå etter det grepet regjeringen har tatt, der man sier at kontantstøtten kun skal gjelde for ettåringene.

Så er det jo sånn at mange uansett vil velge å være hjemme. Det er også noe med at man er nødt til å ha respekt for at noen familier faktisk velger det, fordi de oppriktig mener at det er best for sin familie og sine unger, at det nødvendigvis ikke er best med barnehage i alle tilfeller. Så var representanten Gjøl også inne på spørsmålet om barnehage og kontantstøtte, og sier at et flertall velger barnehage. Men det er jo et økonomisk spørsmål. Jeg mener at regjeringen i denne saken har vært med å øke valgfriheten for familiene, nettopp ved at man øker støttebeløpet, så enda flere familier har mulighet til å ta et reelt valg om man ønsker å være hjemme eller ikke.

Det andre som overrasket meg litt, er at Fremskrittspartiet med dette forslaget er med på å redusere verdien av kontantstøtten. Man løfter det liksom ikke opp som en generell ordning som skal være like viktig for alle, men begynner med en debatt som går ut på å avgrense den, istedenfor å si at den skal være en universell ordning på lik linje med andre ordninger. At man velger å gjøre det, mener jeg er med på å svekke kontantstøtten som ordning, og det synes jeg blir litt spesielt.

Så tok representanten Horne opp det om å snakke mot seg selv. Jeg hadde egentlig ikke tenkt å si noe om det, men i og med at hun selv nevnte det, slo to ting meg. Vanligvis befinner vi oss på hver vår side her. Når man diskuterer valgfrihet, er det regjeringen som blir beskyldt for å redusere valgfriheten, mens Fremskrittspartiet ønsker mer valgfrihet. Det er to ting:

For det første virker det som det er noen saker der Fremskrittspartiet vet hva som er best for familien. Vi får ofte kastet det etter oss at regjeringspartiene liksom vet hva som er best for familien. Derfor har vi sånne og sånne ordninger, og vi velger å sette noen grenser. Men her virker det som om Fremskrittspartiet i noen saker vet hva som er best for familien. Ikke når vi snakker om foreldrepermisjon, men når det gjelder kontantstøtte, vet man det.

Det andre er det med at prisen for valgfrihet er at folk ikke alltid velger det man selv mener er rett. Sånn er det i alle saker. Det hender man legger inn noen føringer eller knytter noen krav til ulike goder, fordi man mener at det er rett ut fra mange perspektiver. Sånn er det åpenbart også for Fremskrittspartiet akkurat når det gjelder kontantstøtte, selv om man mener at det ikke er rett når man snakker om foreldrepermisjon.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:48:29]: Her var det mye man kunne ha kommentert på 5 tilmålte minutter. Basert på det siste innlegget må jeg si at det jo hadde vært festlig å være flue på veggen når de rød-grønne diskuterer kontantstøtte internt i sine møter.

Kristelig Folkeparti er for valgfrihet, fordi vi tror at foreldrene rett og slett er i stand til å gjøre gode og kloke valg, og at de vet best hva som er bra for sin familie og ungene. Fremskrittspartiet er for valgfrihet, fordi man mener at foreldrene vet best for sine unger, hvis de har statsborgerskap i EØS-området.

Så en liten bemerkning til SV, som stadig utfordrer Fremskrittspartiet på ulike områder. Ikke minst i integreringspolitikken, har vi jo gjentatte – mange – eksempler på at SV bruker kontantstøttestatistikken til å stigmatisere innvandrere. Man viser rett og slett til statistikken: Fordi x antall innvandrere bruker kontantstøtten, er det per definisjon et integreringsspørsmål, altså underforstått: En innvandrer som bruker kontantstøtten, er dårlig integrert. Det er stigmatisering.

Fjerning av kontantstøtten er svaret. Hva var spørsmålet? Det kan vel stå som en overskrift på mange av de innleggene som jeg har hørt i dag – og ellers – fra de rød-grønne om kontantstøtten. Representanten Gjøl viser til at når foreldrene får anledning til å velge, velger de barneha-

ge. Og hva begrunner hun det med? Jo, statistikken viser at flertallet av foreldrene velger barnehage. Ja vel, jeg venter med spenning på at de rød-grønne nå fjerner den valgfrie delen av foreldrepermisjonen, for i flertallet av familiene er det jo mor som bruker den. Far bruker bare sin tildelte pappakvotest. Flertallet gjør det, ergo er det det familiefamilie vil. Hvis det er sånn de rød-grønne tenker, venter jeg spent på fortsettelsen.

Så til integreringsargumentet. Det vises til stadighet til diverse NOU-er og rapporter som er kommet. Jeg utfordrer de representantene som stadig viser til de rapportene, til å lese dem. Det er faktisk ingen av de NOU-ene som er lagt fram, som dokumenterer at kontantstøtten er et problem for integreringen. Det de rapportene viser til – de går stort sett inn på det man har fått beskjed om å utrede – er at kontantstøtten er et incentiv som gjør at det relativt sett blir mer lønnsomt å være hjemme istedenfor å bruke barnehage for ettåringer og toåringer. Fordi det er et incentiv for det, foreslår man å fjerne den – ut fra et snevert perspektiv og det mandat som man har fått tildelt. Det dokumenteres ikke at det er et problem for integreringen. Tvert imot er det sånn, som statistikken viser, at de fleste som bruker kontantstøtten, er norske foreldre. De som bruker kontantstøtten, er fra helt ulike deler av verden. Hvis det er noen som våger å påstå at de fleste innvandrere som bruker kontantstøtten, er dårlig integrert, vil jeg gjerne se den påstanden dokumentert. Jeg vil påstå det motsatte. De fleste innvandrere som bruker kontantstøtten, er godt integrerte familier. Så er spørsmålet: Når det gjelder den andelen av innvandrerne som er dårlig integrert, og som bruker kontantstøtte – for det er sikker også en andel av dem – mener man virkelig at når man tar fra dem 3 300 kr i måneden, er svaret at de blir bedre integrert? Hvis det er en mor som ikke snakker norsk, og som ikke får lov av sin mann til å gå ut i jobb, er det da slik at hvis man fjerner kontantstøtten, spretter plutselig burkaen av, iPad-en kommer fram, og man springer rett til PricewaterhouseCoopers og blir partner i byrået? Slik er ikke virkeligheten, og det illustrerer at det er helt andre tiltak som må til for å integrere dem som har utfordringer med dette.

Det vises til at det er ressursvake familier. Ja vel, de fleste av de utvalgene man stadig støtter seg på, har faktisk sagt at fjerner man kontantstøtten, må man legge inn kompensierende tiltak. Regjeringen har utelukkende fjernet kontantstøtten fordi man mener at barna må i barnehage. Så kommer statsbudsjettet, og så bygger man ikke engang barnehageplasser til disse ungene. Fjerning av kontantstøtten er svaret – hva var spørsmålet? Hvis man mener at disse familiene faktisk er ressursvake, eller at ressursvake familier er overrepresentert, er 3 300 kr mindre i måneden det eneste de rød-grønne har å tilby de familiene. Det er dobbelt usosialt.

Abid Q. Raja (V) [15:53:58]: Aller først: Representanten Håbrekke nevnte noe om at SV stigmatiserer innvandrere. Jeg tror nok SV kan klare å svare på dette selv, men jeg er ganske sikker på at det iallfall ikke er deres hensikt å gjøre det. Det er iallfall ikke statsråd Lysbakkens hensikt å gjøre det.

Men det var ikke derfor jeg tok ordet. Jeg vet ikke om det er parlamentarisk språkbruk, men jeg ble bitte lite grann irritert over representanten fra Fremskrittspartiet. Nå er jeg iallfall her, og jeg er litt mindre irritert nå, for jeg har fått gått meg en tur ut.

Jeg har bare lyst til å si det er kanskje slik demokratiet er, at man kan ha ønske om å lage parallelle regler for ulike samfunnsgrupper i Norge. Vi må rett og slett finne oss i at enkelte partier ønsker å gjøre det. Vi i Venstre ønsker ikke det; vi ønsker ikke parallelle samfunn. Vi ønsker heller ikke ulike typer regelsett for ulike borgere. Vi vil ikke ha doble standarder, som Fremskrittspartiet tar til orde for.

Dette kommer imidlertid i flere partidrakter. Jeg husker en tidligere debatt som Arbeiderpartiet var med på. De ville forby søskenbarnektenskap. Jeg var med i den debatten og kunne være med på at man ut fra medisinske årsaker kan forby ekteskap mellom søskenbarn. Det er en noe fremmed tanke i Norge, uansett, å forby ekteskap, med unntak for de ekteskapene vi allerede har forbudt. Arbeiderpartiet ville den gangen innføre det forbudet i utlendingsloven. Det var litt fremmed for meg. Man ville ha det i utlendingsloven, så de som dro til utlandet og giftet seg med sin fetter eller sin kusine, kunne ikke få lov til å komme til Norge. På den måten ville man stoppe søskenbarnektenskap på tvers av landegrensene. Men dersom det var en fetter eller en kusine i Norge, var det greit. Det tok jeg til orde imot, for jeg mener at vi ikke kan lage to ulike typer regler, en som skal gjelde for – hva skal en si – nordmenn-nordmenn, og en som skal gjelde for bindestreknordmenn, eller for dem som reiser til utlandet. Akkurat dette tar nå Fremskrittspartiet til orde for. De vil ha ett regelsett for statsborgere som er helt norske, og selv om en har bodd i Norge i mange, mange år, skal en altså ikke få rett til et velferdsgode.

Vi kan gjerne ha en debatt om kontantstøtten, men jeg mener det må være like regler for alle borgere. Og vi politikere i denne sal skal iallfall forsøke å gå foran som et godt eksempel for andre mennesker i samfunnet, som skal forsøke å ta etter oss. Jeg mener at forslaget fra Fremskrittspartiet er et eksempel på noe annet – iallfall når de vil ta til orde for doble standarder.

Venstre vil selvfølgelig stemme imot Fremskrittspartiets forslag. Jeg er veldig enig i veldig mye av det andre som framkommer i innstillingen, særlig det som er blitt framført av de representantene som sier at man gjerne vil ha språkkartlegging av barn, og at man vil sikre at alle barn skal få barnehageplass fra 3-årsalderen hvis de ikke får god nok språkopplæring – dette er som tatt ut av Venstres program. Jeg er også enig i at man skal ha gratis kjernetid etc. Resten av det som står der, synes jeg er veldig bra. Men vi vil altså stemme imot å lage to sett regler i Norge.

Statsråd Audun Lysbakken [15:57:15]: Stortinget har i dag til behandling et forslag som vil begrense rettighetene til noen av landets innbyggere, utelukkende med den begrunnelse at de mangler norsk statsborgerskap. Jeg er glad for at komiteens flertall ikke støtter det forslaget.

Norsk trygd bygger på bosettingsprinsippet. Det betyr i hovedsak at alle som bor i Norge, har de samme trygde-

rettighetene. Det betyr også at hvis man flytter fra Norge, er man ikke lenger medlem av folketrygden, selv om man er norsk statsborger.

Alle barn som bor i Norge, får rett til kontantstøtte hvis de øvrige vilkårene er oppfylt. Jeg vil advare sterkt mot å innføre et tilleggsvilkår om at barnet må være norsk statsborger. En slik regel ville innebære en forskjellsbehandling av landets innbyggere.

Jeg synes dette er et avslørende forslag. Fremskrittspartiet pleier å framstille de politiske motsetningene i familiepolitikken slik at *de* står for frihet og vi andre står for formynderi. Nå ser vi at det de egentlig mener, er at de vil ha frihet for det representanten Raja så treffende kalte «nordmenn-nordmenn», og formynderi for de andre. Jeg synes det er en uakseptabel tilnærming. Det viser at Fremskrittspartiet ikke står for liberalisme, men en høyst selektiv form for liberalisme. Den gjelder bare for noen.

Så må jeg helt kort få lov til å kommentere representanten Håbrekkes innlegg. Jeg synes det er temmelig drøyt å påstå at SV har drevet stigmatisering av innvandrere fordi vi har ment – og mener – at kontantstøtten har uheldige integreringsmessige konsekvenser. Jeg mener også at Håbrekke leser de ulike utredningene på en litt spesiell måte. Jeg mener at summen av det som i de utredningene er lagt fram for oss, er overbevisende når det gjelder de negative integreringsmessige konsekvensene av kontantstøtten. Kontantstøttebruken er høyere blant familier med bakgrunn i andre land, samtidig som yrkesdeltakelsen blant kvinner i de samme gruppene er lavere, og barnehagedeltakelsen blant barn i de samme gruppene er lavere. Til sammen utgjør det et reelt integreringsproblem, og jeg synes det er lettvent av Kristelig Folkeparti å late som om det ikke finnes.

Så kan vi selvfølgelig diskutere hva vi gjør med det. Jeg har stor respekt for at vi har ulike løsninger, men bare å slå en strek over det og si at det ikke er en problemstilling, synes jeg blir for enkelt.

I tillegg er det slik at vi har en rekke tiltak i integreringspolitikken som nettopp er rettet inn mot å gjøre noe med disse problemstillingene. Programmet Ny sjanse f.eks., som jeg er en varm tilhenger av, har nettopp kvinner i denne situasjonen som målgruppe. De kvinner som ikke fanges opp av kvalifiseringsprogrammet fordi de ikke har vært hjemme i lang tid med sosialstønad eller trygd, men f.eks. har vært hjemme med kontantstøtte, får en mulighet til å komme inn i yrkeslivet. Det har vi svært god respons på. Gratis kjernetid til barn i områder der vi har en kombinasjon av levekårsutfordringer og høy minoritetsandel, viser seg også å være svært vellykket. Det viser at det er fullt mulig å bygge opp tilbud som gjør at disse familiene kan klare seg godt uten kontantstøtten.

Avslutningsvis vil jeg si at i motsetning til Fremskrittspartiet er jeg av den oppfatning at kontantstøtten ikke bare har uheldige konsekvenser for dem uten norsk pass. Jeg har aldri ment at kontantstøttedebatten bare skal være en debatt om integrering, det er også i aller høyeste grad en debatt om likestilling og om god familiepolitikk. De endringene som kommer i kontantstøtten fra neste år, omfatter derfor alle barn og forskjellsbehandler ikke etter na-

sjonalitet. Det bør vi, uavhengig av syn på kontantstøtten, være glad for.

Dag Terje Andersen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [16:01:39]: La meg aller først få si at Fremskrittspartiet ikke behøver å bli feminist for å argumentere for en strengere innvandringspolitikk. Men når det er sagt, har uttrykket «ressurssvake familier» blitt brukt flere ganger i debatten. Det er et uttrykk jeg liker veldig dårlig, og det stigmatiserer en del familier. Jeg ønsker å høre hva statsråden legger i uttrykket «ressurssvake familier»?

Statsråd Audun Lysbakken [16:02:12]: Jeg kan ikke huske å ha brukt det begrepet. Hvis jeg har det, vil jeg si at jeg er enig i at denne debatten ikke handler om familier som er ressurssvake generelt sett, men ofte om familier som av ulike grunner har dårligere forutsetninger enn andre for f.eks. å lykkes i arbeidslivet i Norge. Det kan f.eks. handle om familier med flyktningbakgrunn som kommer til Norge fra land med ødelagte utdanningssystemer. Vi har et arbeidsmarked i Norge som krever en høy grad av kompetanse og spesialisering. Det er en utfordring i integreringspolitikken. Men det er en utfordring som kan løses, og som jeg er langt mer optimistisk i forhold til enn det Fremskrittspartiet pleier å være, bl.a. fordi vi i dag har et introduksjonsprogram som fungerer, vi har program av typen Ny sjanse, som jeg nevnte, som gir tilbud om kvalifisering, om språkopplæring og om de grunnleggende forutsetningene for å lykkes i Norge. Men så gjelder det også å unngå at vi har incentiver som trekker i motsatt retning, f.eks. å betale folk for å la være å bruke de mulighetene som vi prøver å gi for å komme inn i arbeidslivet.

Jeg mistenker ikke Fremskrittspartiet for å være feminist i noen sammenheng. Det kan jeg forsikre spøreren om, men jeg synes likevel det er litt påfallende at partiet bruker likestillingsargumentene litt selektivt. De kommer med en tetthet i integreringsdebatten som vi ikke er vant til å se fra det partiet i alle andre debatter.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:04:01]: Jeg skal ikke bruke replikkens ene minutt til å korrigere alle unøyaktighetene i statsrådets innlegg, men jeg har et par spørsmål.

Så vidt jeg husker, er det 8 000 toåringere som mottar full kontantstøtte, som da mister den. Regjeringen legger opp til å bygge 1 160 nye barnehageplasser på grunn av den endringen, altså er det en veldig liten andel av toåringene som skal få nye barnehageplasser. Hvilke familier blant dem som bruker kontantstøtten, tror statsråden det er som kommer til å søke barnehageplass, og der den forelderen som er hjemme, kommer til å søke arbeid? Er det de godt integrerte familiene, som snakker godt norsk og har utdanning og muligheter for å komme raskt ut i jobb, eller er det de dårlig integrerte familiene, som kanskje til og med har en mor eller en far som snakker dår-

lig norsk og ikke har gode muligheter til å komme inn på arbeidsmarkedet?

Statsråd Audun Lysbakken [16:05:05]: Meg bekjent var det ingen unøyaktigheter i mitt innlegg. Men derimot i sitt innlegg tidligere sa representanten Håbrekke at de familiene som tar kontantstøtte, er godt integrert. Når representanten nå spør meg hva vi vil gjøre for dem som er dårlig integrert, er vel det en erkjennelse av at de også finnes.

Vi har ingen holdepunkter for å tro at familier med innvandrerbakgrunn, familier som f.eks. står utenfor arbeidslivet, ikke vil benytte barnehagetilbud. Tvert imot viser det seg i de områdene der vi har innført gratis kjernetid, at vi får bortimot full deltakelse i barnehagen fra alle. Det er fullt mulig å få til en deltakelse fra de barna som aller mest trenger barnehage, og som samtidig ofte kommer fra de familiene der det er aller viktigst å få mor inn i arbeidslivet, både for integreringen og for likestillingsens skyld.

Solveig Horne (FrP) [16:06:16]: Bare la meg slå fast at valgfrihet for familiene er utrolig viktig for Fremskrittspartiet, og er en av de sakene vi kjemper for. Men akkurat i denne spesielle saken står integrering foran valgfrihet på grunn av at det er så viktig å få disse familiene integrert i det norske samfunnet.

Representanten Gunn Karin Gjøl fra Arbeiderpartiet var enig med Fremskrittspartiet i at kontantstøtten i slike tilfeller i grunnen bør bort, for å sikre integrering. Mitt spørsmål til statsråden blir: Er statsråden enig med representanten Gunn Karin Gjøl fra Arbeiderpartiet i at kontantstøtte kan hindre integrering av enkelte familier?

Statsråd Audun Lysbakken [16:07:07]: Jeg er som regel enig med representanten Gunn Karin Gjøl. Det er jeg i denne debatten også.

La meg få lov til å påpeke én ting: Fremskrittspartiet har en tendens til å gjøre alle integreringsdebatter til en debatt om asylsøkere, om folk med flyktningbakgrunn eller om folk som har innvandret fra Asia, Afrika og Latin-Amerika.

De aller fleste innvandrere som kommer til Norge i dag, kommer fra EØS-området, også de fleste kontantstøttemottakerne. Det har Fremskrittspartiet nå tatt konsekvensen av – i motsetning til i debatter tidligere i år – og erkjent at en sann regelendring også vil måtte gi kontantstøtte til EØS-borgere. Men det avslører Fremskrittspartiets retorikk i integreringsdebatten, fordi man opptrer som om integreringsutfordringene kun er knyttet til gruppen med flyktningbakgrunn, mens vi vet at kanskje det viktigste for integreringspolitikken de neste årene er å lykkes med integreringen av de østeuropeiske arbeidsinnvandrere.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:08:29]: Jeg må bemerke til statsrådets kommentar om kjernetid at fortsatt er det, meg bekjent, ingen tilbud om gratis kjernetid i kontant-

støttealder. Tvert imot, det gjelder barn i fire–femårsalder og enkelte steder barn i alderen tre til fem år.

Det er også feil at jeg i mitt innlegg ga uttrykk for at ingen kontantstøttemottakere er dårlig integrert. Tvert imot sa jeg at det sikkert er en liten andel av dem som er dårlig integrert. Hvor mange det er, vet jeg ikke, men det er andre tiltak som må til. Nettopp derfor stilte jeg mitt spørsmål til statsråden, som statsråden ga et veldig utilfredsstillende svar på. Når regjeringen legger opp til 1 160 nye barnehageplasser for 8 000 unger som mister kontantstøtten, hvem av de 8 000 familiene er det som da søker barnehageplass, og der man går ut i jobb? Er det de familiene som er dårlig integrert, som ergo har en lang vei inn i arbeidsmarkedet, og som kanskje snakker dårlig norsk, osv., som da vil søke de barnehageplassene, eller er det de godt integrerte familiene som tar imot kontantstøtte, som kanskje har permisjon fra en jobb, og som snakker godt norsk? Jeg bare spør. Jeg venter fortsatt på et svar.

Så venter jeg fortsatt på dokumentasjon for påstanden om at kontantstøtten er et integreringsproblem. Når man leser de NOU-ene som man hele tiden viser til, er det faktisk incentivet i kontantstøtten de er uenig i. De dokumenterer heller ikke at kontantstøtten i seg selv er problemet, eller at fjerning av kontantstøtten løser problemet. Men de ønsker å fjerne det incentivet, og det er begrunnelsen. I hvert fall ett av de utvalgene peker på at her er det klart at kulturelle forhold er vel så viktige som de økonomiske. Dokumentasjon for påstander er alltid velkommen.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan man bruker statistikk, og hva som virker stigmatiserende, viser jeg igjen til de innleggene som nylig er holdt, og der det konstateres at fordi det er en god del innvandrergrupperinger som bruker kontantstøtten, så har vi et integreringsproblem. Det er argumentasjonen som fremmes. Så kan man jo selv vurdere hvorvidt det er stigmatiserende eller ikke.

Den enkle konklusjonen får bli at fjerning av kontantstøtten for toåringer dreier seg om én ting, om ideologi. Det dreier seg om at man ikke liker at foreldrene får velge selv, og da er det mye ærligere å innrømme det enn å prøve å lage seg et system av argumentasjon som ikke holder mål.

Abid Q. Raja (V) [16:11:44]: Vi kan gjerne diskutere om vi skal ha kontantstøtten eller ikke, men ut fra denne debatten virker det som om kontantstøtten er den avgjørende bærebjelken i integreringsspørsmålet, at det er det som er avgjørende om vi lykkes med integreringen eller ikke. Det er det jo ikke!

Integreringsspørsmålet er mye mer. Det handler om språk, det handler om utdanning, det handler om arbeid, det handler om lovlydighet. Som regel er det der det stopper opp for de fleste politikere her i Norge, fordi det er de fire parametre det er mulig å måle ting på: Hvor mye språkopplæring har man gått på? Hvor mange timer har man tatt? Har man tatt høyere utdanning eller ikke? Hvor mange er i arbeid, hvor mange er arbeidsledige? I hvilken grad begår man kriminalitet? Så glemmer man at hoveddelen av integreringsdebatten også dreier seg om verdipers-

mål: Hva mener nye borgere om menneskerettigheter? Hva mener man om likestilling? Hva mener man om demokrati? De tingene tør vi ikke, våger mange ikke, i stor grad å ta tak i.

Én av de kanskje største utfordringene i dag – vi har en del integreringsutfordringer og kommer til å ha det i årene som kommer – handler om barnefattigdom. Den statistikken som kom fra NOVA for noen år siden, viser at hvert tredje ikke-vestlige innvandrerbarn i Norge vokser opp under fattigdomsgrensen – og det er det som er årsaken om vi ikke lykkes med integreringen i fremtiden. Det er ikke kontantstøtten som er den avgjørende årsaken til det. Den avgjør ikke noe. Vi kan gjerne ha den debatten også – den har vi jo hatt før. Vi har hatt den i denne sal, og de fleste av regjeringspartiene stemte jo forslagene ned da vi la dem fram, men når man da kommer tilbake igjen og later som om kontantstøtten er den avgjørende bærebjelken i om vi lykkes med integreringen eller ikke, så blir jeg litt provosert. Det er andre ting. Men vi kan gjerne diskutere kontantstøtte, og vi kan gjerne diskutere om staten skal betale for enkeltindividets mulighet til å ha barnet hjemme, etc. Det kan vi ha mange meninger om. Dere vet jo hvilke meninger jeg har om det, men jeg mener at det ikke er avgjørende for om vi lykkes med integreringen.

Skal vi diskutere integreringsutfordringer, må vi starte på riktig sted, og det gjelder fattigdom blant innvandrerbarn i Norge. Når hvert tredje ikke-vestlige barn vokser opp under fattigdomsgrensen i Norge, er det store, store utfordringer knyttet til dette. Da snakker vi om tettbebygde strøk, vi snakker ikke minst om vold i hjemmet. Jeg generaliserer ikke nå, men jeg snakker om risikofaktorene som mange innvandrerbarn vokser opp med, altså tettbebygde strøk, fattigdom, vold i familiene. Ikke minst har man kanskje en samfunnsretorikk i debatten i Norge der Fremskrittspartiet er i førersetet, som ikke minst bidrar til å skape et vi-dem-forhold. Det bidrar heller ikke til å bygge den lojale, gode borgeren i Norge. Jeg tror at her har vi alle et ansvar om vi skal lykkes med integreringen. Jeg tror ikke vi ene og alene skal legge skylden på kontantstøtten.

Statsråd Audun Lysbakken [16:14:40]: Jeg vil advare representanten Håbrekke mot å bruke stigmatiseringsstemplet på dem som mener noe annet enn ham om kontantstøtten. Da tror jeg ikke representanten vil kjenne igjen ordentlig stigmatisering når han ser det – han ville i hvert fall være tom for begreper til å dekke det. Det må være mulig å diskutere integreringspolitiske utfordringer uten å falle ned til et sånt retorisk nivå.

Jeg nevnte gratis kjernetid. Selv om gratis kjernetid er et tilbud til noe eldre barn, viser det at det ikke er en fremmed tanke å bruke barnehage for familier med minoritetsbakgrunn, heller ikke for dem som i minst grad er integrert i arbeidsliv og samfunnsliv i Norge for øvrig. Det betyr at det er mulig også å få de yngre barna i denne gruppen inn i barnehagen. Det vil være en positiv utvikling. Så må vi diskutere tiltak som gjør at vi får til det.

Jeg og andre representanter for regjeringspartiene har

heller aldri sagt at det å bygge ned kontantstøtten løser integreringsproblemene – selvfølgelig ikke. Det er ett bidrag, fordi det fjerner et incentiv til å holde kvinner ute av arbeidslivet og barn ute av barnehagene. De fem utredningene som er nevnt, konkluderer jo alle med at kontantstøtten bør bort. Det er et ganske tungt råd, nettopp fordi man ønsker at vi i stedet skal ha incentiver som drar i en annen retning.

Så vil jeg si at for akkurat disse familiene har kontantstøtten nettopp ikke vært et verktøy for å kunne velge selv, men en fattigdomsfelle som har holdt mange kvinner unna å bruke de tilbudene som finnes i det norske samfunnet, til å få praksis i språkopplæring og jobb.

Så er det en viktig utfordring for oss å sørge for at de som ikke lenger kommer til å ha kontantstøtte, får andre muligheter. Vi har allerede et bredt virkemiddelapparat tilgjengelig, men vi skal selvfølgelig også se på muligheten til å styrke det når disse endringene skjer, fra neste høst.

Presidenten: Øyvind Håbrekke har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:17:14]: Jeg har sagt det meste jeg har å si i debatten, og jeg skal ikke utfylle så mye mer, annet enn å si at når statsråden bruker ordet «fattigdomsfelle», vil jeg bemerke nettopp det poenget at siden det ikke bygges barnehageplasser til alle disse ungene, er konsekvensen for mange av de familiene det dreier seg om, 3 303 norske kroner mindre utbetalt hver måned. Så kan man reflektere over begrepet «fattigdomsfelle» i den sammenheng.

Gina Knutson Barstad (SV) [16:18:01]: Jeg skal ikke bruke mye tid, men jeg tenkte å si at debatten kanskje har vært en forprøve på den diskusjonen vi kommer til å få når kontantstøtteproposisjonen skal behandles, og også budsjettet.

Jeg synes det er spesielt at Kristelig Folkeparti, som står sammen med regjeringspartiene i innstillingen til dette forslaget, velger å bruke sin debattid til å fremme ytringer om at SV er et stigmatiserende parti, når det forslaget som ligger på bordet fra Fremskrittspartiet, betyr å forskjellsbehandle landets innbyggere på bakgrunn av statsborgerskap. Hvis jeg var i Kristelig Folkeparti, ville jeg kanskje brukt tiden på det.

Så skal vi få plenty av tid til å diskutere kontantstøtten videre i tiden som kommer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12. (Votering, se side 1051)

Sak nr. 13 [16:18:53]

*Interpellasjon fra representanten Solveig Horne til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:
«Undertegnede viser til de mange debatter og problem-*

stillinger som er avdekket i mediene knyttet til barns interesser den siste tiden. Dette omfatter i stor grad hvordan barnevernets praksis er i forhold til å håndheve de retningslinjer og føringer som ligger til grunn for deres arbeid, samt ressursituasjonen i det kommunale barnevernet. I tillegg til dette har man særlig sett utfordringer i forhold til det biologiske prinsipp, fosterhjem og barns rettssikkerhet. Det er viktig at Stortinget til enhver tid følger med på utviklingen knyttet til barns vilkår i samfunnet. Dette er en svært sårbar gruppe, som har behov for fleksible og tilpassede tiltak ut fra det enkelte barns og den enkelte families behov.

Hva vil statsråden gjøre for å forme fremtidens barnepolitikk, og hvordan ser han for seg fremtidens barnevern?»

Solveig Horne (FrP) [16:20:01]: «Barn er de hendene som vi griper himmelen med.» Dette ordtaket fra 1800-tallet er både treffende og relevant i vår tid. Dersom samfunnet og samfunnsutviklingen skal gå i riktig retning, er barna vårt viktigste redskap. Det er barn framtiden skapes av og for.

Det er derfor helt avgjørende at vi som samfunn og lovgivende makt legger de beste rammevilkårene for våre barn. Dette er en intensjon jeg vet hele denne salen støtter. Allikevel er det sånn at det eksisterer noen utfordringer, noe som er bakgrunnen for at jeg prøver å løfte en litt visjonær og framtidsrettet interpellasjon om barns rammevilkår inn for Stortinget.

De aller fleste barn i Norge har det bra. Det er imidlertid noen som av ulike årsaker har behov for et sikkerhetsnett. For Fremskrittspartiet har det derfor vært viktig å debattere barnevernets rolle og funksjon som det sikkerhetsnettet det skal være for barn som faller utenfor.

La oss slå fast først som sist at barnevernets viktigste oppgave er å ivareta barnas beste og barns rettigheter til enhver tid, uansett.

I 2010 var det rekordstor vekst i barnevernstjenester. Det er viktig at vi ser på årsakene til dette. Det har også vært mange medieoppslag de senere årene, som samlet sett har gitt inntrykk av et barnevern i krise. Vi har sett et økende statlig byråkrati, og at utviklingen har gått i retning av en statlig koloss, som overhodet ikke spiller på lag med det kommunale barnevern. Dette er en utvikling som ikke støttes av undertegnede. Nærhet og trygghet er avgjørende faktorer for at barnevernet skal lykkes. Denne utviklingen må derfor snus fort.

Selv om vi vet at de siste budsjettene har fått en økning i det kommunale barnevernet, og jeg er glad for at vi har fått på plass en øremerking, har vi likevel i de senere års utvikling sett at det har gått i retning av å nedprioritere førstelinjetjenesten og det kommunale barnevern.

Stortinget har hatt mange debatter over forslag fra opposisjonen, men ennå ingen saker fra regjeringen utenom budsjettøkningen. Statsråden kom – i januar, var det vel – til Stortinget med en egen redegjørelse. Det er satt ned flere utvalg og et barnevernspanel, som nå er ferdig.

Jeg tviler ikke et sekund på at statsråd Lysbakken er opptatt av barnevernet, og det er noe jeg er veldig glad for,

men jeg mener likevel at det er ikke gjort nok. Det gjelder både det kommunale barnevernet og nødvendige strukturendringer som det kan være mulig å gjøre uten vedtak i Stortinget, og ikke minst gjelder det den uheldige utviklingen med å bygge ned velfungerende institusjoner før en har fått på plass fosterhjem. Dette er store utfordringer, som vi er nødt til å ta inn over oss.

Regjeringen har sagt at den skal komme med en proposisjon. Det er vel og bra, for da kan vi få konkrete tiltak. Det har Fremskrittspartiet ventet på, og vi ser fram til at proposisjonen kommer. Det er likevel viktig at vi har en grundig debatt i forkant av det som regjeringen jobber med. I den sammenheng vil jeg oppfordre statsråden til å lytte til disse innspillene, slik at det endelige resultatet som kommer fra regjeringen, kan bli så godt som mulig. Det kan jo være, som opposisjonen har sagt mange ganger før, at man kan få gode innspill fra denne talerstolen.

Jeg tror det definitivt er på tide å gå fra ord til handling. Jeg håper derfor denne debatten vil bidra til at vi i denne sal legger noen rammevilkår som gjør at alle våre barn får de beste forutsetninger for framtiden.

Framtidens barnepolitikk må basere seg på noen grunnleggende verdier, verdier som sikrer trygge oppvekstvilkår. Den må basere seg på fleksibilitet tilpasset det samfunnet vi lever i. Framtidens politikk må legge til rette for familiers valgfrihet, men også ansvarliggjøring av foreldrene overfor barna. Det må satses massivt på forebygging både i hjem, i skole og i barnehage, og ikke minst på det arbeidet som helsesøstrene og helsesstasjonene gjør.

Framtidens politikk må også legge til rette for nødvendige økonomiske rammer, enten det gjelder barnevernstjenesten, helsetjenesten eller tiltak for å bekjempe fattigdom blant barn. Vi kommer aldri utenom den økonomiske diskusjonen.

En nøkkelutfordring for framtiden er hvordan vi kan få til et langt tettere og bedre samarbeid med de ulike etatene. I altfor mange tilfeller gjør vi barn og familier til svingdørsinnbyggere, som blir kastet fra kontor til kontor uten en helhetlig tilnærming.

Framtidens barnepolitikk må ha som målsetting at man så langt det er mulig, forhindrer at familier får problemer og blir fratatt barna. Med den økningen vi ser i barnevernstjenester, må man av og til stille seg spørsmålet: Hvor vil dette ende, og hva kan vi politikere gjøre for å endre den utviklingen? Noen sier at når vi nå ser en økning av saker innen barnevernet, er det kanskje på grunn av at barnevernet nå har begynt å gjøre jobben sin. Det mener undertegnede er en litt for enkel analyse. Dersom stadig flere foreldre blir fratatt ungene sine, er det ikke nødvendigvis barnevernet som har gjort en god jobb – det kan vel være at samfunnet har sviktet og gjort en dårlig jobb i forkant.

Framtidens barnevern er et politikkområde denne salen burde brukt langt mer tid på, og man burde vært mer opptatt av dette i andre fraksjoner eller komiteer.

Regjeringen vil legge ned velfungerende institusjoner – det har jeg vært inne på – og få flere barn over i fosterhjem. Det har vært en villet politikk fra denne regjeringen. Statsråden har flere ganger sagt til undertegnede at han ønsker at flere plasseres hos nær familie og slekt,

og mener at det må stresses mer. Det er fagre ord og ord som Fremskrittspartiet liker å høre, men likevel ser vi at realiteten dessverre er annerledes. Barnevernet har i alle fall ikke mottatt disse signalene i stor nok grad. Barnevernet gjør sine vurderinger, og da nytter det ikke hvis vi ikke fra denne sal gir noen instruksjoner til barnevernet.

Vi har også sett at det har vokst fram barnevernshjelpe- re på nett – personer som selger tjenester til fortvilte foreldre som kjemper mot barnevernet. De annonserer med at de legger til rette for rømming til utlandet. Det er vel ikke et slikt barnevern vi ønsker? Når vi har et barnevern som blir sett på som fienden, er det noe fundamentalt galt. Vi må derfor endre barnevernet på flere områder, slik at det for framtiden blir sett på som en støttespiller for foreldre, familier og barn som trenger litt hjelp, framfor at barnevernet skal være fienden, som mange oppfatter barnevernet som i dag.

Et viktig element som må belyses, er barns rettsikkerhet. Det har vi vært inne på i en debatt tidligere i dag. Barnevernets praksis og maktutøvelse er i mange sammenhenger bukken som passer havresekken, noe som er et dårlig rettsprinsipp for barna. Barnevernet har for mye makt. Familier er forsvarsløse i møte med det kommunale barnevern, sier flere menneskerettsekspertene.

Det virker som om barnevernet mer går inn i en politirole overfor voksne enn inn i en omsorgsrolle rundt barnet. Enkeltpersoner i det kommunale barnevernet har i mange tilfeller for mye makt, og foreldre og besteforeldre er i mange situasjoner tilsvarende maktesløse.

Familier føler seg ofte forsvarsløse i møte med barnevernet. Det er ikke mye man kan gjøre hvis man er uenig, fordi barnevernets subjektive mening blir vektlagt tungt i alle instanser. Slik systemet er lagt opp i dag, sier man at barnevernet aldri gjør feil. Det er en skummel holdning. Derfor mener undertegnede at en helhetlig gjennomgang av de maktstrukturer som eksisterer, samt behov for ivaretagelse av barn og familiers rettsikkerhet bør være prioriterte områder for statsråden i tiden som kommer.

Forskning viser at barn som mister kontakt med familien, det være seg tanter, onkler eller besteforeldre, får større problemer enn andre barn – barn som mister kontakt med nærmiljø, skole og venner, likeså. Det er derfor viktig at vi legger til rette for ivaretagelse av både nærhetsprinsippet og det biologiske prinsipp når vi utformer politikken videre.

Med dette avslutter jeg hovedinnlegget og ser fram til å høre hva statsråden mener om de utfordringene vi har framover.

Statsråd Audun Lysbakken [16:29:29]: Regjeringens fremste mål i oppvekstpolitikken er å sikre alle barn og unge trygge og likeverdige oppvekstvilkår. Et godt oppvekstmiljø avhenger av at vi lar barn og unge selv være med på å bestemme. Gjennom å gi barn og unge innflytelse og eierskap til sine egne lokalmiljøer skaper vi trygghet og tilhørighet. For å utrede unges makt og deltakelse i et bredt perspektiv har regjeringen satt ned et offentlig utvalg, det som vi har kalt «Ungdommens maktutredning». Utvalget skal bl.a. vurdere tiltak som kan bidra til

å øke unges innflytelse og unges muligheter til å mestre sine egne liv. Jeg ser fram til å motta utvalgets innstilling i desember i år, og jeg ser også fram til viktige politiske debatter rundt den innstillingen.

Barnevernsloven skal være et sikkerhetsnett for de mest utsatte barna i samfunnet. I dag får om lag 50 000 barn og unge hjelp fra barnevernet. Barnevernet når fram til flere enn før og har tillit i befolkningen. Vi forventer at antallet barn som trenger hjelp, fortsatt vil øke. Da er det også behov for flere som kan hjelpe. Derfor er en av de viktigste oppgavene for regjeringen å styrke barnevernet. Det gjør vi gjennom den rød-grønne regjeringens barnevernsløft. Barnevernsløftet er delt i tre:

- for det første er det et ressursløft
- for det andre er det tiltak for ny organisering
- for det tredje er det det vi har kalt «Ny prioritering», en gjennomgang av ulike prinsipper i barnevernet og en diskusjon knyttet til endringer, eller nyorienteringer, av dem

For å konsentrere meg om ressursløftet først: Regjeringen øremerket 240 mill. kr til det kommunale barnevernet i 2011. Midlene har gitt 400 nye stillinger og en økning i antall årsverk på over 12 pst. fra 2010 til 2011. Regjeringen foreslår å trappe opp innsatsen i det kommunale barnevernet ytterligere i 2012. Det vil gi 70 nye stillinger i tillegg til de 400 som ble etablert i 2011. Disse midlene vil vi i stor grad prioritere til de små barnevernstjenestene, de med mindre enn fem ansatte. Dette er det største barnevernsløftet på 20 år og styrker førstelinjen i barnevernet vårt, det kommunale barnevernet, kraftig.

Barnevernet håndterer noen av de mest utfordrende sakene som det offentlige står overfor. For å vurdere et barns omsorgssituasjon best mulig må de ansatte i barnevernet ha oppdatert kunnskap for å kunne avdekke omsorgssvikt, vold og overgrep. I år har regjeringen derfor bevilget 52 mill. kr til å heve kompetansen i barnevernet. Bedre kapasitet og mer kunnskap øker kvaliteten på barnevernets arbeid, og det styrker barnas rettssikkerhet.

Det aller meste av utgiftene til kommunalt barnevern finansieres gjennom de generelle overføringene til kommunene. De øremerkede stillingene er et viktig bidrag for at barnevernet skal kunne gi god hjelp til utsatte barn, men de er ikke alene nok. En langsiktig styrking av barnevernet vil også avhenge av kommunenes innsats framover. I tillegg til å sette av nok ressurser til barnevernet bør kommunene også lete etter andre virkemidler som kan styrke tjenestene. Interkommunalt samarbeid kan være ett sånt grep. Andre grep er å styrke samarbeidet om utsatte barn og unge, øke kompetansen i barnevernet og gi bedre kvalitet på tjenester og tiltak.

Den andre delen av barnevernsløftet er det som handler om ny organisering. For at utsatte barn og unge skal få riktig hjelp til rett tid, er det avgjørende at kommunalt og statlig barnevern samarbeider godt. I 2004 overtok staten de oppgavene som tidligere var fylkeskommunale. Et av hovedmålene med reformen var å gi et godt og likeverdig barnevernstilbud i hele landet. Reformen har nå vart i noen år, og det er på tide å vurdere om det er behov for endringer for å sikre at målene nås. Vi har mye debatt om

dette rundt om i Barneverns-Norge. Mange mener at ansvarsfordelingen mellom kommune og stat burde vært en annen. Mange mener at vi i dag ikke organiserer oss på en måte som fører til optimal bruk av ressursene. Og mange mener at det blir for mye konflikter mellom de ulike delene av barnevernet. Samtidig er det dilemmaer i dette, bl.a. fordi små kommuner og store kommuner sier at de har ulike syn på f.eks. det statlige barnevernstilbudet.

For å gi et best mulig grunnlag for å diskutere ny organisering har jeg iverksatt en stor evaluering av reformen. Oppgave- og ansvarsforholdet mellom stat og kommune har fått stor plass i evalueringen, og jeg vil bruke kunnskapen som evalueringen gir meg, til å vurdere behov for endringer. Målet er å finne den mest hensiktsmessige måten å organisere framtidens barnevern på – til det beste for barna. Som jeg tidligere har orientert Stortinget om, vil den videre gangen i dette arbeidet være at vi sender forslag om eventuelle lovendringer og framtidig organisering ut på høring til neste år, og så tar mål av oss til å fremme en proposisjon med forslag til ny organisering i tide til at Stortinget kan behandle den før denne stortingsperioden er over.

Vi må også diskutere barnevernets grunnleggende prinsipper – og det er den tredje delen av barnevernsløftet, det som vi har kalt for «Ny prioritering». Mange har reist spørsmålet om terskelen for å ta over omsorgen for barn er for høy. Samtidig er det helt riktig som representanten Horne påpeker, at mange fortvilte foreldre har uttrykt at barn har blitt urettmessig plassert utenfor familien, og at familien ikke har fått den hjelpen som de har ønsket. Representanten Horne er ikke alene om å få den typen henvendelser.

Derfor har regjeringen satt ned et offentlig utvalg som nå utreder det biologiske prinsipp i barnevernet. Utvalget ledes av Magne Raundalen. Prinsippet har betydning for om familien skal hjelpes mens barnet bor i hjemmet, eller om det er til barnets beste å bo utenfor hjemmet i en kortere eller lengre periode. Utvalget skal belyse det prinsippet ut fra ulike perspektiver og med bakgrunn i oppdatert kunnskap, og de skal levere sin innstilling 1. februar 2012. Jeg regner med at utredningen bl.a. får fram de kompliserte problemstillingene og dilemmaene som barnevernet møter når de vurderer hvilke tiltak som er til barnets beste. Det vil også gi grunnlag for en videre diskusjon om hvordan det biologiske prinsipp skal vektes opp mot de andre prinsippene som skal ligge til grunn for barnevernet framover, ikke minst det som er det aller viktigste og mest grunnleggende prinsipp i barnevernet, nemlig prinsippet om barnets beste og de forpliktelsene vi har i forhold til FN's barnekonvensjon.

En viktig rettesnor i alt barnevernsarbeid må være å involvere barna som det gjelder. Derfor er en annen viktig del av diskusjonen om «Ny prioritering» spørsmålet om hvorvidt barnas rett til medvirkning er godt nok ivarettatt i dagens barnevern. Jeg mener at vi fortsatt har en lang vei å gå, og derfor vil det spørsmålet stå sentralt resten av denne stortingsperioden. For at barn under barnevernets omsorg skal ha et best mulig tilpasset tilbud, må vi lytte til hva barna selv sier, og hva de mener. For bl.a. å få innspill

fra barn og foreldre med erfaring fra barnevernet satte jeg ned Barnevernpanelet i fjor høst. Barnevernpanelet leverte sin rapport tidligere denne høsten, med forslag til hvordan barnevernet kan bli bedre. Barns innflytelse og medvirkning er et gjennomgående tema i rapporten. Innspillene fra Barnevernpanelet oppfatter jeg som viktige i arbeidet for å styrke og videreutvikle barnevernet. Barnevernpanelets rapport vil sammen med evalueringene og det andre utredningsarbeidet vi har gjort til nå i perioden, være en avgjørende del av kunnskapsgrunnlaget for de lovforslagene som vi vil sende på høring, og den proposisjonen som Stortinget skal få om framtidens barnevern.

Vi skal ha en velferdsstat som gir trygge og gode oppvekstvilkår for alle barn og unge. Vi må rette en spesiell oppmerksomhet mot sårbare og utsatte barn. Gjennom ny kunnskap fra bl.a. forskning, ekspertutvalg og ikke minst fra barn og unge selv har vi et godt grunnlag for å utvikle framtidens barnepolitikk og framtidens barnevern. Regjeringen vil i 2013 som sagt legge fram en lovproposisjon for Stortinget om tilpasninger i organiseringen av barnevernet. I 2012 vil vi sende forslag på høring, som vil danne grunnlaget for den proposisjonen. Det betyr også at vi har et godt grunnlag for politisk debatt framover og forhåpentligvis et godt grunnlag for å finne brede løsninger og bred enighet om hva som skal være framtidens barnevern.

Vi kommer også til å legge fram andre forslag med mål om å styrke barns rettigheter framover, og gjennom proposisjonen som kommer, vil Stortinget få anledning til bredt å debattere framtidens barnevern og hvordan utsatte barn og unge ivaretas på en best mulig måte.

Solveig Horne (FrP) [16:39:36]: Jeg takker for svaret fra statsråden og ser fram til den proposisjonen som skal komme. Det er nå engang slik at det er opposisjonens privilegium å få lov til å stresse en slik sak, for det har altså vært fire statsråder – og denne regjeringen har nå sittet i seks år – uten at en har klart å få en konkret sak som gjelder barnevernet.

Men det var ikke det jeg tenkte jeg skulle si akkurat nå, for det som er viktig, er at vi kan ha en debatt der vi kan lytte til hverandre og ta imot gode innspill. For intensjonen til alle partiene i denne sal er å gjøre det beste for barna. Derfor har jeg lyst til å komme med noen innspill til statsråden knyttet til både framleggelsen av proposisjonen og øvrige tiltak for å sikre framtidens rammevilkår for barna våre. Jeg håper også at noen av de elementene kan bli berørt under den debatten vi får videre.

Selv om saken om fylkesnemndene, som vi behandlet før i dag, kommer til å bli nedstemt, tror jeg likevel det er viktig – og det viste også debatten – å få til en drøftelse av formen på fylkesnemndene for å bedre rettssikkerheten for barn og familier.

Så har jeg lyst til å ta opp noe som heter familieråd. Jeg snakket med en person som skulle benytte seg av familieråd, han hadde hørt om familieråd – det er noe som har vært i over 20 år på New Zealand – men det er veldig vanskelig å finne informasjon om familieråd. Derfor håper jeg at man kanskje på et tidspunkt kan diskutere om det er nødvendig å lovfeste retten til familieråd, iallfall

gjøre det mye mer tilgjengelig, og opplyse om adgangen til familieråd for dem som har behov for det.

Så tror jeg det er viktig å etablere et utvalg så vi kan se på rettssikkerheten i barnevernet. Kravet om at nær familie og slekt først skal prøves, må tydeliggjøres og understrekes. Barn må bli hørt i langt større grad enn hva som er tilfellet i dag, og foreldre må gis rett til en støtteperson.

Så vil jeg også si at det blir gjort utrolig mye godt arbeid fra barnevernet der ute rundt omkring i landet. Men jeg tror det er viktig at vi også får igangsatt et kompetanseløft for de barnevernsansatte. Tiltak må også i større grad tilpasses barnas behov, og ikke systemet. Det må i større grad stimuleres til tidlig innsats i mange etater, men spesielt i barnevernet, og ettervernet må rustes opp.

Det biologiske prinsippet må vektlegges sterkt. Bli en mor fratatt sitt barn, blir det ofte ikke sjekket om det er en far med i bildet som er oppegående, eller om det finnes en familie. Det er sterkt å lese en kommentar i VG fra Ingunn Saltbones om «Barnevern(et) mot slekta». Vi må også tenke interkommunalt samarbeid, større enheter og på en måte som gjør at kompetanse er på plass.

Jeg håper vi kan få en god debatt, slik at vi sammen kan bidra til å legge forholdene til rette for et bedre barnevern.

Statsråd Audun Lysbakken [16:42:44]: Jeg tar med meg de innspillene – jeg synes representanten Horne har levert en konstruktiv interpellasjon og konstruktive innspill.

Det er én ting som er ganske påfallende i debatten om barnevernet, og det er hvor mye den har forandret seg på en ti års tid. Før handlet debatten om barnevernet i stor grad om at barnevernet grep inn for mye. I dag er kritikken mot barnevernet veldig ofte at barnevernet griper inn for lite. Vi ser at tilliten i befolkningen til barnevernet har økt betydelig, og jeg tror også at aksepten for og viljen til å si at alt som foregår innenfor familien, ikke er et privat anliggende, er større enn før. Samfunnet har et ansvar for de barna som lider.

Men samtidig er det fortsatt sånn at barnevernet kan gjøre feil, og derfor er det også viktig å lytte til de biologiske foreldrene som mener seg dårlig behandlet av barnevernet. Jeg synes at også endringene i Fremskrittspartiets retorikk på dette feltet er et tydelig tegn på at tidene skifter, og at det representanten Horne her sier, er langt mer nyansert enn den posisjonen partiet hadde for noen år siden. Jeg ønsker det velkommen og har lyst til å kvittere med at det er viktig at også vi andre ser den dimensjonen som handler om å ta vare på biologiske foreldres rettigheter. Jeg var opptatt av at de skulle være representert i forbindelse med Barnevernpanelet, og jeg er opptatt av at den biten skal være en tydelig del av den utredningen som nå kommer fra Magne Raundalens utvalg. Det er en tydelig del av det mandatet utvalget har fått. Sånn sett mener jeg vel at det utvalget også er et svar på det utvalget som representanten Horne etterlyste for å se på rettssikkerheten for biologiske familier, hvordan den ivaretas. De problemstillingene er også ment utredet og diskutert i forbindelse med det biologiske prinsipp.

Interpellanten nevnte kompetanse, og det er også jeg

svært opptatt av. Vi har nå en betydelig utfordring gjennom alle de nye, unge ansatte som kommer inn i det kommunale barnevernet. Det sier seg selv at når vi får bortimot 500 nye ansatte på kort tid, er det mange som kommer ut og skal ta viktige avgjørelser, som har lite erfaring. Derfor er ett av de tiltakene vi nå har satt inn, at vi vil etablere en egen videreutdanning for erfarne barnevernsarbeidere, der de kan lære å videreformidle kunnskap sånn at de kan ta et ansvar for at de nytilsatte får veiledet praksis når de begynner.

En annen kompetanseutfordring er knyttet til flerklulturell kompetanse i barnevernet, fordi vi ser at flere familier enn før har minoritetsbakgrunn. Der har vi også et eget videreutdanningsopplegg på gang, i tillegg til tiltak for å rekruttere flere barnevernsarbeidere med minoritetsbakgrunn.

Det representanten nevner om familieråd og informasjon om det, tar jeg med meg.

Lene Vågslid (A) [16:46:16]: Eg vil starte med å gje ros til interpellanten for å ta opp eit breitt og viktig spørsmål om framtidens barnevern.

For å få eit kvalitativt betre barnevern i framtida er det ein viktig faktor at me snakkar med ungene og spør dei korleis dei opplever barnevernet. Korleis dei opplever tilbodet sitt, er avgjerande for at dei skal kunne få best mogleg hjelp.

I vinter blei den første brukarundersøkinga blant barn og unge over ni år i statlege og private barnevernstiltak gjennomført. Dei resultatene er, og blir, viktige for det vidare arbeidet med å heve kvaliteten i barnevernet. Undersøkinga er òg viktig for dei som skal arbeide i barnevernet, og for oss som folkevalde. Det er viktig å halde fram med denne måten å undersøkje tenesta på.

Interpellanten tek òg opp spørsmålet rundt det biologiske prinsippet. Eg har sjølv stilt spørsmål rundt bruken av dette prinsippet i tidlegare debattar i Stortinget, og eg ser fram til vurderingane som bl.a. Ekspertutvalet skal gjere rundt dette. Det er barnets beste som skal vere det overordna, styrande prinsippet for barnevernet sitt arbeid, og for at det skal følgjast, meiner eg at det i fleire høve er rett at det biologiske prinsippet må vike. Barnevernpanelet sine synspunkt rundt tidsavgrensing og føresette sin rett til å anke er interessante, og desse meiningane blir viktige i diskusjonane framover om framtidens barnevern.

For nokre barn er det ikkje bestandig slik at det er til deira beste å kome tilbake til dei biologiske foreldra sine, mens for andre vil det vere det aller beste at dei har nær kontakt med dei gjennom heile løpet. Ungar er forskjellige, og foreldre er forskjellige. Oppgåva vår må vere å leggje til rette for at me får eit barnevern som til kvar tid arbeider etter retningslinjer som er til barnets beste, og som evnar å setje i verk tiltak tilpassa behovet til akkurat det barnet, for prinsippet heiter «til barnets beste» og ikkje «til barnas beste».

Eg vil òg seie, som representanten Horne, at metodane rundt bruken av familieråd er veldig interessante. Her trur eg me har potensial til å utvikle ytterlegare nye metodar. Eg trur òg, som interpellanten, at bruk av slekt og familie

i første instans er ein styrke. Komiteen har vore i Bergen og sett på arbeidet med metodebruken der. Eg ser heller ikkje dette som noka motsetning til dei synspunkta eg har elles når det gjeld bruken av det biologiske prinsippet.

Det har vore ein kraftig auke i talet på barn som får barnevernstenester. Ifølgje KS' nøkkeltalsrapport for 2011 ser me at barnevernstenestene i kommunane har blitt betre organiserte, dei har blitt betre drivne og avdekkjer betre behovet for barnevernstenester. Ein kan òg sjå at barnevernstenester og andre tenester som politi, barnehage og skule samarbeider betre. Det er veldig bra. Det betyr òg at barnevernet no får inn fleire meldingar enn før. Men me kan òg lese at det er ein aukande trend i samfunnet med behov for tenester, som kjem av endringar i samfunnsforhold, sosiale forhold og levekår.

Eg meiner òg at den gamle nabokjerringa må tilbake. Ja, me må rett og slett bry oss endå meir. For trass i at talet på meldingar har auka, er mørketala framleis der. Me veit at fleire framleis ikkje melder frå når det er mistanke om at barn eller unge kan vere utsette for omsorgssvikt. For ungane si framtid treng me ei sterk og kvalitativt god barnevernsteneste, men me treng òg eit samfunn som ser og vernar om ungane. Me må stadig minne kvarandre på at me har ei plikt til å melde frå.

Eg meiner det er viktig for framtidens barnevern at regjeringa har teke initiativ til å evaluere heile barnevernsreforma. Kva skal barnevernet vere i framtida? Skal det vere som i dag, skal det organiserast på ein annan måte, skal det ha dei same oppgåvene, eller ikkje?

I tillegg til denne evalueringa er det, som statsråden sa, sett ned utval som skal gje oss innspel til kva som skal vere framtidens barnevern. Eg ser fram til dei innspela, og eg ser fram til dei vidare debattane og stortingsmeldinga som vil kome på barnevernsområdet.

Olemic Thommessen (H) [16:51:03]: La meg først si at det er et viktig tema som interpellanten tar opp, eller rettere, det er et viktig felt, for det er mange mulige innganger i denne debatten. Men interpellanten har selv lagt vekt på barnevernet i sitt innlegg.

La meg bare innledningsvis si at fra Høyres side er vi også opptatt av barns innflytelse, og vi ser frem til at det blir gjenstand for en debatt og en prosess i forbindelse med at det bebudes en sak om det.

Når det gjelder barnevernet, har det dessverre vært en gjenganger i de seks årene vi har, jeg holdt på å si, drevet på under denne regjeringen. La meg innledningsvis si at det også har skjedd mange positive ting, selv om vi har hatt mange debatter som har vært utløst av alarmerende tilbakemeldinger, hvor opposisjonen, og sikkert også regjeringspartiene, opp gjennom årene har fått mange meldinger som ikke har vært spesielt hyggelige, og som har gjort at dette har vært et tilbakevendende tema.

Så ser vi at det har vært økte bevilgninger, og ting går seg til. Men fortsatt er det vel grunn til å reise spørsmålet om grensesnittet mellom kommunene og den statlige organiseringen er god. Statsråden var selv inne på det i sitt innlegg og bebuder en sak om dette om ca. ett år. I lys av at vi nå har holdt på med dette i seks år, må jeg nok si at

ett år er ganske lang tid. Vi kjenner mange av de problemstillingene som reiser seg, og det undrer meg litt at vi skal behøve å vente så lenge. Men når det nå er slik, er det viktig at det at man fremmer en sak om lang tid, ikke blir en mulighet til å koste ting under teppet og la seg passivisere av å skulle vente på en utredning.

Der vil jeg særlig henlede oppmerksomheten på spørsmålet om behovet for praktiske piloter – rett og slett praktisk arbeid som vil kunne gi oss erfaringer og gi innspill til det arbeidet som nå gjøres i denne utredningen. Vi har mange ganger fra opposisjonens side nevnt pilotprosjektet som gikk i Trondheim. Det er eksempel fra en stor by. Men et annet interessant trekk disse årene er at vi ser at svært mange små kommuner har gjort interessante forsøk. De har organisert sitt arbeid i fellesskap – i nettverk så å si – der vi ser eksempler på både tre, fire, fem, og kanskje flere, kommuner, for alt jeg vet. Det dreier seg både om samarbeidet isolert sett mellom små kommuner, og det dreier seg om samarbeidet mellom små kommuner og store kommuner. Dette kunne man kanskje tatt bedre tak i: Man kunne kanskje systematisert det i form av større statlig oppmerksomhet ved å kjøre noen av disse også som pilotprosjekter og gjennom det faktisk høste en del av de erfaringene som man nå har fått gjennom de seks årene som har gått.

Et perspektiv jeg gjerne vil ta tak i, i tillegg til dette, er barnefattigdommen. I henhold til Aftenposten er det dessverre slik at vi kan se en økning på 6 500 fattige barn i år. Det er ikke spesielt hyggelig, og det er behov for målrettede tiltak. I Høyres alternative budsjett foreslår vi å bruke 249 mill. kr mer enn regjeringen på slike tiltak. Det dreier seg om styrking av det kommunale barnevernet med 110 mill. kr, det dreier seg om 30 mill. kr for å sikre skoleløse barnevern barn utdanning, 20 mill. kr til å styrke oppfølgingen av fosterhjem, og 24 mill. kr til å sikre barn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter, for å nevne noe.

Det er viktig å kunne arbeide videre med gode, målrettede tiltak i en helhetlig oppvekstpolitikk. Dette tilsier en styrking av kommunene, og det er også et argument for å legge barnevernet til kommunene, rett og slett fordi kommunene har et bedre utgangspunkt for å se helhetlig på barns oppvekstvilkår.

Så får vi komme tilbake til de mange andre perspektivene som vi her kunne ha diskutert.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:56:30]: Jeg vil også gi ros til interpellanten for å ha tatt opp en bred og veldig viktig problemstilling. Jeg hadde gjerne sett at enda flere av partiene på huset hadde vært representert i debatten.

Jeg er også glad for at problemstillingen belyses enda bredere enn kun med barnevern, men at vi ser at dette i stort handler om oppvekstvilkår.

Demokratiet er en flott oppfinnelse, men en av utfordringene med det er at det er de sterkeste stemmene som høres best. Som vi vet, går det sjelden noe fakkeltog for barnevernet. Derfor er det en utfordring for oss politikere å lytte bak de høye ropene og spørre ikke bare om hvem som roper høyest, men om hvem som trenger oss mest.

Vi har hatt nasjonale prosjekter og målsettinger for full

sykehjemsdekning, vi har hatt et bredt nasjonalt politisk prosjekt for full barnehagedekning. Det er barnevernet sin tur! Kristelig Folkeparti venter fortsatt på en forpliktende opptrappingsplan for full dekning også i barnevernet, og vi fortsetter den kampen.

Mange viktige prosesser er satt i gang, og vi har store forventninger til proposisjonen og meldingen som statsråden har varslet. Men jeg må si at jeg også frykter at vi får en struktursak fra regjeringen som setter barnevernet i gang med krevende omstillinger, uten at man har fått de forpliktende ambisjonene fra regjeringen om at en faktisk skal sette dem i stand til å gjøre jobben i den nye strukturen. Jeg tviler ikke på at det kommer flotte målformuleringer, men forpliktende ambisjoner med tidsfrister er det vi trenger for barnevernet for å få den forpliktelsen og det politiske løftet vi trenger.

Av og til blir de utredningene som statsråden har satt i gang, omtalt med negativ valør her på huset. Nå har nok ikke jeg vært den som har vært eksponenten for det. Men det skal i hvert fall sies at Barnevernpanelets rapport er meget bra, og jeg håper statsråden bruker den. Jeg håper han lytter til de rådene som er kommet, der man sier at anbud og markedstenkningen i barnevernet skader unges interesser. Jeg håper statsråden lytter til at utviklingen mot å redusere institusjonsbruken har gått for langt – altså at utviklingen har gått for langt til fordel for fosterhjem. Jeg håper statsråden lytter til det man sier om fosterhjemsvilkår. Det kan ikke være sånn at fosterhjem er en halvveis institusjonsplassering, der fosterforeldrene har ferie osv. Vi må rydde opp i begrepsbruken og avklare hva som er fosterhjem, og hva som er institusjon.

Kultursensitivitet er et annet viktig stikkord. Jeg håper statsråden lytter til rådet om tettere samarbeid med familievernnet, der også familievernnet må settes i stand til å følge opp utfordringene i skjæringspunktet med barnevernet.

Så håper jeg statsråden ikke lytter til rådet fra barnevernpanelet om at familier som adopterer, skal kunne motta støtte etter adopsjon. Det er et fundamentalt brudd med hele kjernen i adopsjonsinstituttet. Panelet har ikke levert noen viktige bidrag med hensyn til kanskje en av de viktigste flaskehalsene i barnevernet, nemlig mangelen på fosterhjem. Men det krever økt politisk oppmerksomhet, og det har jeg sagt mye om før, så jeg skal ikke gjenta det.

Det er en kjempeutfordring hvordan vi møter den veksten vi forventer i barnevernet. Jeg vil bare si at det er ett stikkord der som er viktig hvis vi skal møte den enorme veksten, og det er å mobilisere de ressursene som ligger nær barnet, gjennom familieråd, gjennom storfamilie, gjennom nabolag, lokalsamfunn og kommuner. Det indikerer også at det er i den retningen omorganiseringen bør gå, med mer ansvar til kommunene.

I det store og hele er denne debatten først og fremst en debatt om oppvekstvilkår og hvordan vi bygger trygge, varme samfunn å vokse opp i, som forebygger omsorgs- svikt, og som forebygger at barn lider i barndommen. Vi har hatt flere interessante debatter i dag om sosial kapital, om frivillighet og fellesskap, og den debatten må gå videre.

Solveig Horne (FrP) [17:01:46]: Jeg vil takke for debatten, og avslutte med hensyn til det som representanten Håbrekke var inne på, og som Olemic Thommessen sa, om at jeg hadde lagt vekt på temaet om barnevernet.

Det er like viktig også å ha fokus på barns oppvekstvilkår, på barnefattigdom og på å gi barna trygge, gode oppvekstvilkår. Ikke minst i min tid i justiskomiteen så jeg hvor viktig det var at det var fokusering på forebygging og gode oppvekstvilkår for kanskje å unngå at disse barna havnet i kriminalitet.

Likevel ser vi at det er en stor økning i behovet innen barnevernet, og vi ser også en stor økning i behovet innen barnepsykiatrien. Det er liksom det spørsmålet som vi alle stiller oss: Hva er det som skjer? Og hva kan vi gjøre for å endre dette? Det er noe som alle partiene er nødt til å ta inn over seg, og se om vi kan klare å finne en løsning på den utfordringen som vi har der.

Fremskrittspartiet har hatt familien som en av kjerne- sakene sine i politikken, men også satsing på barnetrygd, kontantstøtte og styrking av helsestasjonene og skolehelsetjenesten, som er viktige bidrag for familiene.

Statsråden var inne på at det vil komme en proposisjon. Den kommer før denne stortingsperioden er ferdig. Det er lenge til, og jeg kan dessverre ikke love statsråden at denne debatten om barnevern ikke vil komme opp igjen i denne sal. Så lenge klarer ikke opposisjonen å holde seg, for vi ser utfordringer. Jeg mener at det må kunne være mulig å gi noen signaler samtidig som vi venter på proposisjonen og forslagene – som f.eks. det forslaget som statsråden fremmet for et par dager siden, om at barnevernet skulle få litt mer makt og kunne ha mer kontroll over barn, eller at barnevernsinstitusjoner kunne ha mer bruk av makt. Det dreier seg om sånne signaler, og signaler om tilknytning til slekt og nær familie er også signaler som må kunne gis mens vi venter på en proposisjon.

Så er det biologiske prinsippet viktig for Fremskrittspartiet. Det har det alltid vært, og det kommer det til å bli. Likevel er det biologiske prinsippet mer enn adopsjon og ankemuligheten til foreldrene. For det biologiske prinsippet er jo at man bruker besteforeldre, tanter og onkler, som er velfungerende og har barn fra før av, og klarer å ivareta et nytt barn, sånn at det barnet kan få lov til å være i nærmiljøet og være sammen med sin egen familie. Det er viktige signaler som jeg mener at denne salen må kunne gi til barnevernet der ute.

Men jeg vil igjen få lov til å takke for debatten og ser fram til videre debatt om temaet.

Statsråd Audun Lysbakken [17:04:58]: Jeg vil takke interpellanten og de andre deltakerne for en god debatt.

Jeg tror ikke det er noen som helst slags sjanse for at debatten om barnevernet kommer til å stilne i påvente av proposisjonen, og det kommer regjeringen i aller høyeste grad til å bidra til. Det foregår nå forandringer i barnevernet hele tiden. Denne uken har vi presentert endringer i rettighetsforskriften. Den andre problemstillingen

representanten Horne nå var inne på, er knyttet til slekt og nær familie. Jeg grep fatt i det tidligere i år gjennom et rundskriv knyttet til det å presisere at barnevernet all-tid skal se på muligheten for plassering i barnets nære nettverk.

Så er det jo riktig, som representanten Thommessen var inne på, at de store barnevernsspørsmålene har vært en gjenganger siden 2005, en gjenganger i alle de årene som er gått, ikke bare siden den rød-grønne regjeringen tok over, men først og fremst siden den reformen som ble vedtatt på slutten av den borgerlige regjeringens periode, trådte i kraft. Den ble fremmet av en borgerlig regjering, enstemmig vedtatt i Stortinget, med en rød-grønn opposisjon. Jeg håper at de neste store grepene som skal tas også på struktursiden, kan samle en bredest mulig støtte i Stortinget. Jeg tror det er mulig å finne gode løsninger som mange partier vil være enige i. Men det er klart at det ville være uansvarlig å foreslå nye, store endringer i barnevernet uten en god evaluering av de endringene vi foretok sist.

Det har vært en del harselering i Stortinget over de mange evaluerings- og utredningsprosessene som jeg har satt i gang i min tid som barneminister, men jeg tror Stortinget vil komme til å være enig med meg i at det var fornuftig, den dagen vi skal vedta disse store endringene, at vi har et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne gjøre det.

Når det gjelder tidsplanen, har jeg bare lyst til å understreke at når jeg sier at proposisjonen skal komme om ca. et år, innebærer jo det at vi skal presentere forslagene til endring langt tidligere. Men nå er nå engang regelverket sånn at jeg ikke kan gå rett til Stortinget med lovforslag, de må på høring først. Men det åpner selvfølgelig også opp for bred politisk debatt rundt de forslagene, når de sendes på høring. Det vil skje mye før.

Den tidsplanen som jeg skisserer nå, er en mer ambisiøs tidsplan enn den som opprinnelig ble skissert da vi diskuterte bare en melding om barnevernet. Nå er min klare ambisjon at vi skal fremme en proposisjon. Det betyr at Stortinget ikke bare skal diskutere framtidens struktur, men vedta framtidens struktur i denne perioden.

Det er mange andre ting vi kunne ha diskutert. Proposisjonen vil ikke bare bli en strukturproposisjon. Den vil også bli en proposisjon om barnevernets innhold. Vi burde hatt en debatt om barnefattigdom. Det er både et spørsmål om overføringer til familiene og om forebyggende tiltak rettet inn mot arbeid og utdanning. Men det får vi komme tilbake til.

Presidenten: Debatten i sak nr. 13 er dermed avsluttet.

Sak nr. 14 [17:08:08]

Stortingets vedtak til lov om næringsberedskap (næringsberedskapsloven) (Lovvedtak 6 (2011–2012), jf. Innst. 47 L (2011–2012) og Prop. 111 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 15 [17:08:15]

Stortingets vedtak til lov om endringar i sjøloven (Lovvedtak 7 (2011–2012), jf. Innst. 51 L (2011–2012) og Prop. 143 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 16 [17:08:20]

Stortingets vedtak til lov om oppheving av hermetikkavgiftsloven og endringar i enkelte andre lover (Lovvedtak 8 (2011–2012), jf. Innst. 29 L (2011–2012) og Prop. 151 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 17 [17:08:27]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane (Lovvedtak 9 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 18 [17:08:36]

Stortingets vedtak til lov om endringer i ligningsloven (Lovvedtak 10 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 19 [17:08:41]

Stortingets vedtak til lov om endring i straffeprosessloven (Lovvedtak 11 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 20 [17:08:47]

Stortingets vedtak til lov om endringer i alkoholloven (Lovvedtak 12 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 21 [17:08:54]

Stortingets vedtak til lov om endring i folketrygdloven (Lovvedtak 13 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 22 [17:09:01]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 14 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 23 [17:09:08]

Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 15 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 24 [17:09:13]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 25. juni 2010 nr. 41 om endringer i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 16 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Sak nr. 25 [17:09:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (Lovvedtak 17 (2011–2012), jf. Innst. 4 L (2011–2012) og Prop. 1 LS (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1052)

Etter at det var ringt til votering uttalte
presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
	1	Apanasje	9 674 000	
	50	Det kongelige hoff	150 635 000	
	51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	5 610 000	
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	8 051 000	
	50	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	16 670 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
41		Stortinget		
	1	Driftsutgifter	736 800 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	97 000 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	149 200 000	
	72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 400 000	
	73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner	12 500 000	
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	6 300 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	1	Driftsutgifter	52 200 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	9 200 000	
51		Riksrevisjonen		
	1	Driftsutgifter	471 800 000	
		Totale utgifter		1 817 040 000
Inntekter				
3041		Stortinget		
	1	Salgsinntekter	6 900 000	
	3	Leieinntekter	2 500 000	
3051		Riksrevisjonen		
	1	Refusjon innland	1 600 000	
	2	Refusjon utland	500 000	
		Totale inntekter		11 500 000

II

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at det i 2012 kan igangsettes oppgraderings- og oppussingsarbeider som omtalt i Prop. 1 S (2011–2012) under kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til:

I o v

om endringer i offentliglova

I

I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd blir det gjort følgende endringer:

§ 25 overskrifta skal lyde:

Unntak for tilsetjingssaker, lønnsoppgåver m.m.

§ 25 nytt fjerde ledd skal lyde:

Det kan gjerast unntak frå innsyn for skriftleg oppgåve over utrekna lønn eller liknande godtgjering, utrekningssgrunnlag for feriepengar og trekk som blir gjorde ved utbetalinga. Unntaket i første punktum omfattar ikkje opplysningar om bruttoutbetalingar. Innsyn i opplysningar om bruttoutbetalingar kan givast ved oppstilling av opplysningane i eit anna dokument.

§ 26 overskrifta skal lyde:

Unntak for eksamensdokument, forskingsopplysningar og fødselsnummer m.m.

§ 26 nytt femte ledd skal lyde:

Det kan gjerast unntak frå innsyn for fødselsnummer og nummer med tilsvarende funksjon.

II

Lova tek til å gjelde straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedak til

L o v

om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven)

Kapittel 1. Alminnelege føresegner

§ 1 Verkeområde

Loven gjeld overlevering av personar mellom Noreg og medlemsstatar i Den europeiske unionen og mellom Noreg og andre nordiske statar for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre. Personar som er ettersøkte gjennom ein arrestordre, og som oppheld seg i Noreg, skal pågripast og overleverast til staten som har ferda ut arrestordren etter føresegnene i denne loven.

For å få pågripe og overlevert personar til Noreg for strafforfølgning eller straffullbyrding her, kan det ferdast ut ein arrestordre etter reglane i loven her.

§ 2 Folkeretten si tyding for bruken av loven

Loven gjeld med dei avgrensingane som er godkjende i folkeretten eller som følgjer av avtale med framand stat.

§ 3 Forholdet til straffeprosessloven

Dersom ikkje anna er bestemt i loven, gjeld straffeprosessloven sine reglar så langt dei høver.

§ 4 Definisjonar

I loven tyder desse omgrepa:

- a) *arrestordre*: avgjerd fatta av kompetent myndigheit i ein medlemsstat i Den europeiske unionen, Island eller Noreg om at ein annan av dei nemnde statane skal pågripe og overlevere ein ettersøkt person for strafforfølgning eller fullbyrding av fridomsstraff eller ein annan fridomsrøvande reaksjon. I kapittel 1, 6, 7 og 8 brukt som fellesnemning på nordisk-europeiske og nordiske arrestordrar.
- b) *nordisk-europeisk arrestordre*: arrestordre ferda ut i samsvar med avtale 28. juni 2006 mellom Den europeiske unionen og republikken Island og Kongeriket Noreg om overleveringsprosedyre mellom medlemsstatane i Den europeiske unionen og Island og Noreg. Som nordisk-europeisk arrestordre skal også reknast arrestordre ferda ut i samsvar med Det europeiske råds rammeavgjerd 13. juni 2002 om den europeiske arrestordre og prosedyrane for overlevering mellom medlemsstatane (europeisk arrestordre).
- c) *nordisk arrestordre*: arrestordre ferda ut i samsvar med konvensjon om overlevering for straffbare forhold mellom dei nordiske landa 15. desember 2005. Ein arrestordre som nemnd i bokstav b som er ferda ut av eit nordisk land, skal også reknast som ein nordisk arrestordre ved bruk av loven her.
- d) *utlevering*: utlevering av personar for straffbare forhold etter utleveringsloven eller tilsvarende reglar i framand stat.

§ 5 Krav til utforminga av ein arrestordre

Ein arrestordre skal førast i skjema som oppgitt i forskrift til loven, og skal innehalde

- a) namn, adresse, telefon- og faksnummer og e-postadresse til den myndigheita som har ferda ut arrestordren
- b) personalia og statsborgarskapen til den ettersøkte
- c) opplysning om rettskraftig dom, pågripingsvedtak eller ei anna avgjerd med same rettskraft som ligg til grunn for arrestordren
- d) ei utgreiing av karakteren på lovbroten med ei påpeiking av straffebod som venteleg råkar handlinga
- e) ei utgreiing av omstende omkring lovbroten, under dette tidspunkt, stad og omfang av deltakinga til den ettersøkte
- f) den pådømde straffa eller den strafferamma som er fastsett for lovbroten i den staten som har ferda ut arrestordren
- g) så vidt mogleg andre følgjer av lovbroten.

Har arrestordren vesentlege manglar, utgjer han ikkje ein arrestordre, og påtalemakta kan, etter først å ha gitt den utferdande myndigheita ein rimeleg frist for retting, avslå han.

Kapittel 2. Villkår for overlevering frå Noreg på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre

§ 6 Krav til straffetrusselen eller pådømd straff

Overlevering av personar til ein medlemsstat i Den europeiske unionen på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre skjer etter reglane i loven her for

- a) straffeforfølgning for forhold som kan medføre fri-

domsstraff eller ein annan fridomsrøvande reaksjon i 1 år eller meir i den staten som har ferda ut arrestordren

b) fullbyrding av pådømd fridomsstraff eller annan fridomsrøvande reaksjon på minst fire månader.

Overlevering for fleire straffbare forhold kan skje sjølv om vilkåra i første ledd berre er oppfylte for eitt av forholda, under føresetnad om at dei andre forholda er straffbare etter norsk lov.

§ 7 *Dobbel strafflegging*

Overlevering på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre kan berre skje når handlinga som ligg til grunn for arrestordren, eller ei tilsvarende handling, er straffbar også etter norsk lov.

Dette gjeld likevel ikkje dersom arrestordren gjeld handlingar utførte av ein person som har medverka til at ei gruppe personar som opptre med eit felles mål, utfører

- a) terrorhandling eller terrorrelatert handling som nemnd i artikkel 1 og 2 i Europeisk konvensjon om nedkjemping av terrorisme og artikkel 1, 2, 3 og 4 i EUs rammevedtak 13. juni 2002 om nedkjemping av terrorisme
- b) ulovleg handel med narkotiske og psykotrope stoff
- c) drap
- d) grov kroppsskade
- e) kidnapping, ulovleg fridomsrøving eller gisseltaking
- f) valdtekt,

under føresetnad om at handling som nemnd i bokstav a til f kan medføre fridomsstraff eller ein annan fridomsrøvande reaksjon i 1 år eller meir i den staten som har ferda ut arrestordren. Handlingane må vere utførte med formål om å fremme gruppa sine mål og med kunnskap om at deltakinga vil bidra til gjennomføring av lovbrøt som ligg innanfor gruppa sine kriminelle formål.

Vilkåret om dobbel strafflegging i første ledd gjeld heller ikkje dersom forholdet i den utferdande staten vert rekna som ei av dei handlingane som er nemnde i forskrift til loven, og i den utferdande staten kan straffast med fengsel eller annan fridomsrøvande reaksjon i minst tre år, om ikkje den utferdande staten sjølv stiller krav om dobbel strafflegging for overlevering til Noreg for straffefølgjing eller fullbyrding av pådømd straff for tilsvarende forhold. Departementet gir forskrift om kva for handlingar kravet til dobbel strafflegging ikkje skal gjelde for på vilkår som nemnde i første punktum i leddet her.

§ 8 *Obligatoriske avslagsgrunnar*

Ein nordisk-europeisk arrestordre skal avslåast for forhold som

- a) det er gitt norsk amnesti for
- b) den ettersøkte på grunn av alderen sin ikkje kan gjerast strafferettsleg ansvarleg for i Noreg
- c) det ligg føre norsk rettskraftig dom for, og straffa i tilfelle domfelling er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast
- d) det ligg føre norsk rettskraftig dom på overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg, og dommen er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast

- e) det ligg føre norsk rettskraftig førelegg for, og førelegget er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast
- f) det ligg føre godkjend norsk avtale frå mekling i konfliktråd for, og avtalen ikkje er vesentleg misleghalden
- g) norsk rettsfølgjing er innstilt for etter at den ettersøkte først har vore sikta for forholdet, jf. straffeprosessloven § 82, om ikkje det ligg føre forhold som nemnde i straffeprosessloven § 74 første, femte eller sjetle ledd
- h) det er gitt norsk påtaleavkall for, om ikkje det ligg føre forhold som nemnde i straffeprosessloven § 74 andre, tredje, fjerde eller sjetle ledd
- i) den kompetente myndigheita har kjennskap til at det i ein medlemsstat i Den europeiske unionen eller stat tilknytt Schengen-samarbeidet ligg føre ein rettskraftig dom eller ei anna endeleg avgjerd som avskjer vidare strafffølgjing, og, dersom det er pådømd ein reaksjon, at denne reaksjonen er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast
- j) behandling eller rettskraftig dom eller anna endeleg avgjerd i ein internasjonal eller overnasjonal domstol avskjer vidare strafffølgjing for, og, dersom det er pådømd ein reaksjon, at denne reaksjonen er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast
- k) er utført heilt eller delvis i Noreg, under dette på Svalbard, Jan Mayen eller i dei norske bilanda, eller andre område underlagde norsk jurisdiksjon, og forholdet anten ikkje er straffbart eller straffansvaret eller høve til strafffølgjing eller straffullbyrding ville vore forelda etter norsk lovgiving.

Ein arrestordre som nemnd i første ledd skal også avslåast dersom overlevering vil vere i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen med endringar eller dei tilleggsprotokollane som gjeld som norsk lov.

§ 9 *Politiske lovbrøt*

Ein nordisk-europeisk arrestordre kan ikkje avslåast for politiske lovbrødd.

Ein slik arrestordre kan likevel avslåast for lovbrøt som nemnt i første ledd dersom den er utsteden av ein stat som ikkje sjølv overleverer ettersøkte personar til Noreg for politiske lovbrøt.

Tingretten avgjer i tilfella som nemnd i andre ledd om eit forhold som ligg til grunn for arrestordren er å sjå på som eit politisk lovbrøt i orskurden om vilkåra for overlevering er oppfylte, jf. § 14 første ledd andre punktum. Dersom retten kjem til at forholdet er eit politisk lovbrøt, skal saka sendast via riksadvokaten til departementet for avgjerd.

§ 10 *Norske statsborgarar*

Reglane om overlevering gjeld også for arrestordrar som gjeld norske borgarar.

Dersom ein nordisk-europeisk arrestordre som gjeld ein norsk statsborgar, er ferda ut av ein stat som ikkje overleverer eigne statsborgarar til Noreg, kan han likevel avslåast. I slike tilfelle skal saka sendast via riksadvokaten til departementet for avgjerd.

§ 11 *Dom kunngjort utan ettersøkte til stades.*

Livstidsstraff

Dersom ein nordisk-europeisk arrestordre gjeld overlevering til fullbyrding av fridomsstraff eller annan fridomsrøvande reaksjon på dømd utan ettersøkte til stades, og utan at den ettersøkte er blitt informert om tid og stad for rettsforhandlingane, skal han avslåast om ikkje den utferdande staten forsikrar at den ettersøkte kan krevje saka behandla på nytt og da har høve til å vere til stades.

Dersom dei forholda som ligg til grunn for arrestordren kan straffast med fridomsrøving på livstid, skal arrestordren avslåast om ikkje den utferdande staten forsikrar at straff som nemnd vil bli vurdert omgjord eller unnlaten fullbyrda, anten etter oppmoding eller seinast etter 20 år.

Forsikring som nemnd i første og andre ledd skal liggje føre før retten avgjer om vilkåra for overlevering er oppfylte.

§ 12 *Forhold som kan gi grunnlag for avslag*

Overlevering til strafforfølgning på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre kan avslåast for forhold som

- a) det er sett i gang norsk strafforfølgning mot den ettersøkte for
- b) norsk påtalemakta har kjennskap til at det i ein annan stat enn ein EU-medlemsstat eller stat tilknytt Schengen-samarbeidet, ligg føre rettskraftig dom for, og straffa i tilfelle domfelling er fullbyrda, under fullbyrding eller ikkje lenger kan fullbyrdast etter denne staten sine reglar.

Overlevering til strafffullbyrding kan avslåast dersom den ettersøkte er busett i Noreg, eller er norsk statsborger, og norske myndigheiter forpliktar seg til å fullbyrde dommen.

Den ettersøkte skal givast høve til å uttale seg før ein arrestordre vert avslått på grunnlag av eit forhold som er nemnt i første og andre ledd. Før ein arrestordre vert avslått etter andre ledd, skal også kriminalomsorga givast høve til å uttale seg.

Kapittel 3. Handsaminga av nordisk-europeiske arrestordrar

§ 13 *Pågriping, fengsling og annan bruk av tvangsmiddel*

Den som er ettersøkt i høve til ein nordisk-europeisk arrestordre, skal pågripast snarast råd om ikkje det er klart at overlevering må avslåast. Er den ettersøkte under 18 år, skal pågriping berre gjennomførast dersom det er særleg påkravd. Straffeprosessloven § 170 a gjeld tilsvarande.

Ved pågripinga skal den ettersøkte straks informerast om arrestordren. Den ettersøkte skal også informerast om høvet til å samtykkje i overlevering. Det skal oppnemnst forsvarar.

Vil påtalemakta halde på den pågripne for å gjennomføre overleveringa, skal han framstillast for tingretten med krav om fengsling. Straffeprosessloven § 183 gjeld tilsvarande. Retten skal treffe avgjerd om fengsling om ikkje vilkåra for pågriping er oppfylte, jf. første ledd, eller det ikkje er grunn til å frykte for at den pågripne vil unndra seg eller hindre overlevering eller formålet med fengsling kan

oppnåast ved tiltak etter straffeprosessloven § 188. Retten skal ved vurderinga av om den skal treffe avgjerd om fengsling leggje opplysningane i arrestordren til grunn, om dei ikkje openbert er urette.

Treff retten avgjerd om fengsling, skal det setjast ein tidsfrist på inntil 4 veker. Han kan lengjast med inntil 4 veker av gongen. Er den pågripne under 18 år, skal tidsfristen likevel ikkje overstige 2 veker eller lengjast med meir enn 2 veker av gongen. Samla fengslingstid kan ikkje overstige 12 veker, om det ikkje ligg føre særlege grunnar. Fjerde punktum gjeld likevel ikkje dersom det ligg føre eit konkurrerande krav om utlevering, jf. § 29 andre ledd, eller dersom den som vert kravd overlevert, tidlegare er overlevert eller utlevert.

Andre straffeprosessuelle tvangsmiddel kan nyttast i same utstrekning som i saker om tilsvarande lovbrøt her i riket. Tredje ledd fjerde punktum i paragrafen her gjeld tilsvarande.

§ 14 *Avgjerd av nordisk-europeisk arrestordre*

Påtalemakta skal etter mottak av arrestordren straks sende saka til tingretten. Tingretten avgjer ved orskurd om vilkåra for overlevering er oppfylte.

Den ettersøkte skal i retten spørjast om vedkomande samtykkjer i overlevering. I så fall skal den ettersøkte også spørjast om å gi sitt samtykke til rettsforfølgning for andre lovbrøt gjorde forut for overleveringa, og om kva for rettsfølgjer eit samtykke har. Eit eventuelt samtykke skal givast skriftleg i rettsmøtet. Samtykkjer den ettersøkte i overlevering, treff retten si avgjerd straks og seinast innan ei veke.

Opplysningane i arrestordren skal leggjast til grunn for retten si avgjerd, om ikkje dei openbert er urette. Orskurden kan ankast etter reglane i straffeprosessloven kapittel 26. Fristen for anke er likevel tre dagar. Anke har utsetjande verknad. Rettskraftig orskurd skal om mogleg liggje føre seinast 45 dagar etter pågripinga av den ettersøkte, men innan ei veke dersom den ettersøkte har samtykt i overlevering. Den rettskraftige orskurden vert straks send til påtalemakta, som innan tre arbeidsdagar avgjer om arrestordren skal etterkomast eller ikkje.

Fristar som nemnde i første og tredje ledd byrjar å gjelde når påtalemakta har motteke tilstrekkelege opplysningar til å behandle saka. Dersom den ettersøkte har immunitet eller privilegium i Noreg for den straffbare handlinga arrestordren gjeld, byrjar ikkje fristen å gjelde for immuniteten eller privilegiet er oppheva. Dersom den ettersøkte tidlegare er utlevert eller overlevert til Noreg og overlevering vidare krev samtykke frå den staten som utleverte eller overleverte vedkomande, byrjar fristen ikkje å gjelde før vedkomande stat har gitt samtykke.

Dersom fristane ikkje kan overhaldast, skal påtalemakta straks varsle den som har ferda ut arrestordren, om dette.

Den ettersøkte kan klage på påtalemakta sitt vedtak. Spørsmålet om vilkåra for overlevering er oppfylte kan ein ikkje klage på. Straffeprosessloven § 59 a gjeld tilsvarande. Fristen for å klage er likevel tre dagar, og klagen har utsetjande verknad. Klageinstansen gjer vedtak straks og så vidt mogleg innan tre arbeidsdagar etter at klagen vart motteke.

Når endeleg avgjerd om overlevering ligg føre, skal påtalemakta straks varsle den som har ferda ut arrestordren. Avslag på arrestordren skal grunnigvast.

Departementet kan gi forskrifter om samtykke som nemnt i andre ledd.

§ 15 *Vilkår for overlevering av norske borgarar og personar busette her*

Det skal setjast som vilkår for overlevering av norsk statsborgar at overlevering vidare for forhold som er gjort forut for overleveringa til ein stat som ikkje sjølv overleverer eigne borgarar til Noreg, ikkje skjer utan samtykke frå departementet, jf. § 10 andre ledd. Det skal også setjast som vilkår at utlevering vidare for forhold som nemnde i første punktum, ikkje skal skje, jf. utleveringsloven § 2.

Dersom ein arrestordre gjeld overlevering til strafforfølgning av ein norsk statsborgar eller ein person busett her, kan det setjast som vilkår for overleveringa at vedkomande vert send tilbake for å sone ein eventuell dom her. Den ettersøkte og kriminalomsorga skal få høve til å uttale seg før det vert sett eit slikt vilkår.

§ 16 *Samtykke i strafforfølgning m.m. for andre straffbare forhold og til overlevering og utlevering vidare*

Ein medlemsstat i Den europeiske unionen som har fått ein person overlevert frå Noreg på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre, kan når det vert kravd givast samtykke til å

- a) strafforfølgje eller fullbyrde straff mot vedkomande for andre forhold gjorde forut for overleveringa enn dei han vart overlevert for
- b) overlevere personen vidare til ein annan medlemsstat eller Island for forhold gjorde forut for overleveringa
- c) utlevere personen vidare til ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen for forhold gjorde forut for overlevering, dersom vedkomande ikkje er norsk statsborgar.

Krav om samtykke i strafforfølgning eller straffullbyrding som nemnt i første ledd bokstav a og til overlevering vidare som nemnt i første ledd bokstav b) skal utformast i samsvar med §§ 5 og 26 og oversendast som oppgitt i § 25. Samtykke skal givast dersom vilkåra for overlevering er oppfylte for den straffbare handlinga som kravet om samtykke gjeld, og på dei vilkåra som følgjer av eller som vert stilte i medhald av loven her. Avgjerda skal liggje føre innan 30 dagar etter at kravet vart motteke. § 14 gjeld tilsvarande så langt han høver. Spørsmålet om samtykke skal likevel behandlast skriftleg, om ikkje retten avgjer munnleg behandling. Påtalemakta sender kravet til den tingretten som avgjorde spørsmålet om overlevering. Det skal oppnemnst forsvarar for den overleverte.

Krav om samtykke i utlevering vidare som nemnt i første ledd bokstav c skal sendast departementet og behandlast etter reglane i utleveringsloven.

Kapittel 4. Vilkår for overlevering på grunnlag av ein nordisk arrestordre

§ 17 *Krav til straffetrusselen eller pådømd straff*

Overlevering av personar til ein annan nordisk stat på

grunnlag av ein nordisk arrestordre skjer etter reglane i loven her for

- a) strafforfølgning for forhold som kan medføre fridomsstraff eller ein annan fridomsrøvande reaksjon i den staten som har ferda ut arrestordren
- b) fullbyrding av pådømd fridomsstraff som nemnd i bokstav a.

Gjeld arrestordren fleire straffbare forhold, skal han etterkomast og setjast i verk sjølv om vilkåra i første ledd berre er oppfylte for eitt av forholda.

§ 18 *Obligatoriske avslagsgrunnar*

Ein nordisk arrestordre skal avslåast for forhold som det ligg føre ein avslagsgrunn for som nemnd i § 8 første ledd bokstav a til j og andre ledd.

§ 19 *Forhold som kan gi grunnlag for avslag*

Ein nordisk arrestordre kan avslåast dersom

- a) det ligg føre forhold som nemnde i § 12 første og andre ledd
- b) forholdet er gjort heilt eller delvis i Noreg, under dette på Svalbard, Jan Mayen eller i dei norske bilanda, eller andre område underlagde norsk jurisdiksjon, og det ikkje er straffbart etter norsk lovgiving.

§ 12 tredje ledd gjeld tilsvarande.

Kapittel 5. Handsaminga av nordiske arrestordrar

§ 20 *Pågriping, fengsling og annan bruk av tvangsmiddel*

Den som er ettersøkt i høve til ein nordisk arrestordre, skal pågripast snarast råd om det ikkje er klart at overlevering må avslåast. Pågriping kan også skje etter reglane i straffeprosessloven kapittel 14 når politi eller påtalemakt i ein annan nordisk stat ber om det før personen er ettersøkt som nemnt i første punktum, i same utstrekning som i saker om tilsvarande lovbrøt her i landet. Er den ettersøkte under 18 år, skal pågriping berre skje dersom det er særleg påkravd. Straffeprosessloven § 170 a gjeld tilsvarande.

Ved pågripinga skal den ettersøkte straks informerast om arrestordren. Den ettersøkte skal også informerast om retten til å samtykkje i overlevering og kva for rettsfølgjer eit slikt samtykke har. Det skal oppnemnst forsvarar.

Vil påtalemakta halde på den pågripne for å gjennomføre overleveringa, skal vedkomande framstillast for tingretten med krav om fengsling. Straffeprosessloven § 183 gjeld tilsvarande. Retten skal treffe avgjerd om fengsling om ikkje vilkåra for pågriping ikkje er oppfylte, jf. første ledd, eller det ikkje er grunn til å frykte for at den pågripne vil unndra seg eller hindre overlevering eller formålet med fengsling kan oppnåast ved tiltak etter straffeprosessloven § 188. Retten skal ved vurderinga av om den skal treffe avgjerd om fengsling leggje opplysningane i arrestordren til grunn, om dei ikkje openbert er urette.

Framstilling for tingretten med krav om fengsling skjer likevel ikkje dersom den ettersøkte er over 18 år og samtykkjer i overlevering, dersom ikkje den ettersøkte krev retten si prøving av vilkåra for fengsling etter tredje ledd tredje punktum eller dersom overlevering venteleg ikkje kan skje innan ei veke frå pågripinga. Fristen for framstilling vert i så fall rekna frå kravet om retten si prøving er

framsett eller frå samtykket til overlevering er trekt tilbake, eller frå det tidspunkt det er klart at overlevering ikkje vil skje innan fristen nemnd i første punktum.

Treff retten avgjerd om fengsling, skal det setjast ein tidsfrist som ikkje må overstige 4 veker, men 2 veker dersom den pågripne er under 18 år. Han kan lengjast med inntil 2 veker av gongen. Samla fengslingstid kan ikkje overstige 6 veker, om det ikkje ligg føre særlege grunnar. Fristane som nemnde gjeld ikkje dersom det ligg føre eit konkurrerande krav om utlevering, jf. § 30 andre ledd, eller den som vert kravd overlevert, tidlegare er overlevert frå ein stat utanfor Norden eller utlevert.

Andre straffeprosessuelle tvangsmiddel kan nyttast i same utstrekning som i saker om tilsvarande lovbrøt her i riket. Tredje ledd fjerde punktum gjeld tilsvarande.

§ 21 Avgjerd av nordisk arrestordre

Samtykkjer den ettersøkte i overlevering, skal påtalemakta straks og seinast tre arbeidsdagar etter at samtykket er gitt, avgjere om den nordiske arrestordren skal etterkomast eller ikkje. Eit samtykke skal givast skriftleg til påtalemakta etter at den ettersøkte har blitt orientert om verkknaden av at samtykke vert gitt. Eit samtykke kan trekkjast tilbake.

Dersom påtalemakta vil etterkome arrestordren, og den ettersøkte ikkje samtykkjer i overlevering eller trekkjer samtykket tilbake før overleveringa er gjennomført, vert saka straks send til tingretten. Tingretten avgjer ved orskurd om vilkåra for overlevering er oppfylte. Opplysningane i arrestordren skal leggjast til grunn for avgjerda, om dei ikkje openbert er urette.

Orskurden kan ankast etter reglane i straffeprosessloven kapittel 26. Fristen for anke er likevel tre dagar. Anke har utsetjande verknad. Rettskraftig orskurd skal om mogleg liggje føre seinast 3 veker etter pågripinga av den ettersøkte. Den rettskraftige orskurden vert straks send til påtalemakta, som innan tre arbeidsdagar avgjer om arrestordren skal etterkomast eller ikkje.

Fristar som nemnde i andre og fjerde ledd byrjar ikkje å gjelde før påtalemakta har motteke tilstrekkelege opplysningar til å gjere vedtak. Dersom den ettersøkte har immunitet eller privilegium i Noreg for den straffbare handlinga arrestordren gjeld, byrjar ikkje fristen å gjelde før immuniteten eller privilegiet er oppheva. Dersom den ettersøkte tidlegare er utlevert eller overlevert til Noreg og overlevering vidare krev samtykke frå den staten som utleverte eller overleverte vedkomande, byrjar fristen ikkje å gjelde før vedkomande stat har gitt samtykke.

§ 14 femte til åttande ledd gjeld tilsvarande.

§ 22 *Vilkår for overlevering av norske borgarar og personar busette her*

Det skal setjast som vilkår for overlevering av norsk statsborgar at overlevering vidare for forhold gjorde forut for overleveringa til ein stat som ikkje sjølv overleverer eigne borgarar til Noreg, ikkje skjer utan departementet sitt samtykke, jf. § 10 andre ledd. Det skal også setjast som vilkår at utlevering vidare for forhold som nemnde i første punktum ikkje skal skje, jf. utleveringsloven § 2.

Dersom ein arrestordre gjeld overlevering til strafforfølgjing av ein norsk statsborgar eller ein person busett her, kan det setjast som vilkår for overleveringa at vedkomande skal sendast tilbake for å sone ein eventuell dom her. Den ettersøkte og kriminalomsorga skal få høve til å uttale seg før det vert sett eit slikt vilkår.

§ 23 *Samtykke i strafforfølgjing eller straffullbyrding for andre straffbare handlingar*

Har overlevering skjedd til ein annan nordisk stat på grunnlag av ein nordisk arrestordre og den staten som har fått personen overlevert, ber om samtykke til å strafforfølgje eller straffullbyrde for andre forhold gjorde forut for dei som var omfatta av arrestordren, skal samtykke givast om det ikkje ligg føre forhold som nemnde i § 18, jf. § 8. Samtykke kan likevel nektast dersom det ligg føre forhold som nemnde i § 19 første ledd bokstav b.

Oppmoding om samtykke skal oppfylle krava i §§ 5 og 26 og sendast over som oppgitt i § 25. § 21 gjeld tilsvarande så langt han høver. Spørsmålet om samtykke skal likevel behandlast skriftleg, om ikkje retten treff avgjerd om munnleg behandling. I tilfelle som nemnde i § 21 tredje ledd skal oppmodinga sendast den tingretten som avgjorde spørsmålet om overlevering. Det skal oppnemnst forsvarar for den overleverte.

§ 24 *Samtykke i overlevering eller utlevering vidare*

Det kan givast samtykke til at ein person som er overlevert til eit nordisk land på grunnlag av ein nordisk arrestordre, vert overlevert vidare til ein medlemsstat i Den europeiske unionen utanfor Norden for eit forhold gjort forut for overleveringa. Samtykke skal givast dersom ein arrestordre om overlevering til vedkomande stat for forholdet ville blitt etterkomen etter reglane som gjeld for nordisk-europeiske arrestordrar. § 23 andre ledd gjeld tilsvarande.

Oppmoding om samtykke til utlevering vidare til ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen vert behandla og avgjerd etter reglane i utleveringsloven.

Kapittel 6. Fellesreglar for nordisk-europeiske og nordiske arrestordrar

§ 25 *Oversending og mottak av arrestordrar for overlevering frå Noreg*

Arrestordren vert send gjennom Schengen informasjonssystem eller anna system for etterlysing av personar mistenkte for straffbare lovbrøt, eller han vert send Kripes. Er opphaldsstaten til den ettersøkte kjend, kan arrestordren sendast direkte til politimeisteren på staden der den ettersøkte oppheld seg.

Ved feilsending skal den som mottek arrestordren, straks sende han vidare til kompetent påtalemakt og varsle den som har ferda ut arrestordren.

Ei etterlysing registrert i Schengen informasjonssystem eller i eit anna system for etterlysing av personar og som gjeld overlevering innanfor loven sitt verkeområde, jf. § 1, skal sidestillast med ein arrestordre inntil arrestordren vert motteken sjølv om etterlysinga ikkje inneheld alle opplysningane nemnde i § 5 første ledd.

§ 26 *Språk*

Ein arrestordre ferda ut til Noreg skal vere skriven på norsk, svensk, dansk eller engelsk eller ha vedlagt ei omsetjing til eit av dei nemnde språka.

§ 27 *Immunitet og privilegium*

Dersom den ettersøkte har immunitet eller eit privilegium med omsyn til rettsfølgjing eller fullbyrding i Noreg som kan opphevast av norsk myndigheit, skal påtalemakta straks oppmode rett myndigheit om å oppheve immuniteten eller privilegiet. Dersom oppheving av immuniteten eller privilegiet byggjer på vedtak gjort av myndigheiter i ein framand stat eller av organ i ein internasjonal organisasjon, skal påtalemakta straks varsle utferdande stat om at arrestordren ikkje kan etterkomast før immuniteten eller privilegiet er oppheva.

Departementet kan gi nærmare føresegner om saksbehandlinga i tilfelle som nemnde i første ledd første punktum, under dette om kva for norsk myndigheit som avgjer spørsmål om oppheving av immunitet eller privilegium.

§ 28 *Arrestordrar som gjeld ettersøkte som tidlegare er overleverte eller utleverte til Noreg*

Den som er overlevert til Noreg på grunnlag av ein nordisk arrestordre, kan overleverast vidare til ein annan nordisk stat på grunn av ein nordisk arrestordre som gjeld eit straffbart forhold vedkomande har gjort forut for overleveringa til Noreg. Overlevering vidare til ein medlemsstat i Den europeiske unionen utanfor Norden kan skje i tilfelle som nemnde i tredje ledd bokstav a, c, d og e.

Den som er overlevert til Noreg på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre, skal ikkje overleverast vidare til ein annan medlemsstat i Den europeiske unionen eller Island for eit forhold gjort forut for overleveringa. Overlevering vidare for forhold som nemnt kan likevel skje dersom

- a) den ettersøkte i retten skriftleg samtykkjer i overlevering vidare eller i strafffølgjing for forholdet
- b) den ettersøkte samtykte i å bli overlevert til Noreg og i den samanhengen også samtykte i å bli strafffølgd eller få fullbyrda straff mot seg for forhold gjorde forut for overleveringa
- c) den ettersøkte har unnlate å forlate riket, trass i at han i 45 dagar uhindra har kunna forlate det
- d) den ettersøkte frivillig er vend tilbake til riket etter først å ha forlate det, eller
- e) den staten som overleverte den ettersøkte til Noreg, samtykkjer i overlevering vidare.

Kan overlevering vidare ikkje skje utan samtykke frå den staten som tidlegare har overlevert vedkomande, jf. tredje ledd bokstav e, skal påtalemakta sørgje for at det blir sendt ei oppmoding til vedkomande stat om samtykke til overleveringa. Oppmodinga skal utformast i samsvar med § 32 og skal sendast kompetent myndigheit i den staten som overleverte vedkomande.

Overlevering vidare skal ikkje skje i strid med særlege vilkår sette for overleveringa.

Dersom den ettersøkte er utlevert til Noreg frå ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen, skal vedkomande ikkje overleverast i strid med dei vilkåra som

er sette for utleveringa. Dersom overlevering vidare krev samtykke frå den staten vedkomande er utlevert frå, skal kompetent myndigheit sørgje for at det straks blir sendt ei oppmoding om slikt samtykke.

§ 29 *Avgjerd om overlevering når det ligg føre konkurrerande oppmodingar*

Dersom det ligg føre fleire arrestordrar som gjeld same person, avgjer påtalemakta kva for arrestordre som skal etterkomast.

Dersom det i tillegg til ein eller fleire arrestordrar ligg føre eit krav om utlevering frå ein stat utanfor Norden og EU, tek departementet avgjerd.

I vurderinga av kva for arrestordre eller utleveringskrav som skal etterkomast, skal det bl.a. leggjast vekt på staden for og karakteren av dei straffbare handlingane, når dei konkurrerande arrestordrane/utleveringskrava er ferda ut, og om dei gjeld strafffølgjing eller fullbyrding av dom.

§ 30 *Frist for overlevering*

Den ettersøkte skal overleverast snarast mogleg og seinast ti dagar etter at det ligg føre ei endeleg avgjerd om overlevering, likevel seinast fem dagar dersom overlevering skal skje på grunnlag av ein nordisk arrestordre. Gjer særlege omstende det umogleg å overlevere den ettersøkte innanfor fristen, skal påtalemakta straks kontakte den som har ferda ut arrestordren, for å avtale ein ny frist.

Overlevering kan utsetjast dersom det ligg føre tungtveigande humanitære grunnar. Så snart desse grunnane ikkje lenger er til stades, avtaler påtalemakta nytt tidspunkt for overlevering med den som har ferda ut arrestordren. Overlevering skal skje innan ti dagar rekna frå tidspunkt som nemnt i andre punktum.

Ein ettersøkt som sit fengsla på grunnlag av arrestordren, skal setjast fri når fristane for overlevering i første og andre ledd har gått ut.

§ 31 *Utsett og mellombels overlevering på grunn av strafffølgjing i Noreg*

Påtalemakta kan treffe avgjerd om å utsetje overleveringa for å strafffølgje den ettersøkte i Noreg for eit anna straffbart forhold. Det same gjeld dersom den ettersøkte skal fullbyrde ein dom for eit anna straffbart forhold.

I staden for å utsetje overleveringa kan overlevering gjerast mellombels på vilkår som vert avtalte skriftleg mellom påtalemakta og den som har ferda ut arrestordren.

Dersom den ettersøkte er fridomsrøva, skal kriminalomsorga givast høve til å uttale seg før det blir treft avgjerd etter første ledd andre punktum og andre ledd.

Kapittel 7. Overlevering til Noreg

§ 32 *Utferding av ein nordisk-europeisk arrestordre*

Påtalemakta kan ferde ut ein arrestordre til ein medlemsstat i Den europeiske unionen til strafffølgjing dersom det ligg føre ei avgjerd om pågriping treft av retten for ei handling som kan medføre fengsel i minst 1 år. Påtalemakta kan ferde ut ein arrestordre til straffullbyrding dersom det ligg føre rettskraftig dom på fengsel eller anna fridomsstap på minst fire månader.

Er det fare ved opphald, kan skriftleg pågripingsavgjerd treft av påtalemakta tre i staden for avgjerd av retten for utferding av arrestordrar som nemnde i første ledd første punktum. Påtalemakta si avgjerd skal snarast mogleg leggjast fram for retten til godkjenning.

Arrestordren kan omfatte også forhold som ikkje oppfyller krava i første ledd, dersom eitt av forholda oppfyller vilkåra. I så fall er det for utferding av ein arrestordre til strafforfølgning tilstrekkeleg at det ligg føre pågripingsavgjerd treft av retten for eitt av forholda.

Arrestordren vert utforma i samsvar med § 5 første ledd. Dersom handlinga kan straffast med fengsel i minst 3 år og kan sjåast på som handling nemnd i forskrift til § 7 tredje ledd, skal det opplysast om dette. Det same gjeld dersom arrestordren gjeld medverknad til felles kriminell verksemd som nemnd i § 7 andre ledd.

Arrestordren skal vere skriven på eller vere omsett til det språket eller eitt av dei språka som vert nytta av den iverksetjande staten, eller til eit anna språk den iverksetjande staten har godteke.

§ 33 *Utferding av ein nordisk arrestordre*

Påtalemakta kan ferde ut ein arrestordre til ein annan nordisk stat til strafforfølgning dersom den ettersøkte med skilleg grunn kan mistenkjast for å ha gjort ei straffbar handling som kan medføre fengsel. Påtalemakta kan ferde ut ein arrestordre til straffullbyrding dersom det ligg føre rettskraftig dom på fengsel eller anna fridoms- tap.

Arrestordren vert utforma i samsvar med § 5 første ledd og skriven på norsk, svensk, dansk eller engelsk.

§ 32 tredje ledd første punktum gjeld tilsvarande.

§ 34 *Oversending av arrestordrar*

Arrestordren vert registrert i Schengen informasjons- system eller i eit anna system for etterlysing av personar mistenkte for straffbare lovbrøt. Opplysningar nemnde i § 5 første ledd som ikkje kan registrerast i Schengen in- formasjonssystem, skal ettersendast så snart som mogleg til den myndigheita i den staten der den ettersøkte vert funnen som etter lovgivinga her er kompetent til å ta imot arrestordren.

Er det kjent kvar den ettersøkte oppheld seg, kan ar- restordren i tillegg sendast til den myndigheita i opphalds- staten som etter lovgivinga her er kompetent til å ta imot arrestordren.

§ 35 *Varetektsfrådrag*

Når ein ettersøkt er overlevert for fullbyrding av dom her i riket, skal det gjerast frådrag i straffa for den tida han eller ho i høve saka har vore fråteken fridomen i den iverk- setjande staten. Det same gjeld når den ettersøkte er over- levert til strafforfølgning, dersom den ettersøkte får dom med fengselsstraff her i riket på grunnlag av det straffbare forholdet arrestordren gjeld.

§ 36 *Strafforfølgning for andre straffbare forhold av overleverte personar*

Den som er overlevert til Noreg frå ein medlemsstat i Den europeiske unionen på grunnlag av ein nordisk-

europisk arrestordre, kan ikkje strafforfølgjast, og straff kan ikkje fullbyrdast mot vedkomande, for andre straff- bare forhold gjorde forut for overleveringa enn dei som arrestordren omfatta.

Forbodet i første ledd gjeld likevel ikkje dersom

- a) vedkomande etter overleveringa samtykkjer i straf- følgning eller straffullbyrding for bestemte straffba- re forhold gjorde føre overleveringa. Samtykket skal givast i retten og skal protokollerast og vedtakast
- b) vedkomande samtykte i å bli overlevert til Noreg og i den samanhengen også samtykte i å bli strafforfølgd eller få fullbyrda straff mot seg for forhold gjorde forut for overleveringa
- c) den ettersøkte har unnlate å forlate riket, enda han i 45 dagar har hatt høve til dette
- d) den ettersøkte frivillig er vend tilbake til riket etter først å ha forlate det
- e) forholdet gjort forut for overleveringa berre kan straf- fast med bot, eller
- f) staten som overleverte den ettersøkte til Noreg, sam- tykkjer.

Den som er overlevert til Noreg frå ein nordisk stat på grunnlag av ein nordisk arrestordre, kan strafforfølgjast, og straff kan fullbyrdast mot vedkomande for straffbare forhold gjorde forut for overleveringa om ikkje

- a) det i den staten som overleverte vedkomande ligg føre forhold som nemnde i § 8 første ledd bokstav a til h eller det ligg føre forhold som nemnde i § 8 første ledd bokstav i eller j, eller
- b) forholdet er gjort heilt eller delvis på territoriet til den staten som overleverte vedkomande, eller ein stad som vert likestilt med dette, og forholdet ikkje er straffbart etter lovgivinga i denne staten, om ikkje denne staten samtykkjer i strafforfølgning.

Sjølv om vilkåra i tredje ledd bokstav b ikkje er opp- fylte, kan vedkomande strafforfølgjast for forhold gjorde forut for overleveringa i tilfelle som nemnde i andre ledd bokstav c og d eller dersom vedkomande før eller etter overleveringa har samtykt til strafforfølgning for andre forhold.

Ei oppmoding om samtykke som nemnd i andre ledd bokstav f og tredje ledd bokstav b skal sendast kompe- tent myndigheit i den staten som overleverte vedkomande i samsvar med §§ 32 eller 33.

§ 37 *Utlevering vidare*

Den som er overlevert til Noreg på grunnlag av ein nordisk-europeisk arrestordre, skal ikkje utleverast vidare til ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen for eit forhold gjort forut for overleveringa hit utan samtykke frå den staten som vedkomande er overlevert frå, om ikkje anna følgjer av overleveringsvedtaket.

Den som er overlevert til Noreg på grunnlag av ein nordisk arrestordre, kan berre utleverast vidare til ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen for eit for- hold gjort forut for overleveringa hit dersom vedkomande samtykkjer eller i tilfelle som nemnde i § 36 andre ledd bokstav c, d og f.

Avgjerd om utlevering vidare vert teken av departemen- tet etter føresegnene i utleveringsloven.

§ 38 *Tilbakeføring av personar som er overleverte til Noreg*

Er ein ettersøkt overlevert til Noreg for strafforfølgning på vilkår om at den overleverte vert ført tilbake til utferdande stat etter at strafforfølginga er gjennomført, skal påtalemakta sjå til at personen vert ført tilbake.

Er den som skal tilbakeførast ikkje fengsla på førehand, kan vedkomande pågripast og fengslast dersom dette vert rekna som nødvendig for å få gjennomført tilbakeføringa. Avgjerd om fengsling skal ikkje gjelde for lengre tid enn ti dagar, likevel fem dagar dersom tilbakeføringa skal skje til eit nordisk land. Gjer særlege omstende det umogleg å tilbakeføre vedkomande innan fristen nemnd i andre punktum, kan fengslinga lengjast med inntil ti dagar, likevel inntil fem dagar dersom tilbakeføringa skal skje til eit nordisk land.

Kapittel 8. Andre føresegner i samband med overlevering

§ 39 *Beslag og overlevering av ting*

Påtalemakta skal beslagleggje og overlevere ting som venteleg har tyding som bevis i den saka arrestordren gjeld, eller som er utbytte av dette straffbare forholdet. Det same gjeld andre ting og utbytte som kan inndragast etter straffeloven §§ 34 til 37 b, dersom den staten som har ferda ut arrestordren, krev det, og det ville vore høve til inndraging etter lovgivinga i den staten som har ferda ut arrestordren.

Plikta i første ledd gjeld sjølv om den ettersøkte er død eller forsvunnen.

Påtalemakta kan halde tilbake eller mellombels overlevere ting som nemnde i første ledd når dei venteleg har tyding som bevis i pågåande strafforfølgning her i riket.

Overleveringa får inga tyding for eksisterande rettar i tinga. Det kan stillast vilkår for overleveringa dersom det er nødvendig for å verne slike rettar.

§ 40 *Mellombels overføring*

Dersom det ligg føre ein arrestordre om pågriping og overlevering av ein ettersøkt person til strafforfølgning, kan påtalemakta etter krav samtykkje i mellombels overføring av den ettersøkte for avhør i den staten som har ferda ut arrestordren.

Samtykke skal ikkje givast dersom det er klart at arrestordren vil bli avslått eller dersom det vert rekna som nødvendig at den ettersøkte oppheld seg her i riket av omsyn til ei straffesak eller behandlinga av arrestordren. Ved vurderinga av om samtykke skal givast skal det takast omsyn til om overføringa vil lengje fridomstapet til den ettersøkte. Den ettersøkte skal få høve til å uttale seg før avgjerda vert teken.

Påtalemakta fastset tida for overføringa og stiller dei vilkåra som ho finn er nødvendige.

§ 41 *Transitt*

Den som vert overlevert frå Sverige, Danmark, Finland eller Island til ein av desse statane, kan utan særskilt samtykke først over norsk territorium.

I andre tilfelle av overlevering på grunnlag av ein arrestordre frå ein medlemsstat i Den europeiske unionen til

ein annan medlemsstat eller til Island skal departementet gi godkjenning til at personen vert ført over norsk territorium dersom norske myndigheiter har motteke opplysningar om identiteten og statsborgarskapen til den ettersøkte, kva slag straffbar handling som har skjedd og rettsleg karakteristikk på ho, og omstende rundt handlinga, under dette tid og stad. Skal overleveringa skje til ein stat som ikkje overleverer eigne statsborgarar til Noreg, kan transitt likevel nektast dersom den ettersøkte er norsk statsborgar, jf. § 10 andre ledd. I andre tilfelle der den ettersøkte er norsk statsborgar, kan det setjast vilkår for godkjenninga.

Andre ledd gjeld tilsvarande ved transitt av ein person som skal utleverast frå ein stat utanfor Norden og Den europeiske unionen til ein medlemsstat i Den europeiske unionen eller Island på grunnlag av eit utleveringskrav.

Kapittel 9. Avsluttande føresegner

§ 42 *Iverksetjing m.m.*

Loven trer i kraft frå det tidspunktet Kongen fastset. Kongen kan bestemme at loven skal tre i kraft mellom enkelte av dei nordiske statane, eller for berre nordiske eller nordisk-europeiske arrestordrar. Frå det tidspunkt loven trer i kraft for nordiske arrestordrar, vert lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrytarar til Danmark, Finland, Island og Sverige og lov 19. september 2008 nr. 77 om nordisk arrestordre oppheva.

Loven gjeld for arrestordrar mottekne etter at loven har tredd i kraft. Utleveringskrav mottekne før loven har tredd i kraft, vert behandla etter lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrytarar til Danmark, Finland og Sverige eller etter lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytarar m.v.

§ 43 *Endringar i andre lover*

Frå den tida Kongen fastset, blir det gjort følgjande endringar i anna lovgiving:

1. Lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v. § 6 blir endra slik:

§ 6 skal lyde:

Reglene som gjelder for strafforfølgning, straffullbyrding og for over- og utlevering vidare for andre forhold begått før overleveringen for personer som er overlevert fra Norge til en annen nordisk stat, gjelder tilsvarende for domfelte som i medhold av bestemmelsen i denne lovs § 5 overføres til Danmark, Finland, Island eller Sverige for å utholde frihetsstraff der.

2. Lov 5. juni 1970 nr. 35 om utlevering for å få iverksatt vedtak om frihetsinngrep truffet av myndighet i annet nordisk land blir endra slik:

§ 1 andre ledd skal lyde:

Loven gjelder ikke avgjørelse i samband med strafforfølgning, jf. arrestordreloven.

§ 9 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Om adgangen til å strafforfølge den utleverte og til å fullbyrde straff for forhold som er begått før utleveringen, samt til å utlevere og overlevere vedkommende vidare til

en tredje stat for et slikt forhold, gjelder de regler for dette som gjelder ved overlevering av personer fra Norge til en annen nordisk stat, tilsvarende.

Noverande første ledd andre punktum og andre til fjerde ledd vert oppheva.

3. Lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbreakere m.v. blir endra slik:

§ 1 nytt andre punktum skal lyde:

For overlevering av personer for straffbare forhold mellom Norge og medlemsstater i Den europeiske union og mellom Norge og andre nordiske stater på grunnlag av en arrestordre, gjelder arrestordreloven.

§ 21 nr. 2 første punktum skal lyde:

Samtykke kan bare gis når handlingen kunne ha begrunnet utlevering etter denne lov.

§ 21 nr. 2 nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom saken tidligere ikke har vært prøvd for retten, skal den tingretten hvor den ettersøkte sist oppholdt seg, avgjøre spørsmålet.

Noverande tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 22 andre punktum blir oppheva.

§ 24 nr. 3 tredje punktum skal lyde:

Ved begjæring fra Danmark, Finland, Island eller Sverige gjelder heller ikke første punktum første alternativ.

§ 25 nr. 3 fjerde punktum skal lyde:

Første punktum gjelder ikke for begjæringer fra Danmark, Finland, Island eller Sverige.

4. Lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant blir endra slik:

§ 4-5 første ledd skal lyde:

(1) Panterett i enkelt krav får rettsvern ved at skyldne- ren får melding om pantsettelsen, enten fra pantsetteren eller fra panthaveren. *Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke.* Pantsettelse av slik panterett får rettsvern på samme måte.

5. Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker blir endra slik:

Ny § 463 b skal lyde:

Er en domfelt overlevert eller utlevert til Norge for straffullbyrding på grunnlag av en dom som omfatter flere handlinger, og kan overlevering eller utlevering etter loven i den fremmende staten bare skje for noen av handlingene, fastsetter retten ved beslutning, etter begjæring fra påtalemyndigheten, straff for de handlingene som overlevering eller utlevering kan skje for.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer til inngåing av avtale 28. juni 2006 mellom Den europeiske unionen og republikken Island og Kongeriket Noreg om overleveringsprosedyre mellom medlemsstatane i Den europeiske unionen og Island og Noreg.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Morten Ørsal Johansen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

I lov 4. april 1995 nr. 15 om domstolene (domstol- loven)

I

§ 131a første avsnitt skal lyde:

Under forhandlingene i straffesaker er fotografe- ring, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn til- latt med mindre retten beslutter noe annet. Retten kan også beslutte forbud mot fotografering eller lyd- og fjernsynsopptak av den siktede eller domfelte og for- nærmede eller pårørende, på veg til eller fra rettsmø- tet eller under opphold i den bygning hvor rettsmø- tet holdes, med mindre vedkommende motsetter seg det.

II

Loven trer i kraft straks.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komi- teens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:143 L (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Per Sandberg, Åse Michaelsen, Anders Anundsen og Mor- ten Ørsal Johansen om lov om endring i domstoloven (fo- toforbud overfor fornærmede og pårørende) – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 77 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.19.27)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 4 og 5, fra Anders B. Werp på vegne av Høyre

Forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre, er under debatten omgjort til oversendelsesforslag og vil bli endret i tråd med det.

Forslag nr. 2 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å fremme sak for Stortinget med forslag til strengere regulering av import og overdragelse av plomberte våpen.»

Forslag nr. 3 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å legge frem forslag om felles registrering av alle skytevåpen som importeres til Norge, inkludert plomberte våpen.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres over forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot at fullverdige medlemmer av 1 %-klubber kan være innehavere av våpenkort.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det innen framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2012 fremmes forslag om endring i våpenloven, eventuelt våpenforskriften, som medfører at fullverdig medlemskap i en 1% MC-klubb er gyldig grunn for å nekte våpenlisens.»

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 80 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.20.10)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å forsterke den operative kapasiteten til Kripas, for eksempel ved at de får egen spaningsavdeling.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 55 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.20.30)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen med utgangspunkt i Meld. St. 7 (2010–2011) – Kampen mot organisert kriminalitet – bidra til at det utarbeides et bredt virkemiddelapparat for kommuner i arbeidet med å bekjempe 1 %-klubbene.

II

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2012 fremme egnede lovendringsforslag som bedre ivaretar vitners og informanternes sikkerhet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Øyvind Korsberg satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede spørsmålet om tverrterritorial klarering av opphavsrett med sikte på en felles nordisk løsning, eventuelt en løsning basert på samarbeid med Sverige, og/eller Danmark.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:159 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen og Svein Flåtten om utredning av hjemmel for klarering av opphavsrettigheter fra andre land, tverrterritorial klarering – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.21.25)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Ib Thomsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en plan for digital formidling av utøvende kunst med utgangspunkt i de faste institusjonene innenfor musikk, opera og teater.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:160 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ib Thomsen, Øyvind Håbrekke, Trine Skei Grande og Olemic Thommessen om digital formidling fra teater- og musikk institusjoner – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 54 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.22.06)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 17 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Ib Thomsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 6–17, fra Øyvind Håbrekke på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er under debatten omgjort til oversendelsesforslag og vil bli endret i tråd med det.

Forslag nr. 1 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å sikre at programmet Ungt entreprenørskap blir styrket, og bidra til at det utvides til også å omfatte sosialt entreprenørskap rettet mot å løse sosiale samfunnsutfordringer.»

Forslag nr. 2 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å fremme forslag om et forenklings- og avbyråkratiseringsprogram for frivillig og ideell sektor.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes regjeringen uten realitetsvotering.

– Det anses vedtatt.

Det blir votert over forslagene nr. 6–17, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at

det etableres en frivillig samfunnstjeneste for 16-åringer. Samfunnstjenesten avtjenes i skolens sommerferie i frivillige organisasjoner, og bør kvalifisere til studiepoeng ved opptak til høyere utdanning.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at undervisning om hvordan den enkelte kan engasjere seg i frivillighet og i det sivile samfunn, blir sterkere vektlagt i samfunnsfaget.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det innføres en frivillighetsdag på henholdsvis ungdomsskolen og videregående skole, hvor elevene får bestemme et prosjekt der de gjør noe for andre.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at den planlagte Kristiansand Folkehøgskole blir etablert.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et vekstfond for sosial innovasjon, som skal gi ideelle prosjekter som har vist seg å løse viktige sosiale utfordringer, mulighet til å vokse.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et oppstartsfond for sosial innovasjon, som skal støtte oppstart av nye, ideelle prosjekter som har til hensikt å løse sosiale utfordringer.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at det opprettes en ordning med reservebesteforeldre, der det legges til rette for at seniorer på frivillig basis kan være fosterbesteforeldre for utsatte barn.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at det opprettes en ordning med seniorvenner, der det legges til rette for at seniorer på frivillig basis kan gi ekstra assistanse til voksne personer med hjelpebehov, enten det er funksjonshemmede, personer med alvorlige lidelser eller andre.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres en frivillighetsavtale som åpner for at frivillige og ideelle organisasjoner kan be om hjelp fra ansatte i offentlige og private virksomheter som har inngått en slik avtale.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det etableres en skole/hjem-koordinator i hver kommune, for å styrke foreldrenes involvering i sine barns skolegang.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et prøveprosjekt med en skole/hjem-koordinator på enkelte skoler. Forsøket bør særlig rette seg mot skoler med mange minoritetslever.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at skolene legger til rette for etablering av vennegrupper, der foreldre kan møtes sammen med sine barn til ulike uformelle aktiviteter og sammenkomster for å skape kontakt, forståelse og tillit mellom foreldrene.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.22.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hensyn til sosial kapital og frivillighet blir samfunnspolitiske mål på linje med verdiskaping og bærekraftighet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at det opprettes flere frivillighetsentraler og trappe opp det statlige tilskuddet til sentralene.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 74 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.23.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at fradragsgrensen for gaver til frivillige organisasjoner dobles til 25 000 kroner.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.23.38)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:165 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Knut Arild Hareide, Geir Jørgen Bekkevold og Dagrun Eriksen om ny giv for frivilligheten og det sivile samfunn – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå de nødvendige lovendringer for å legge ned fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, og overføre disse nemndenes oppgaver til de ordinære domstolene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2013 overføre midler for å flytte oppgaver fra fylkesnemndene til domstolene.»

Det votes alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:169 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å overføre fylkesnemndenes oppgaver for barnevern og sosiale saker til de ordinære domstolene – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.24.44)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Solveig Horne satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å forbeholde rett til kontantstøtte til norske statsborgere og borgere fra land i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:171 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Solveig Horne, Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om å avgrense rett til kontantstøtte ut fra statsborgerskap – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.25.27)

Presidenten: I sak nr. 13 foreligger det ikke noe voteringstema.

Når det gjelder sakene nr. 14–25, er dette andre gangs behandling av lovvedtak. Siden det ikke foreligger merknader til noen av lovvedtakene, foreslår presidenten at vi behandler dem under ett.

– Det anses vedtatt.

Votering i sakene nr. 14–25

Presidenten: Det foreligger, som sagt, ingen forslag til anmerkninger. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

S a k n r. 2 6 [17:26:01]

Referat

1. (109) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad, Bård Hoksrud, Kenneth Svendsen og Ketil Solvik-Olsen om å frita det ikke-mineralske miljødrivstoffet GTL fra mineraloljeavgift (Dokument 8:34 S (2011–2012))

Enst.: Sendes finanskomiteen.

2. (110) Representantforslag fra stortingsrepresentante-

ne Torbjørn Røe Isaksen, Sylvi Graham og Linda C. Hofstad Helleland om utredning av endringer i ordningen for tvangstrekk i lønn eller annen inntekt (Dokument 8:31 S (2011–2012))

Enst.: Sendes justiskomiteen.

3. (111) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Michael Tetzschner, Erna Solberg og Anders B. Werp om etablering av et uavhengig tvisteløsningsorgan mellom stat og kommune (Dokument 8:32 S (2011–2012))

Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

4. (112) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Elisabeth Røbekk Nørve, Øyvind Halleraker, Bjørn Lødemel og Svein Flåtten om like strukturingsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter (Dokument 8:33 S (2011–2012))

Enst.: Sendes næringskomiteen.

5. (113) Den særskilte komité til å behandle redegjørelse fra justisministeren og forsvarsministeren i Stortingets møte 10. november 2011 om angrepene 22. juli melder å ha valgt Knut Arild Hareide til leder, Jan Bøhler til første nestleder og Anders Anundsen til andre nestleder.

Enst.: Vedlegges protokollen.

Presidenten: Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.26.
